

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

**Politické aspekty řízení a rozvoje vybrané obce
(případová studie obce Žehuň)**

Lucie Vinterová

© 2015 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra humanitních věd
Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Lucie Vinterová

Hospodářská a kulturní studia

Název práce

Politické aspekty řízení a rozvoje vybrané obce (případová studie obce Žehuň)

Název anglicky

Political aspects of management and the development of the chosen municipality (case study of Žehuň)

Cíle práce

Tématem diplomové práce je problematika místní samosprávy a rozvoje obcí s důrazem na období po roce 1989. Výzkum bude zaměřen na vybranou obec Žehuň ležící ve Středočeském kraji (okres Kolín). Cílem práce bude v rámci zvoleného tématu: 1. Charakterizovat hlavní socioekonomické ukazatele obce a vyhodnotit jejich vliv na vývoj a fungování místní samosprávy. 2. Identifikovat aktéry politického procesu v obci (lokální politické subjekty, zájmové skupiny, podnikatelské subjekty apod.) a analyzovat jejich vzájemné vztahy. 3. Definovat charakter rozhodovacího procesu místní samosprávy v oblasti rozvoje obce.

Metodika

Ve výzkumu samosprávy (politiky) na lokální (komunální) úrovni rozhodování se uplatňují dva hlavní směry. První upřednostňuje pohled shora a na komunální politiku pohlíží jako na nejnižší patro politiky jako celku. Nezohledňuje však místní specifika. Druhý směr vychází ze základního tvrzení, že komunálních politik je tolik, kolik je obcí. Jeho základní metodou jsou většinou jednotlivé případové studie, na jejichž základě bývají teprve opatrně konstruována zobecňující tvrzení [Balík 2005: 166 167]. Při vypracování práce bude využit výzkumný přístup, jenž se snaží zohledňovat odlišnosti v obsahu a způsobu rozhodování orgánů místní samosprávy v obcích různých velikostí. Práce bude postavena jako případová studie. Ke sběru dat budou využity zejména dvě základní techniky studium dokumentů a dotazování. Dále budou použity další standardní metodologické postupy, především komparace.

Doporučený rozsah práce

60-70 stran

Klíčová slova

Žehuň, místní samospráva, rozvoj obce, rozpočet obce, občanské sdružení, volební strana, komunální volby.

Doporučené zdroje informací

- Balík, S. Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky. Praha: Grada, 2009.
- Balík, S. Metodologie výzkumu komunální politiky. In Fiala, P.; Strmiska, M. Víceúrovňové vládnutí: teorie, přístupy, metody. Brno: CDK, 2005.
- Bernard, J. (ed.). Endogenní rozvojové potenciály malých obcí a místní samospráva. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2010.
- Bernard, J. (ed.). Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj. Praha: Sociologické nakladatelství SLON, 2011.
- Brokl, L. Reprezentace zájmů v politickém systému České republiky. Praha: Sociologické nakladatelství, 1997.
- Čmejrek, J. a kol. Participace občanů na veřejném životě venkovských obcí ČR. Praha: Kernberg Publishing, 2009.
- Čmejrek, J.; Bubeníček, V.; Čopík, J. Demokracie v lokálním politickém prostoru. Praha: Grada Publishing, 2010.
- Jüptner, P. Komunální koalice a politické modely. Politologická revue č. 2, 2004, s. 80-101.
- Outlý, J. Volby do zastupitelstev vývoj a souvislosti. Politologická revue č. 2, 2003, s. 17-44.
- Beková, J. Finance územní samosprávy: Teorie a praxe v ČR. Praha: Wolters Kluwer, 2011.
- Rektořík, J.; Šelešovský, J. Strategie rozvoje měst, obcí, regionů a jejich organizací. Brno: Masarykova univerzita, 1999.
- Říchová, B. Úvod do současné politologie: srovnávací analýza demokratických politických systémů. Praha: Portál, 2002.
- Zákon č. 128/2000 Sb., zákon o obcích (včetně pozdějších novelizací).
- Zákon č. 491/2001 Sb., zákon o volbách do zastupitelstev v obcích.

Předběžný termín obhajoby

2015/06 (červen)

Vedoucí práce

Ing. Jan Čopík, Ph.D.

Elektronicky schváleno dne 12. 11. 2014

doc. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 13. 11. 2014

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 24. 03. 2015

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Politické aspekty řízení a rozvoje vybrané obce (případová studie obce Žehuň)" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 31. 3. 2015

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Janu Čopíkovi, Ph.D. za odborné rady a připomínky, které mi poskytl během zpracování diplomové práce. Dále bych chtěla poděkovat všem, kteří mi poskytli informace a materiály pro zpracování diplomové práce za jejich ochotu. Mé poděkování patří také rodině za podporu během celého studia.

Politické aspekty řízení a rozvoje vybrané obce (případová studie obce Žehuň)

Political aspects of management and the development of the chosen municipality (case study of Žehuň)

Souhrn

Tato diplomová práce se zabývá politickými aspekty řízení a rozvoje v obci Žehuň. V teoretické části je shrnut vývoj samosprávy na území České republiky od 40. let 19. stol. do současnosti. Dále je charakterizována obec a její občané. V souvislosti s popisem obce jsou zde rovněž zmíněny její orgány jejich pravomoci a obecní majetek. Důležitým nástrojem pro financování obce je její rozpočet, proto jsou v rámci teoretické části vysvětleny jeho výdaje a příjmy. Diplomová práce vymezuje komunální volby podle české právní úpravy, charakterizuje zájmové skupiny, které participují na politickém životě v obci a vliv samosprávy na rozvoj obce. Praktická část obsahuje rozbor socioekonomických ukazatelů v Žehuni, dále charakteristiku hlavních aktérů politického procesu a rozvoje obce a analýzu jejich vzájemných vztahů. V praktické části jsou analyzovány komunální volby, které se uskutečnily v Žehuni po roce 1989. Zde je také definován charakter rozhodovacích procesů místní samosprávy s důrazem na rozvoj obce.

Summary

This master's thesis deals with political aspects of management and development in Žehuň village. The theoretical part contains an overview of self-government development in the Czech Republic area from 1840's to present day. Further, it features characteristics of the village and its inhabitants. Along with the description of Žehuň, its authorities with their powers and common property are mentioned. A crucial means of funding the village is its budget; therefore the theoretical part clarifies its incomes and outgoings. The thesis defines municipal elections in accordance with the Czech legislation, describes interest groups who participate in political activities in Žehuň, and also the influence of self-government on community development. The practical part analyses local socio-economic indicators, participants of political process, and developmental features with their mutual relation. It further examines municipal elections which took place after 1989. There is also the definition of the decision-making process employed by local self-government emphasizing the community development.

Klíčová slova: Žehuň, místní samospráva, rozvoj obce, rozpočet obce, majetek obce, zájmové sdružení, zastupitelstvo, volební strana, komunální volby

Keywords: Žehuň, local self-government, community development, municipal budget, community property, interest association, council, election party, municipal elections

Obsah

1	Úvod.....	10
2	Cíl práce a metodika	12
2.1	Cíl práce.....	12
2.2	Metodika	12
3	Územní samospráva na území Čech	15
3.1	Samospráva do roku 1918.....	15
3.2	Samospráva mezi léty 1918 – 1938	16
3.3	Samospráva mezi léty 1939 – 1945	17
3.4	Samospráva mezi léty 1945 – 1989	17
3.5	Samospráva na území Čech po roce 1990	18
3.5.1	Reforma veřejné správy a územní samosprávy v ČR.....	18
3.5.2	Územní uspořádání státu po rozpadu ČSFR.....	19
4	Obec.....	19
4.1	Druhy obcí	20
4.2	Občan obce a jeho práva	20
4.3	Orgány obce.....	21
4.3.1	Zastupitelstvo obce	21
4.3.2	Rada obce.....	22
4.3.3	Starosta.....	23
4.3.4	Obecní úřad.....	23
4.4	Rozpočet obce.....	24
4.4.1	Rozpočtové příjmy.....	25
4.4.2	Rozpočtové výdaje.....	26
4.5	Majetek obce.....	26
5	Komunální politika	27
5.1	Volby a volební proces v obci	27
5.1.1	Funkce voleb.....	27
5.1.2	Volební právo	27
5.1.3	Volby do obecních zastupitelstev	28
5.2	Komunální politika a koalice	29
5.2.1	Komunální politické systémy	30

5.3	Zájmové skupiny jako způsob participace na politickém životě	31
6	Strategické řízení v obci	31
7	Vliv samosprávy na rozvoj obce.....	32
7.1	Aktéři rozvojových aktivit	32
7.2	Modely vzájemných vztahů	33
7.3	Kategorie sídel	33
8	Charakteristika obce Žehuň	34
8.1	Historie obce	34
8.2	Současnost obce	37
8.3	Občanská vybavenost obce	38
8.4	Kulturní a společenský život.....	42
8.5	Zájmové spolky a sdružení v obci	43
8.5.1	SDH Žehuň	44
8.5.2	Myslivecké sdružení Cidlina	46
8.5.3	ČRS MO Žehuň	47
8.6	Kulturní památky v Žehuni.....	48
8.7	Socioekonomické charakteristiky obce	50
8.7.1	Vývoj počtu obyvatel.....	50
8.7.2	Obyvatelstvo podle ekonomické aktivity	51
8.7.3	Míra nezaměstnanosti	52
8.8	Rozpočet obce.....	54
8.8.1	Výdaje.....	54
8.8.2	Příjmy.....	56
8.9	Majetek obce.....	58
9	Samospráva v obci Žehuň.....	59
9.1	Zastupitelé mezi léty 1994 – 2014.....	59
9.1.1	Kandidátní listiny.....	63
9.1.2	Volební účast	64
9.2	Jednání zastupitelstva	65
9.3	Starosta.....	69
10	Významné investiční projekty	71
10.1	Zateplení MŠ a zdravotního střediska	71

10.2	Kanalizace – třetí etapa.....	72
10.3	Budoucnost	73
11	Vliv samosprávy na rozvoj obce.....	74
11.1	Modely vzájemných vztahů	75
11.2	Kategorie sídel	75
12	Závěr	76
13	Seznam použitých zdrojů.....	79
14	Přílohy.....	84
14.1	Příloha č. 1 – Rozhovory	84
14.1.1	Rozhovor s Pavlem Bořkem	84
14.1.2	Rozhovor s Ondřejem Heřmanským.....	86
14.1.3	Rozhovor s Karlem Horákem	90
14.1.4	Rozhovor s Ondřejem Jedličkou.....	91
14.2	Příloha č. 2 – Seznam grafů, obrázků a tabulek.....	92
14.3	Příloha č. 3 – Seznam použitých zkratk	93

1 Úvod

Moderní místní samospráva existuje od poloviny 19. stol. Lidé, kteří pospolu žili na určitém území, měli tendence se organizovat, vybírat nejschopnější ze svých řad, kteří se měli podílet na správě vlastního území. Postupem času se způsoby spravování v obcích a městech různě vyvíjely až po ty, které fungují ve 21. stol. V průběhu věků nastala období, která nebyla samosprávě příliš nakloněna a která ji častokrát omezovala. Na území dnešních Čech a Moravy lze jako příklad uvést nacistickou okupaci nebo dobu komunismu. I přes tyto útrapy, které byly na obyvatelstvo uvaleny, se po sametové revoluci místní samospráva opět obnovila. Je zde dlouholetá tradice obecní samosprávy, což činí tuto problematiku obsáhlou a zajímavou.

Samospráva není v každé obci stejná. Jinak je spravováno velké město a jiné problémy řeší malé obce venkovského charakteru. Ve městech se na správě podílí více lidí, než v malé vesnici. Také způsob rozhodování je v obou typech obcí jiný. Ve městech se zastupitelé s ostatními občany příliš neznají, občané mnohdy netuší, koho zaškrťávají na hlasovacím lístku při komunálních volbách. V malých městech a na vesnicích platí zpravidla naprostý opak. Téměř každý se zná s každým, mezi zastupiteli a občany bývají příbuzenské vazby. Může se zdát, že menší obce mohou mít horší přístup k získání dotací v porovnání s větším městem. V tomto případě však záleží na schopnostech konkrétního zastupitelstva, které bylo občany pověřeno pokud možno co nejlépe řídit chod obce. V některých případech se může stát, že schopní a aktivní zastupitelé z malé vesnice získají víc příspěvků z různých fondů, než lhostejní zastupitelé vedoucí statutární město. Platí, že nelze obce kategorizovat podle jejich velikosti. Na každou je třeba nahlížet co nejdůkladněji a respektovat její specifika, která mohou objasnit například její úspěšnost či neúspěšnost získat dotace, apod.

Členové obecních samospráv jsou odpovědní za řízení obce. Rozvojové aktivity jsou nedílnou součástí jejich práce. Záleží pak na konkrétních zástupcích obce, jak se k tomuto úkolu staví a jakým způsobem ovlivňují růst obce.

Sami občané dané mají také významnou úlohu a to když volí své zástupce v komunálních volbách. Tímto se podílí na politickém životě ve své obci, určují, kdo bude obec spravovat a nepřímo tak ovlivňují i rozvojové aktivity.

Otázka místní samosprávy a jejího vlivu na rozvoj a řízení konkrétní obce je velmi specifická a z tohoto důvodu je hlavním tématem této diplomové práce. Rovněž také dlouhodobá tradice místních samospráv nabádá k jejímu bližšímu zkoumání a porozumění.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem předkládané práce je objasnit problematiku vlivu samosprávy na řízení a rozvoj vybrané obce s důrazem na období po roce 1989. V této práci je výzkumným objektem obec Žehuň, která se nachází v okrese Kolín ve Středočeském kraji. Tato obec byla zvolena, protože i přes její velikost a malý počet obyvatel je zde dobrá občanská vybavenost a místní zastupitelstvo je velmi aktivní v rozvojových aktivitách.

Práce má tři dílčí cíle. Prvním cílem práce je charakterizovat hlavní socioekonomické ukazatele obce Žehuň, v níž je proveden výzkum místní samosprávy a rozvoje obce. Současně je zhodnocen vliv socioekonomických ukazatelů na fungování a rozvoj samosprávy v této obci.

Druhým dílčím cílem je určit místní aktéry, kteří se podílejí na politickém životě v Žehuni. Důraz je kladen zejména na zájmové spolky, místní politické strany a hnutí a místní podnikatele, jejichž vzájemné vztahy jsou v praktické části analyzovány. V rámci tohoto cíle jsou podrobně rozebrány komunální volby v obci Žehuň v období 1994 až 2014.

Třetím cílem je definovat charakter rozhodovacího procesu samosprávy v Žehuni a to v oblasti rozvoje obce.

Cílem je zodpovědět výzkumnou otázku zda v Žehuni převládá fungování zastupitelstva na základě „*principu vlády a opozice*“ nebo zastupitelstvo představuje „*velkou rodinu*“ (Jüptner, 2004, s. 87)? Výzkumné podotázky jsou: Jak se fungování zastupitelstva v Žehuni projevuje? Jaké jsou vztahy mezi zastupiteli? Jak často dochází k neshodám a proč? Jaký je charakter neshod?

2.2 Metodika

V současnosti se užívají dva typy výzkumu lokální politiky. První preferuje holistický pohled na věc. V tomto přístupu nejsou brána v potaz místní specifika a komunální politika je považována za nejspodnější patro politiky jakožto celku. (Balík, 2005, s. 166) Druhý typ výzkumu komunálních politik zastává stanovisko, že „*komunální politika má tolik podob, kolik je obcí*“ (Balík, 2005, s. 163). Tento přístup využívá převážně metod

jednotlivých případových studií. Podle výsledků z těchto studií „bývají opatrně konstruována zobecňující tvrzení“ (Balík, 2005, s. 167). V této diplomové práci bylo využito druhého přístupu, kdy byl kladen důraz na specifika žehuňské samosprávy.

Teoretická východiska jsou zpracována na základě studia sekundárních zdrojů, které byly vyhledány podle předem stanovených klíčových slov. Mezi podstatné autory sekundární zdrojů, které byly použity pro zpracování teoretické části, patří Stanislav Balík, Josef Bernard, Jaroslav Čmejrek, Petr Jüptner, Jitka Peková a Blanka Říchová. Kvůli řešené problematice byly prostudovány také příslušné zákony, zejména zákon č. 128/2000 Sb., o obcích a zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí. Získané informace z těchto zdrojů byly analyzovány a poté došlo ke sjednocení získaných poznatků.

Praktická část byla zpracována metodou případové studie. „*Případová studie je detailní analýzou případu, který byl zvolen jako objekt výzkumu. Jejím cílem je poskytnout hluboké porozumění nebo příčinné vysvětlení vybraného případu*“ (Drulák, 2008, s. 33).

Jako techniky sběru dat byly použity následující: studium dokumentů, dotazování a participativní pozorování. Participativní pozorování je pro výzkumníka důležité z hlediska detailního poznání daného prostředí (Balík, 2005, s. 167). V této části práce byla získávána jak sekundární, tak primární data. Sekundární data byla získána studiem dokumentů, v tomto případě se jednalo o kroniky obce Žehuň, almanachy obce, zápisy z jednání zastupitelstva, místní čtvrtletník Žehuňský zpravodaj a inventurní soupisy. Důležitým zdrojem byl oficiální web obce Žehuň (www.zehun.cz). Dalším zdrojem sekundárních dat byly výsledky Sčítání lidu, domů a bytů z let 2001 a 2011 a další statistické přehledy související s řešenou problematikou. Dotazování bylo provedeno polostrukturovanými rozhovory se zástupci místní samosprávy a dvou zájmových spolků. Nejprve byl sestaven soubor otázek pro jednotlivé informátory, který byl všem dotazovaným předem zaslán. Následně byly provedeny rozhovory se starostou obce Karlem Horákem a dvěma, dnes již bývalými, zastupiteli. Ti byli zvoleni jako zástupci jednotlivých volebních stran, aby byly zjištěny také jejich vzájemné vztahy a názory na fungování samosprávy. Dalším dotazovaným byl Pavel Bořek, zástupce velitele Sboru dobrovolných hasičů Žehuň (dále jen „SDH Žehuň“) a na dotazy o místním rybářském spolku odpověděl hospodář spolku Ondřej Jedlička. Tyto spolky byly zvoleny

jako nejaktivnější v rozvojových aktivitách. Všechny realizované rozhovory byly zaznamenány na nahrávací zařízení a následně byly přepsány. Primární data získaná z těchto rozhovorů byla použita hlavně pro zjištění vztahů v zastupitelstvu a jeho fungování v období 2010 až 2014, dále pro sepsání kapitoly o zájmových spolcích v Žehuni nebo rozvojových projektech. U dvou rozhovorů bylo povoleno zveřejnění v plném znění (viz Příloha č. 1 – Rozhovory). Ondřej Jedlička a Karel Horák si zveřejnění přepisu nepřáli, součástí přílohy č. 1 jsou seznamy otázek, které jim byly během interview pokládány.

TEORETICKÁ ČÁST

3 Územní samospráva na území Čech

3.1 Samospráva do roku 1918

Budování uceleného systému územní samosprávy začíná na území Čech po roce 1848 (Peková, 2011, s. 299). V průběhu 40. let 19. stol. občanská společnost Habsburské monarchie vytváří požadavky na vznik demokratických vládních reforem (Cohen, 2007, s. 247). V této době se objevuje potřeba sebeurčení obcí, požadavky svobodné volby zástupců, samostatné spravování obecních záležitostí, dále také požadavek na zřízení místní policie, zveřejňování výsledků hospodaření a veřejnost jednání (Peková, 2011, s. 299). Veškeré požadavky jsou spojeny s revolucí v Rakousku – Uhersku, po které došlo k rozpohybování procesu změn ve struktuře a činnostech veřejné správy, do té doby prováděné v první instanci nestátními orgány a na druhé, třetí a čtvrté úrovni státními úřady (Čmejrek a kol., 2010, s. 20).

Rok 1848 byl zlomový, protože došlo ke zrušení poddanství a také vrchnostenské správy. Následující rok byla vydána pravidla obecního zřízení, tzv. „*Prozatímní obecní zákon o zřízení místních, okresních a krajských obcí*“, zajišťující vysokou nezávislost územní samosprávy na státu (Čmejrek a kol., 2010, s. 20). Jednalo se o vůbec první právní úpravu obecního zřízení a někdy je nazýváno jako „*Stadionův obecní řád*“ (Balík, 2009, s. 40). V této době byla velmi ceněna a uplatňována zásada: „*základem svobodného státu je svobodná obec*“ (Peková, 2011, s. 299). Výše zmíněný zákon definoval obce místní, okresní a krajské, přičemž nejpodrobněji bylo upraveno fungování místních obcí (Čmejrek a kol., 2010, s. 20). Obce již v těchto dobách disponovaly funkcemi vlastní samosprávné a přenesené (Peková, 2011, s. 299). Přirozená, samosprávná, funkce znamenala spravování vlastních záležitostí obce a také to, co obec mohla provádět v rámci svého území. Naopak přenesená působnost se týkala úkolů, které byly na obec delegovány státem. V tomto případě se jednalo o výkon státní správy (Čmejrek a kol., 2010, s. 21).

Další právní úpravy byly vydány roku 1863, kdy se jednalo o zemské zákony o obecním zřízení ve Slezsku a roku 1964 v Čechách a na Moravě. Územní samospráva byla třístupňová, přičemž nejvyšším stupněm byly země, prostředním okresy a nejnižším města

a obce. Ústava z roku 1867 pak vymezovala územně samosprávným stupňům jednotlivé kompetence. Každý ze stupňů samosprávy měl rozpočet, jakožto hlavní nástroj jeho hospodaření (Peková, 2011, s. 299 – 300). Také podle této právní úpravy existovala samostatná a přenesená působnost, obecní záležitosti zastupovalo představenstvo a obecní výbor. Představenstvo sestávalo ze starosty a alespoň dvou obecních radních. Starosta předsedal obecnímu výboru a hlasování se účastnil jen tehdy, pokud došlo k rovnosti hlasů nebo při volbách a jmenování úředníků (Balík, 2009, s. 42 – 45). Ústavní reformy vydané po roce 1860 významně ovlivnily další dění a vývoj občanské společnosti na území Rakouska – Uherska (Cohen, 2007, s. 247).

Volební právo v obecních volbách měli pouze státní příslušníci, výhradně muži, kteří nesměli být z hlasování zákonem vyloučeni. Mezi další podmínky se řadí zletilost a placení přímé daně v předepsané výši¹. Do roku 1919 bylo volební právo přímé, ale nerovné a nevšeobecné. Zde platilo, že kdo se podílel na financování veřejných věcí, ten se mohl podílet na hlasování (Balík, 2009, s. 42 – 45).

3.2 Samospráva mezi léty 1918 – 1938

Dne 28. října 1918 vznikl Československý stát. V platnosti zůstal Říšský rámcový zákon z roku 1862 i obecní nařízení z let 1863 a 1864. Po dobu existence první republiky nebyl vydán žádný nový zákon upravující obecní zřízení, nicméně vzniklo několik novel ke stávající právní úpravě. Mezi novely patřil např. volební řád nebo zákon o organizaci politické správy (Balík, 2009, s. 46).

Nově se obecními orgány, namísto představenstva a obecního výboru, stala rada společně se zastupitelstvem. Zastupitele volili občané a radu pak zastupitelé z jejich řad (Čmejrek a kol., 2010, s. 28). Zastupitelů bylo nejméně devět a maximálně šedesát a to dle počtu obyvatel obce. Rada obce měla alespoň tři členy a nejvýše třetinu počtu všech členů zastupitelstva (Balík, 2009, s. 49). Dosud byl starosta tím, kdo se sám staral o běžné záležitosti obce, avšak mezi léty 1918 až 1938 se usnášejícím seskupením stala obecní rada. Starosta obce byl volen, stejně jako obecní rada, z řad zastupitelů. Od roku 1933 musela být volba starosty potvrzena zemským úřadem² (Čmejrek a kol., 2010, s. 28 – 31).

¹ Bez ohledu na placení daní měli volební právo příslušníci tzv. honorace (křesťanští duchovní, rabíni, úředníci, důstojníci a vojenští zaměstnanci, doktoři, apod.).

² V případě obcí se sídlem okresního úřadu potvrzovalo volbu starosty ministerstvo vnitra.

Starosta společně se dvěma členy obecní rady tvořili obecní trestní senát. Tato instituce měla oprávnění udělit peněžní pokutu. Pokud dotyčný nebyl schopen pokutu uhradit, obecní trestní senát měl pravomoc udělit mu vězení. Mezi pravomoci zastupitelstva patřilo zřizování komisí, například finanční či letopiseckou, které byly povinné (Balík, 2009, s. 49 – 52).

Novinkou bylo také aktivní volební právo pro všechny občany Československa, kteří dosáhli věku 21 let, zákon jim nebránil volit, a kteří žili na území obce alespoň tři měsíce. Už se nerozlišovalo, zda byla voličem žena nebo muž, pokud byly splněny ostatní podmínky, mohli se voleb účastnit bez rozdílu. Zvolen mohl být občan žijící v obci po dobu alespoň jednoho roku, který dosáhl věku 26 let a nebyl zákonem vyloučen z možnosti být zvolen (Balík, 2009, s. 49 – 52).

3.3 Samospráva mezi léty 1939 – 1945

Období mezi roky 1939 a 1945 přineslo významné změny v územní samosprávě. Ještě před vznikem protektorátu Čechy a Morava docházelo k redukci z velkého počtu politických stran na Stranu národní jednoty a Národní stranu práce (Čmejrek a kol., 2010, s. 32). Došlo k odstraňování levicových politiků z postu starostů a z obecních zastupitelstev. Jedním z významných zásahů do obecní samosprávy byl vznik pozice tajemníka. Ti byli určeni pro jednu či více obcí a jejich úkolem bylo vykonávat přenesenou působnost obce. Tajemníci měli vliv, určitá práva a povinnosti, například zrušit opatření starosty, zastupitelstva nebo obecní rady v případě, že opatření porušovalo zákon či ohrožovalo blaho obce (Balík, 2009, s. 53).

V tomto období došlo ke ztrátě státní suverenity, samostatnosti, zároveň „*byl zasažen československý demokratický systém. Období existence protektorátu bylo charakteristické silným potlačováním všech samosprávných orgánů, obecní nevyjímaje*“ (Čmejrek a kol., 2010, s. 32 – 33).

3.4 Samospráva mezi léty 1945 – 1989

Samosprávné obecní zřízení po ukončení druhé světové války nebylo obnoveno (Balík, 2009, s. 55). Bylo nahrazeno hierarchickým systémem národních výborů, které vznikly jako orgány státní moci a správy (Čmejrek a kol., 2010, s. 33). Soustava

národních výborů byla tříступňová. Národní výbory byly místní, okresní a krajské (Balík, 2009, s. 55). Národní výbory vyššího stupně byly v nadřazeném postavení vůči výborům nižšího stupně. Tento vztah znamenal, že samospráva v podstatě neexistovala (Bernard a kol., 2011, s. 33). K tomuto došlo už roku 1945, kdy byla veškerá agenda samosprávy spravována státní správou. Mezi orgány národních výborů se řadilo plénum, rada a komise. Hlavním orgánem bylo plénum, tvořené poslanci a volené přímo. Rada byla výkonným orgánem a pravomocemi výkonného charakteru disponovaly i komise. Nejvíce pravomocí měl na úrovni místního národního výboru jeho tajemník a předseda (Balík, 2009, s. 55).

V roce 1949 přestalo existovat zřízení zemské a jejich kompetence postupně přebraly krajské národní výbory. Průběžně docházelo k omezení samosprávní funkce výborů (Peková, 2011, s. 326). Roku 1949 došlo ke znárodnění obecního majetku. Národní výbory hospodařily po znárodnění se státním majetkem, který jim stát svěřil ke spravování (Čmejrek a kol., 2010, s. 33). „*Tím byl zrušen jeden z významných předpokladů fungování územní samosprávy*“ (Peková, 2011, s. 328).

3.5 Samospráva na území Čech po roce 1990

K obnovení obecní samosprávy došlo v roce 1990 a jednalo se o jeden z podstatných kroků transformačního procesu, jež začal na podzim 1989 (Čmejrek a kol., 2010, s. 37). Tzv. „*jednokolejný systém*“ veřejné správy, kdy státní správa pohltila samosprávu, byl změněn na tzv. „*dvoukolejný*“ na základě zákona č. 294/1990 Sb., o odvolávání poslanců zastupitelských sborů a volbě nových poslanců národních výborů. (Balík, 2009, s. 58) Na počátku 90. let byla v Česku podporována teritoriální decentralizace a celkově fungování místních samospráv (Čmejrek a kol., 2010, s. 37).

3.5.1 Reforma veřejné správy a územní samosprávy v ČR

Nově obnovené obecní zřízení mělo navázat na tradici z dob první republiky a zároveň ji uzpůsobit tak, aby odpovídalo požadavkům moderní doby. Došlo k návratu k samostatné a přenesené působnosti, které jsou obci svěřeny. V této době se začala reformovat veřejná správa, došlo k decentralizaci a také profesionalizaci veřejné správy a územní samosprávy (Peková, 2011, s. 333).

Mezi hlavní cíle reformy patřila obnova územní samosprávy, její oddělení od státní správy a moci, rozdělení kompetencí ve veřejném sektoru, zvýšení průhlednosti a přiblížení rozhodovacích procesů občanům, zrušení soustavy národních výborů a také zefektivnění výkonu veřejné správy. Tato reforma má několik etap a významně ovlivnila územní uspořádání České republiky (dále jen „ČR“) po roce 1989 (Peková, 2011, s. 333 – 337).

3.5.2 Územní uspořádání státu po rozpadu ČSFR

Po rozdělení Československé federace vznikl samostatný unitární stát ČR. Státní struktura se dělí na státní úroveň a samosprávu. Do státní úrovně spadá ústřední vláda, ministerstva a ústřední orgány, do samosprávy samosprávné obce a města. ČR má v současnosti dvoustupňovou územní samosprávu. Po obnovení obecního zřízení počátkem 90. let 20. stol. bylo v roce 2001 obnoveno také krajské zřízení. Kraje dnes tvoří vyšší územní samosprávné celky (Peková, 2011, s. 338 – 339).

4 Obec

Dle české právní úpravy je obec základní územní samosprávný celek (Peková, 2011, s. 340). Jedná se o veřejnoprávní korporaci, která vlastní majetek. V právních vztazích vystupuje svým jménem a zároveň nese odpovědnost, jež vyplývá z právních vztahů. Obec tvoří územní celek, který vymezuje hranice území obce. Zároveň se stará o veřejný zájem, především péčí o rozvoj svého území a o potřeby občanů (Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích).

Obec je oprávněna spravovat samostatně své zájmy, přičemž rozsah této samostatné působnosti je možno omezit pouze zákonem. Pokud je obci zákonem svěřen výkon státní správy, je tato činnost vykonávána v rámci přenesené působnosti. Obce mohou v rámci samostatné působnosti vydávat obecně závazné vyhlášky např. k zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku. V tomto případě obec určuje činnosti, které by mohly ohrozit veřejný pořádek v obci nebo být v rozporu s dobrými mravy. V rámci přenesené působnosti pak může obec vydávat nařízení obce a to jen tehdy, je-li k tomuto zmocněna zákonem. Aby tyto obecní právní předpisy platily, musí být řádně vyhlášeny na úřední desce po dobu patnácti dnů. Nestanoví-li obec jinak, předpisy nabývají účinnosti patnáctým dnem po vyhlášení (Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích).

4.1 Druhy obcí

Podle zákona o obcích existují v ČR základní druhy obcí:

- **obce** – které nejsou městy;
- **města** – závisí na počtu obyvatel, v ČR má město víc než 3 000 obyvatel³;
- **obce s pověřeným obecním úřadem a obce s rozšířenou působností** – tyto zajišťují výkon státní správy (v rámci přenesené působnosti) ve svém správním obvodu;
- **statutární města** – města⁴, která lze na základě obecně závazné vyhlášky rozdělit na městské obvody a části;
- **hlavní město Praha**⁵;
- **městys** – zvláštní postavení, jedná se o navrácení titulu, pro rozsah působnosti a plnění funkcí nemá význam (Peková, 2011, s. 342).

4.2 Občan obce a jeho práva

Občan obce je fyzická osoba, která je:

- státní občan ČR,
- je v obci přihlášen k trvalému pobytu (Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích).

Mezi práva občana, jež dosáhl věku 18 let, se řadí:

- volit a být volen do zastupitelstva obce⁶,
- hlasovat v místním referendu⁷,
- vyjádřit na zasedání zastupitelstva své názory a stanoviska k projednávaným věcem, to vše v souladu s jednacím řádem,
- vyjádřit se k návrhu rozpočtu a k závěrečnému účtu obce za uplynulý kalendářní rok,

³ V ČR existují i města, která mají méně než 3 000 obyvatel.

⁴ Kladno, Mladá Boleslav, České Budějovice, Plzeň, Karlovy Vary, Ústí nad Labem, Teplice, Most, Liberec, Hradec Králové, Pardubice, Jihlava, Brno, Zlín, Olomouc, Ostrava, Opava, Havířov, Karviná.

⁵ Postavení hlavního města Prahy je upraveno zákonem č. 131/2000 Sb., o hl. městě Praze, ve znění pozdějších předpisů.

⁶ Za podmínek stanovených zákonem č. 152/1994 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění zákona č. 247/1995 Sb.

⁷ Za podmínek stanovených zákonem č. 298/1992 Sb., o místním referendu, ve znění zákona č. 247/1994 Sb.

- nahlédnout do rozpočtu, závěrečného účtu, zápisů a usnesení ze zasedání zastupitelstva či obce za uplynulý kalendářní rok,
- žádat o projednání určité záležitosti v rámci samostatné působnosti zastupitelstvem či radou obce⁸,
- podávat orgánům obce své návrhy, připomínky nebo podněty⁹ (Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích).

Vzhledem k členství ČR v Evropské unii má veškerá výše zmíněná oprávnění fyzická osoba, která dosáhla věku 18 let, je v dané obci hlášena k trvalému pobytu, ale nemusí mít českou státní příslušnost (Brodská, Kuš, 2008, s. 14).

4.3 Orgány obce

Obec je samostatně spravována zastupitelstvem. Mezi další orgány patří rada obce, starosta, obecní úřad a zvláštní orgány obce. Orgánem obce může být také komise, je-li jí svěřen výkon přenesené působnosti (Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích).

4.3.1 Zastupitelstvo obce

Zastupitelstvo je základní orgán obecní samosprávy. Počet členů zastupitelstva se určuje podle počtu obyvatel dané obce (Čmejrek, 2008, s. 36).

Zastupitelstvo je považováno za základní orgán obce i z důvodu, že o jeho členech rozhodují přímo občané. Pokud občané zvolí některého z kandidátů, vzniká tím jeho mandát. Kandidát je zvolen po ukončení hlasování. Funkce člena zastupitelstva je veřejná. Člen zastupitelstva obce je oprávněn z titulu své funkce předkládat návrhy k projednání, vznášet dotazy, připomínky či podněty. Dále může požadovat od zaměstnanců obce i právnických osob, jež obec zřídila, informace ve věcech souvisejících s výkonem jeho funkce. Taková informace by mu měla být poskytnuta do třiceti dnů (Čmejrek a kol., 2010, s. 38 – 40). Zastupitelská zasedání se konají na území obce. Podrobné zásady, podle kterých zasedání probíhá, si určuje každé zastupitelstvo pomocí svého jednacího řádu. Jednací řád *„musí respektovat zákonná pravidla pro jednání*

⁸ Pokud je žádost podepsána minimálně 0,5% občanů, věc musí být projednána nejdéle do 60 dnů, jde-li o působnost obce, lhůta na projednání činí 90 dnů.

⁹ Ty musí být projednány bezodkladně, nejdéle do 60 dnů, v případě působnosti zastupitelstva obce je lhůta 90 dnů.

zastupitelstva, ale může je značně upravit, např. dát právo slova subjektům“, jako jsou předsedové výborů nebo komisí (Koudelka, 2001, s. 104 – 106).

Zastupitelé rozhodují o věcech, které spadají do samostatné působnosti obce. Výhradně schvalují program rozvoje dané obce, územní a regulační plán, rozpočet obce i závěrečný účet obce. Dále je zastupitelstvo oprávněno zřizovat peněžní fondy obce (dočasné nebo trvalé), zřizovat a zrušit příspěvkovou organizaci a organizační složku obce, včetně schvalování jejich zřizovacích listin, může rovněž zakládat a rušit právnické osoby, a další (Čmejrek, 2008, s. 36 – 37). Úkolem zastupitelstva je zvolit takovou strategii, která bude směřovat k rozvoji obce (Rektořík, 1999, s. 18). Zastupitelé mají též vyhrazeno volit ze svých řad starostu, místostarostu a členy rady a stejně tak jsou oprávněni je odvolat. Zastupitelstvo stanovuje počet radních, zřizuje a ruší výbory, volí jejich předsedy a další členy a odvolává je z funkce (Čmejrek a kol., 2010, s. 42).

Zastupitelstvo může zřizovat své poradní a iniciativní orgány, které se nazývají výbory. Ze zákona je obec povinna zřizovat kontrolní¹⁰ a finanční výbor¹¹, v některých případech se jedná o výbor pro národnostní menšiny¹² (Kočí, 2012, s. 129). Výbory mají alespoň tři členy. Členy nesmí být starosta, místostarosta, tajemník nebo osoba z obecního úřadu, která má na starosti rozpočtové nebo účetní práce (Čmejrek a kol., 2010, s. 48). Obec je oprávněna ke zřizování i dalších výborů, zda je však zřídí, záleží pouze na zastupitelstvu (Kočí, 2012, s. 129).

4.3.2 Rada obce

Rada obce je výkonným orgánem v oblasti samostatné působnosti, který je odpovědný za svoji činnost zastupitelstvu. Odpovědnost se projevuje tak, že zastupitelé volí členy obecní rady a také je z funkce mohou odvolat. „*Rada je a priori orgánem samosprávy obce.*“ Rozhoduje v záležitostech týkajících se každodenního chodu obce (Kočí, 2012, s. 100). V záležitostech působnosti přenesené rozhoduje rada dle zákona (Čmejrek a kol., 2010, s. 43). O jednání rady obce se vyhotovuje zápis, který musí

¹⁰ Kontrolní výbor má na starosti kontrolu usnesení zastupitelstva či rady, kontroluje dále dodržování právních předpisů a provádí další kontrolu, ke které je pověřen zastupitelstvem.

¹¹ Finanční výbor vykonává úkoly stanovené zastupitelstvem, zejména kontroluje hospodaření s obecním majetkem a finančními prostředky.

¹² Pokud v obecním územním obvodu žije alespoň 10% občanů, kteří se hlásí k jiné národnosti, než české, zastupitelstvo zřizuje výbor pro národnostní menšiny.

vzniknout do 7 dní od zasedání. Zápis je k dispozici všem členům zastupitelstva na obecním úřadě (Kala a kol., 2006, s. 19).

Komise jsou iniciativním a poradním orgánem rady obce. Rada obce je oprávněna komise zřizovat a rušit. Komise odpovídají za svoje činnosti radě, mohou své návrhy předkládat právě obecní radě, která o nich následně rozhoduje. Členem komise se může stát kdokoli, jak zastupitel, tak běžný občan. Do čela komise je radou jmenován její předseda (Kočí, 2012, s. 133 – 134).

4.3.3 Starosta

Starosta je zástupcem obce navenek, není ale oprávněn jednat jen podle své vlastní vůle. K některým právním úkonům je totiž nutný předchozí souhlas zastupitelstva nebo rady obce. Obecně platí, že pokud by starosta učinil nějaký právní úkon, aniž by jej předtím schválil jiný pověřený orgán obce, je tento úkon od svého počátku považován za neplatný. Úkolem starosty je reprezentovat vůli obce navenek (Kočí, 2012, s. 108).

Starosta obce stojí v čele obecního úřadu, funguje jako nadřízený veškerých zaměstnanců, kteří na obecním úřadě pracují (Kočí, 2012, s. 109).

Do funkce je starosta zvolen zastupiteli obce (Kočí, 2012, s. 109). Zvolený starosta pak svolává a řídí schůze zastupitelstva a rady, podepisuje zápisy z jednání obou orgánů. Zastupitelstvo volí místostarostu, který má úlohu zastupovat starostu v době jeho nepřítomnosti (Čmejrek a kol., 2010, s. 46).

4.3.4 Obecní úřad

Obecní úřad je tvořen starostou, místostarostou (pokud je jich více tak místostarosty), tajemníkem (je-li funkce zřízena¹³) a dále zaměstnanci, kteří pracují na obecním úřadu (Čmejrek a kol., 2010, s. 47).

Obecní úřad funguje vždy ze zákona. Nemusí mít žádné zaměstnance. Pokud zaměstnance nemá, obecní úřad tvoří jen starosta společně s místostarostou. Obecní úřad plní úkoly svěřené zastupitelstvem nebo radou obce. V tom případě se zabývá samostatnou

¹³ V obcích s pověřeným obecním úřadem se tato funkce zřizuje povinně, ostatní obce ji mohou zřídit také. Pokud v obci funkce tajemníka není, jeho úkoly spadají do agendy starosty obce.

působností. Obecní úřad vykonává i funkce v rámci přenesené působnosti. V této oblasti se zaměřuje na výkon státní správy kromě úkonů, které má ve své působnosti zastupitelstvo, rada nebo zvláštní orgán (Brodská, Kuš, 2008, s. 71).

4.4 Rozpočet obce

Územní rozpočty obecně tvoří důležitou část celé rozpočtové soustavy ČR. Od roku 1991 jsou to městské a obecní rozpočty, po roce 2001, kdy bylo obnoveno krajské zřízení, se mezi územní rozpočty řadí také krajské. Existují i specifické rozpočty, např. rozpočty dobrovolných svazků obcí (Provazníková, Sedláčková, 2009, s. 69).

Rozpočet je hlavním nástrojem hospodaření obce. Jedná se o tzv. „*finanční plán, jímž se řídí financování činnosti obce*“. Kromě doby, kdy obec hospodaří dle rozpočtového provizoria¹⁴, je každá z obcí povinna mít rozpočet a hospodařit dle struktury schváleného rozpočtu. Rozpočet je schvalován obecními zastupiteli (Kočí, 2012, s. 66).

Obec při zpracování rozpočtu vychází z rozpočtového výhledu, což je nástroj střednědobého finančního plánování a rozvoje hospodářství konkrétní obce. Rozpočtový výhled je sestavován na delší časové období, nejčastěji na 2 až 5 let, které následuje po roce, na který je sestaven roční rozpočet (Kočí, 2012, s. 66).

Rozpočet obce se obvykle sestavuje jako vyrovnaný. Každý rozpočet má „*příjmy, výdaje a ostatní peněžní operace, včetně tvorby a použití peněžních fondů, pokud neprobíhají mimo rozpočet*“ (Marková, 2010, s. 70). Pokud zastupitelstvo rozpočet schválí, má možnost jej v průběhu roku změnit¹⁵. Změny ve schváleném rozpočtu se uskutečňují pomocí rozpočtového opatření, které schvaluje zastupitelstvo. Existuje však možnost přenést tuto pravomoc na radu obce (Kočí, 2012, s. 66 – 67).

Když skončí kalendářní rok, je povinností obce sestavit a následně schválit závěrečný účet o čerpání rozpočtu. Závěrečný účet do 30. června projedná zastupitelstvo, vyjadřuje s ním souhlas nebo nesouhlas. Pokud vyjádří nesouhlas, následně rozhoduje o přijetí či nepřijetí opatření k nápravě nedostatků z minulého kalendářního roku (Kočí, 2012, s. 67 – 68).

¹⁴ Rozpočtovým provizoriem se hospodaření obce řídí tehdy, není-li k 1. lednu schválen rozpočet a to do doby, dokud nedojde k jeho schválení. Příjmy a výdaje, uskutečněné během rozpočtového provizoria, se stávají rozpočtovými příjmy a výdaji rozpočtu po schválení.

¹⁵ Nejčastěji se rozpočet mění kvůli organizačním změnám, změnám v právních předpisech, atd.

4.4.1 Rozpočtové příjmy

Rozpočet obce se obvykle člení na kapitálovou a běžnou část rozpočtu. Z toho důvodu se i příjmy rozpočtu třídí na běžné a kapitálové (Peková, 2011, s. 239).

Běžné příjmy se vyznačují tím, že se každoročně opakují a používají se na financování běžných potřeb, zejména lokálních. Běžné příjmy rozpočtu lze členit podle různých kritérií. Peková uvádí dvě kritéria, dle charakteru a původu.

Podle charakteru jsou běžné rozpočtové příjmy:

- **daňové,**
- **nedaňové** (Peková, 2011, s. 239).

Příjmy daňové představují největší kategorii běžných příjmů ve většině hospodářsky vyspělých států. Zahrnují daně, které jsou staveny speciálním zákonem a v ČR jsou do této skupiny zahrnuty i správní poplatky. Nedaňové příjmy naopak zahrnují všechny ostatní příjmy (Peková, 2011, s. 239).

Dle původu se dále běžné rozpočtové příjmy dělí:

- **vlastní příjmy** (jedná se o místní daně na úrovni regionů a nedaňové vlastní příjmy, získané například z pronájmu obecního majetku, atp.),
- **příjmy z přerozdělovacích procesů**, které zahrnují:
 - **nenávratné transfery** – do této kategorie se řadí dotace z rozpočtové soustavy a příjmy získané od jiných subjektů,
 - **návratné transfery** – např. krátkodobé půjčky, provozní nebo překlenovací úvěry (Peková, 2011, s. 239).

Příjmy **kapitálové** se na rozdíl od běžných každoročně neopakují. Nejčastěji jsou to příjmy účelové, které obce využívají k financování jejich dlouhodobých potřeb. Lze je dělit na příjmy:

- **vlastní** (např. příjmy z majetkových podílů),
- **z přerozdělovacích procesů**, tj.:
 - **nenávratné transfery** – investiční dotace ze státního rozpočtu, od jiných subjektů, z fondů EU,

- **návratné transfery** – střednědobé či dlouhodobé investiční úvěry od banky na financování investic nebo ostatní kapitálové půjčky (Peková, 2011, s. 240).

Další možné dělení kapitálových příjmů zohledňuje hledisko plánovatelnosti příjmů, které jsou následně děleny:

- **plánované příjmy** – jsou rozhodující z hlediska rozpočtu i rozpočtové předpovědi,
- **neplánované příjmy** – na příjmy tohoto druhu nelze spoléhat, často bývají nahodilé (Peková, 2011, s. 240).

4.4.2 Rozpočtové výdaje

Důsledkem decentralizace dochází k nárůstu potřeby financovat čím dál víc veřejných statků pro občany obce. Vliv na zvýšenou potřebu financování těchto statků má i neustále se zvyšující role územně samosprávných celků. Výdaje územních rozpočtů se dělí podobně jako výdaje státního rozpočtu (Peková, 2011, s. 278 – 280). Z ekonomického hlediska lze výdaje územních rozpočtů dělit na výdaje:

- **běžné** neboli provozní výdaje, které se pravidelně každý rok opakují,
- **kapitálové** jsou určeny k financování investičních potřeb, přesahujících rozpočtové období, pro které je typické, že jsou jednorázové (Peková, 2011, s. 280).

Rozpočtové výdaje je možné dělit i na základě dalších kritérií, nejčastěji se jedná o hledisko rozpočtového plánování, tedy výdaje plánované a neplánované, nebo kritérium veřejných financí, kdy se výdaje dělí na alokační, redistribuční, stabilizační (Peková, 2011, s. 279 – 281).

4.5 Majetek obce

Každá obec má právo na vlastnictví majetku (Kočí, 2012, s. 68). Obec může získat majetek několika způsoby, např. vytvořením majetku, koupí na trhu, zděděním nebo darováním, vyvlastněním za náhradu nebo převodem právní cestou (Marková, 2000, s. 29). Mezi majetek obce patří všechnen hmotný a nehmotný majetek, se kterým obec může libovolně nakládat v souladu se stanovenými pravidly. Tato pravidla si obec stanovuje v rámci samostatné působnosti. S obecním majetkem musí být nakládáno hospodárně

a musí být využíván účelně a to v souladu s obecními zájmy. Povinností obce je zabránit poničení, odcizení nebo zneužití svého majetku (Kočí, 2012, s. 68 – 69).

V případě, že je záměrem obce některý svůj majetek odprodat, je třeba předem stanovit postup prodeje. Stejně tak je tomu v případě, pokud obec chce majetek směnit, pronajmout, poskytnout jako výpůjčku nebo darovat. Ať je záměr obce jakýkoli, je povinna jej zveřejnit alespoň patnáct dní před rozhodnutím a to na úřední desce. Zveřejnění slouží jako informace pro zájemce (Kočí, 2012, s. 68 – 69). Právní úkon je platný, aniž by byl zveřejněn na úřední desce, v případě, jedná-li se o pronájem bytů a hrobů nebo pronájem či výpůjčku obecního majetku, kdy doba pronájmu či výpůjčky nepřekročí dobu třiceti dnů (Marková, 2000, s. 34 – 35).

5 Komunální politika

5.1 Volby a volební proces v obci

5.1.1 Funkce voleb

Říchová (2002, s. 131) uvádí, že volby mají dvě hlavní funkce. Jedná se o výběr kandidátů¹⁶ a výběr určitého programu. Dle Čmejrků a kol. (2010, s. 51) je nejdůležitějším úkolem voleb zjištění aktuálního rozložení politických sil v určitém volebním prostoru a zjištění odpovídající reprezentace. Volby jsou tedy jedním ze způsobů, jak zjistit současné požadavky a preference společnosti, v níž se konají.

5.1.2 Volební právo

Všechny své funkce by volby nemohly plnit, pokud by nefungovaly na principech všeobecného, rovného, tajného a přímého volebního práva (Čmejrek a kol., 2010, s. 51).

Všeobecnost volebního práva určuje aktivní a pasivní volební právo občana. Aktivní volební právo, právo volit, má každý občan, který dosáhl věku 18 let a není ve výkonu volebního práva omezen. Právo být zvolen má v obecních volbách rovněž občan, který je starší 18 let. Všichni voliči, kteří se účastní obecních voleb, disponují stejným počtem hlasů, které mají stejnou váhu. Hlasování, nejen v obecních volbách, je tajné, volič musí mít záruku, že nikdo nebude schopen zjistit, jak volil. Voliči hlasují v přímých volbách

¹⁶ Funkce znamená výběr osob, které voliče zastupují a hájí jejich zájmy.

pro jednotlivé kandidátní listiny nebo kandidáty (Čmejrek a kol., 2010, s. 51 – 52).

Aby volby probíhaly podle čtyř výše zmíněných zásad, je třeba politická pluralita a svoboda volby. Volič musí mít možnost svobodně si vybrat mezi několika nabízenými kandidáty. Z tohoto hlediska může být na území ČR problém u malých obcí. Ve volbách zde totiž často kandiduje jen málo kandidátů a politických stran či hnutí (Čmejrek a kol., 2010, s. 52).

5.1.3 Volby do obecních zastupitelstev

V ČR jsou volby do obecních zastupitelstev upraveny zákonem č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí. Volební období zastupitelstva je vždy čtyřleté a volby se konají podle zásad poměrného zastoupení (Čmejrek a kol., 2010, s. 59). Komunální volby vyhláší vždy prezident republiky, nejdéle však devadesát dnů před jejich konáním. Dle zákona se volby konají ve dvou dnech, v pátek a v sobotu (Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí). Proporční volební techniky se snaží co nejlépe zobrazit zájmy a názory všech občanů, kteří se voleb účastnili. Přidělené mandáty mají co nejpřesněji vyjadřovat strukturu podpory, která byla kandidátům voliči vyjádřena (Říchová, 2002, s. 151). Na základě zákona č. 491/2001 Sb. se do zastupitelstev volí poměrným systémem¹⁷ (Outlý, 2003, s. 18).

Volby do zastupitelstev malých obcí¹⁸ jsou v mnohém velmi specifické. V malých obcích obvykle platí, že se voliči rozhodují podle osobních kvalit kandidáta, protože se většinou dobře znají (Outlý, 2003, s. 20). Pro malé obce je typický „úzký sociální prostor“, který zásadním způsobem ovlivňuje komunální politiku včetně volebního chování občanů (Čmejrek, 2008, s. 62). Osobní kvality jsou pro voliče důležitější než kandidátova politická příslušnost. Naopak ve velkých městech s deseti tisíci obyvatel jsou komunální volby téměř totožné s volbami do Parlamentu, např. na kandidátních listinách lze nalézt velký počet jmen kandidátů (Outlý, 2003, s. 20).

Obec tvoří zpravidla jeden volební obvod. Zastupitelstvo má ovšem pravomoc vytvořit víc volebních obvodů. V obecních volbách mají voliči k dispozici otevřené kandidátní listiny,

¹⁷ Zejména v malých obcích se využívá poměrného systému a užívá se technika d'Hondtova dělitele.

¹⁸ Za malé obce jsou považovány takové, kde žije méně než 3 000 obyvatel.

což v praxi znamená, že mohou hlasovat buď pro jednu kandidátní listinu, pro jednotlivé kandidáty nebo mohou volené kandidáty libovolně kombinovat. „*Otevřené kandidátní listiny umožňují vznik přímého a užšího vztahu mezi voliči a kandidáty a v neposlední řadě posilují transparentnost a demokratickou participaci*“ (Čmejrek a kol., 2010, s. 60).

Kandidujícím subjektem může být podle zákona registrovaná politická strana, politická hnutí, jejich koalice, nezávislí kandidáti, sdružení nezávislých kandidátů, případně sdružení politických stran nebo hnutí a nezávislých kandidátů (Čmejrek, 2008, s. 52). V komunálních volbách v malých obcích často dochází ke kandidatuře nezávislých kandidátů. Ti mohou utvářet i sdružení nezávislých kandidátů. Pokud chce kandidovat sdružení tohoto typu jako volební strana, je jeho povinností při registraci kandidátní listiny předložit zároveň petici s podpisy podporujících občanů¹⁹ (Outlý, 2003, s. 23). Pro sestavování kandidátních listin platí, že na nich může být uvedeno pouze tolik kandidátů, kolik je volených zastupitelů (Čmejrek, 2008, s. 52). Zákon stanoví, že každá volební strana může mít pouze jednu kandidátní listinu (Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí).

5.2 Komunální politika a koalice

Politické strany v malých a středně velkých obcích lze považovat za volné koalice, případně „*sumu jednotlivců*“. Dle Jüptnera (2004, s. 81) tento fakt činí problémy při konstruování obecných zákonitostí „*koaličního chování stranických aktérů*“, ale také předpoklady o unitárních politických stranách. V případě komunální politiky stobcích je běžnou praxí, že komunální politici nemají žádnou přesněji stanovenou ideologii. Komunální politika je zpravidla založena na osobních vztazích a různých zájmech skupin (Jüptner, 2004, s. 81 – 82).

Většina aktérů místní politiky nemá zájem dosáhnout na exekutivní pozici. To je předpokladem teorie koalic a z toho důvodu existuje názor, že „*na komunální úrovni fakticky koalice neexistují, zvláště v malých obcích*“. Někteří aktéři neplývají silami k dosažení moci, zcela jim stačí možnost kontrolovat uplatňování vlastních zájmů, případně o funkci v zastupitelstvu usilují z důvodu dosažení vyšší prestiže ve společnosti (Balík, 2009, s. 196 – 198).

¹⁹ V obcích, kde žije méně než 1 000 obyvatel, je sdružení nezávislých kandidátů povinno předložit petici s alespoň 20 podpisy občanů, kteří toto sdružení podporují.

5.2.1 Komunální politické systémy

Jüptner (2004, s. 82) uvádí čtyři typy komunálních politických systémů, které se od sebe odlišují velikostí. Prvním typem jsou nejmenší obce, jejichž maximální počet obyvatel je 1 700. V politických systémech nejmenších obcí kandidují obvykle jen nezávislí kandidáti, případně sdružení nezávislých kandidátů. Jednotlivé volební strany mají málo členů a zpravidla se formují před komunálními volbami. Tradiční politické strany (např. Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová) v takových politických systémech fungují spíše na spolkovém základě. V případě nejmenších obcí se hovoří většinou o zastupitelstvu jako o „*velké rodině*“, „*princip vlády a opozice*“ se vyskytuje velmi zřídka (Jüptner, 2004, s. 82 – 87). Dle Balíka (2009, s. 230) dochází ke sporům mezi obecními orgány zejména v situaci, kdy proti sobě stojí koaliční a opoziční strana. Rozdíly mezi dvěma tábory jsou v těchto případech zásadní. Tyto neshody vznikají jako důsledky boje o moc ve společnosti. „*Kompetenční spory vlastně pomáhají udržovat opoziční zastupitele v bdělém stavu...*“ (Balík, 2009, s. 231).

Obce menší střední velikosti jsou větší než ty nejmenší, ale počet obyvatel nepřesahuje počet 9 000. Platí, že čím větší je obec, tím úspěšnější jsou kandidáti politických stran oproti nezávislým. Jako politické strany jsou v tomto případě chápány i strany komunální, jejichž členové nejsou příslušníci žádné politické strany. Koalice v těchto obcích jsou uzavřené neformální, aktéři spolu nesoupeří, protože v jejich zájmu je zůstat ve „*velké rodině*“ (Jüptner, 2004, s. 87 – 91).

Dle Jüptnera (2004, s. 92) existují obce větší střední velikosti, s počtem obyvatel do 45 000. V nich je zásadní tvorba exekutivních koalic po komunálních volbách, ze kterých vzejde starosta a další členové městské rady. Typický je výskyt velkých koalic.

V největších obcích přesahuje počet obyvatelstva 45 000 a jednou z typických největších obcí jsou statutární města. Politickým systémům na této úrovni velí politické strany a nezávislí kandidáti (ani jejich sdružení) se v tomto politickém systému neobjevují. Koalice jsou zde běžnou praxí, vznikají i předvolební koalice (Jüptner, 2004, s. 95 – 98).

5.3 Zájmové skupiny jako způsob participace na politickém životě

Společnost směřuje k uspokojování potřeb a zájmů v nejvyšší dosažitelné míře. Potřeby jsou v literatuře spojovány s jednotlivcem, zájmy pak se skupinami. Zájem lze definovat jako jedno z nejsilnějších pojítek skupin i celé společnosti (Brokl, 1997, s. 11). Spolková a zájmová činnost znamená nepolitickou formu participace občanů na politickém životě v obci. „*Spolkový život naplňuje především sociální funkce.*“ Zájmová sdružení jsou jednou z možností, jak se jako občan zapojit do veřejného života. Obce mívají zpravidla podobná zájmová sdružení, vliv na počet a typ zájmových sdružení má velikost obce (Čmejrek a kol., 2010, s. 85).

Brokl (1997, s. 29) rozlišuje tři formy, které zprostředkovávají zájmy. První formou jsou politické strany, dále se jedná o odbory a zájmové skupiny, mezi něž patří spolky nebo politická hnutí. Ve 20. stol. roste význam čtvrté formy, kterou jsou masmédiá společně s tvůrci veřejného mínění.

Lidé se za účelem dosažení svých zájmů sdružovali do občanských sdružení. Tato vznikala do roku 2014 podle zákona o sdružování občanů²⁰. Z hlediska motivace členství dělí Brokl občanská sdružení na dvě formy. Do první řadí členy, kteří se primárně sdružují za účelem sdílet společnost s lidmi, kteří mají stejné nebo podobné zájmy. Druhou formou jsou organizace, do kterých lidé vstupují za účelem prosazování vlastních zájmů vůči ostatním. Do této kategorie se řadí např. odbory a sdružení spotřebitelů (Brokl, 1997, s. 152 – 155).

6 Strategické řízení v obci

V současné době plné neustálých změn je pro obce vhodné využít strategického řízení a vytvářet strategie na úrovni strategických plánů rozvoje obce. Podmínkou úspěšného řízení je dotažení těchto strategických plánů do podoby plánů operativních a taktických. Obec, která chce strategicky řídit rozvojové aktivity, musí definovat hlavní směr, kterým se pak ubírají i konkrétní činnosti. Obec by měla znát své poslání, zejména z jakého důvodu v obci je obecní úřad a čemu má sloužit (Kala a kol., 2006, s. 6 – 9).

²⁰ Zákon o sdružování občanů byl zrušen k 1. 1. 2014. Právní úprava spolků a občanských sdružení byla přesunuta do zákona č. 89/2012 Sb., „*nového občanského zákoníku*“. V rámci této právní úpravy jsou dříve občanská sdružení nazývána jako spolky.

K vyhodnocení současné situace se využívá STEEPP nebo SWOT analýzy. Z výsledků analýz následně strategický tým může naplánovat aktivity, kterých je třeba dosáhnout za účelem splnění cílů. Tým je tvořen starostou a dalšími členy obecního úřadu. Jedná se o kvalifikované členy, kteří vědí, proč je třeba strategický plán vytvořit a jsou si vědomi jeho významnosti pro chod obce. Následně se formuluje vize, tedy „*pozitivní formulaci žádoucího stavu obce*“. Poté tým hledá problémy, které budou pro strategický plán klíčové. Když je strategický plán vytvořen, dochází k realizaci výstupů, tedy „*strategických dokumentů*“. Dokumenty obsahují konkrétní postupy realizace rozvojového plánu (Kala a kol., 2006, s. 13 – 19).

7 Vliv samosprávy na rozvoj obce

„*Rozvoj obce je dlouhodobý proces vyváženého a udržitelného zlepšování situace sídla a jeho okolí*“ (Binek, 2010, s. 9). Obecně je rozvoj obce zaměřen na zvyšování kvality života občanů obce. V rozvoji malých obcí hraje velkou roli místní samospráva. Samospráva tvoří jeden z nepostradatelných článků v obecní komunikační síti, zobecňuje zájmy jednotlivých aktérů a snaží se mezi nimi nalézat soulad, na jehož základě jsou vytvářeny kolektivní cíle komunity (Bernard, 2010, s. 19 – 23).

7.1 Aktéři rozvojových aktivit

Pro rozvoj obce jsou významné **orgány obce**, zejména pak starosta a zastupitelstvo. V malých obcích zastupitelstvo funguje jako „*realizátor rozvojových činností*.“ Pro rozvoj obce je tedy velmi důležitá „*aktivita, informovanost a schopnosti jejího vedení*“ (Binek, 2010, s. 28).

Fungování **podnikatelských subjektů** je hlavní zásadou pro rozvoj obce/regionu. Hlavním úkolem podnikatelů je vytvářet pracovní místa pro občany a podílet se na vytváření finančního kapitálu v daném regionu. Obec může podnikatele podporovat různými způsoby, jednou z možností je spolupráce s hospodářskou nebo agrární komorou. Dále například může obec zveřejnit podrobné informace o podnikatelských subjektech na webových stránkách obce, čímž přispívá k zvýšení propagace podnikatelů. Obec má možnost zapojit podnikatele i do rozvojových aktivit. Obecně platí, že rozvoj obce

vyžaduje dobré vztahy mezi obcí a podnikatelskými subjekty (Binek, 2010, s. 31 – 32). Na rozvoj obce mají vliv také **dobrovolné spolky** a jejich činnost (Binek, 2010, s. 23).

7.2 Modely vzájemných vztahů

Bernard uvádí tři teoretické modely vzájemných vztahů mezi fungováním samosprávy a rozvojem obce. Prvním modelem je proaktivní, kdy je rozvoj obce ovlivňován fungováním místní samosprávy a to hlavně mírou její aktivity, typem stanovených cílů a způsoby jejich naplnění. V tomto modelu je rozvoj obce důsledkem aktivit místní samosprávy. Dalším teoretickým modelem je model reaktivní. Ten se od prve zmíněného liší tím, že zde není nezávisle proměnnou fungování místní samosprávy, ale rozvoj dané obce. Aktivita samosprávy, stanovené cíle a způsoby jejich dosahování jsou důsledky toho, jak se obec rozvíjí nebo nerozvíjí. Reaktivní model předpokládá, že faktory primárně ovlivňující rozvoj obce stojí mimo vliv obecní samosprávy. Třetí teoretický model na rozdíl od dvou předešlých nepředpokládá vztah mezi působením místní samosprávy a rozvojem dané obce. Rozvoj je pak primárně ovlivněn faktory, které neovlivňuje místní samospráva. Samospráva a její fungování mají v tomto modelu svou vnitřní logiku, jež je závislá na osobních charakteristikách reprezentantů místní samosprávy, dále na místní politické kultuře, nebo i na dalších faktorech, které zpravidla nemusí nesouviset s rozvojovými charakteristikami analyzované obce (Bernard, 2011, s. 189).

7.3 Kategorie sídel

Bernard definuje tři typy sídel. Jedná se o tradičně samosprávná, nově samosprávná a nesamosprávná sídla. Tradičně samosprávná sídla jsou takové části obce, jež jsou jedinou, případně největší částí obce a obvykle v nich má sídlo i obecní úřad. Platí také, že tradičně samosprávná sídla měla tuto funkci již před rokem 1990. Druhou kategorií jsou nově samosprávná sídla, tedy části obce, jež se staly sídlem obce až po roce 1989. Nesamosprávná sídla, třetí kategorii, tvoří takové části obce, které nemají status sídla obce. Tento status drží jiná část dané obce (Bernard, 2011, s. 191).

PRAKTICKÁ ČÁST

8 Charakteristika obce Žehuň

8.1 Historie obce

Zakládání vesnic na území Čech je datováno na přelom 12. a 13. století, kdy probíhala vnitřní kolonizace. Během vnitřní kolonizace byla poskytována půda, která nebyla využívána, poddaným. Tehdy docházelo k četnému žďáření lesů za účelem získání prostoru pro založení nových vesnic. Právě tímto způsobem byla založena i obec Žehuň (Tvrdíková, 2012, s. 16).

První zmínky o obci pocházejí z roku 1137 a souvisí se založením románského kostela sv. Gotharda. Ten postavili za vlády Soběslava I. benediktini, což vedlo k tomu, že se v okolí kostela vystavěla vesnice (Historie obce, 2014). Vznik kostela je doložen latinským zápisem v Hradištsko – Opatovském letopisu: „*Eodem anno dedicata est ecclesia in Segun*“ v překladu: „*Tohoto léta posvěcen jest kostel v Žehuni.*“ Kostel byl a dodnes je zasvěcen sv. Gothardovi, což byl německý světec a benediktinský opat (Tvrdíková, 2012, s. 29).

Obrázek 1 Kostel sv. Gotharda

Zdroj: vlastní

Aby kostel a tím pádem i vesnice mohly společně vzniknout, bylo nutné odstranit část lesů, které tomu bránily. Tato činnost se nazývala „vyžehnutí“, z kořene slova „žeh“, je pak odvozen název obce. Z původního latinského Segun (počeštěno na Zehun), které je uvedeno v Hradištsko – opatovském letopisu, se postupně vyvíjely názvy jako Zyehun, Ziehaun nebo Žehouň a na konec se ustálilo jméno obce Žehuň, které obci náleží dodnes (Tvrdíková, 2012, s. 29 – 30).

Ve 12. století patřila Žehuň společně s přilehlými obcemi kolínskému děkanátu, který spadal do hradeckého arcijáhenství. Koncem 14. stol. opatovický klášter předává Žehuň světským feudálům, jedním z prvních byl v roce 1351 Pavel, syn Václava ze Žehuně. Později, v roce 1380, je vlastníkem Žehuně Heřman z Chroustníka. Heřman nebyl vlastníkem pouze Žehuně, značné majetky měl na Soběslavsku, postupně získával čím dál víc majetku ve středních a východních Čechách. Zajímavostí je, že jeho bratru Benešovi patřil Městec Králové. Brzy poté však Žehuň opět náleží jinému vlastníkov, ještě před svou smrtí prodává Heřman Žehuň Ctiboru Liškovi a Janu Sirotkovi ze Semína. Za jejich držby, roku 1406, byla fara dokonce pronajata (Tvrdíková, 2012, s. 29 – 33).

Koncem 15. stol. se Žehuň stává součástí panství Hradištsko, v této době byli za majitele Žehuně považováni bratři Jan a Bernard z Valdštejna, synové Hynka z Valdštejna. Bratři své dědictví po otci Hynkovi dali výměnou králi Vladislavu Jagellonskému, který zde nechal vybudovat Žehuňský rybník (Tvrdíková, 2012, s. 29 – 33). S jeho výstavbou se začalo roku 1492. Rybník patřil králi a ryby v něm chované putovaly do královské kuchyně, kde se z nich chystaly pokrmy pro královskou rodinu. Král později musel rybník zastavit, po jeho smrti se rybník stal majetkem koruny. V té době se v držbě Žehuňského rybníka vystřídal mnoho pánů. Konečně roku 1547 se Žehuňský rybník a Žehuň stávají součástí komorního panství Poděbrady, které je posléze sloučeno s panstvím Chlumeck nad Cidlinou. Součástí panství je pak Žehuň až do roku 1850. Zajímavostí je, že docházelo k domněnkám, zda se na jedné z oprav rybníka nepodílel také rybníkář Jakub Krčín z Jelčan a Sedlčan, avšak žádná písemná zmínka nalezena nebyla (Tvrdíková, 2012, s. 42 – 43).

Obrázek 2 Žehuňský rybník

Zdroj: vlastní

V dostupných pramenech pocházejících z 16. stol. se o Žehuni píše jako o vsi, nikoli jako tvrzi, která zde prý původně byla a je tedy zřejmé, že v 16. stol. již neexistovala, musela tedy zaniknout dříve. Z této doby pochází už více písemných zdrojů o Žehuni, neboť se už vedly gruntovní knihy, sirotčí registry, apod. Díky těmto písemnostem je známo, že v roce 1591 náleželo Žehuni sedmnáct osedlých, kostel sv. Gotharda a jedna krčma, dále ke vsi náleželo několik lesů a pastvin v okolí Žehuňského rybníka. Během třicetileté války došlo ke značnému úbytku místního obyvatelstva, jehož počet pak rostl velmi pomalu. V roce 1790 bylo v obci Žehuni 51 stavení, o 45 let později, tedy roku 1835 se počet více než zdvojnásobil na 113 stavení a žilo zde 788 obyvatel. Nutno dodat, že v této době byla obec Žehuň součástí chlumeckého panství, kam připadla již v roce 1629 díky Ferdinandu II. Toto spojení trvalo až do zrušení patrimoniálního uspořádání v roce 1848. Od roku 1850 už Žehuň spadala do Jičínského kraje, politického okresu Poděbrady a soudnímu okresu Městec Králové. K dvěma posledně zmíněným patřila Žehuň až do roku 1945. Od roku 1960 až do 2007 byla obec součástí okresu Nymburk a patřila do Středočeského kraje, od roku 2007 až do současnosti se Žehuň nachází v okrese Kolín (Tvrdíková, 2012, s. 32 – 33).

8.2 Současnost obce

Žehuň se nachází ve Středočeském kraji v kolínském okrese. Obec o rozloze 911 ha se rozprostírá v nadmořské výšce 204 m. n. m. Na jižních hranicích katastru obce se rozkládá obec Polní Chrčice. Na severu jsou to Hradčany a Dlouhopolsko, na východě Choťovice a na západě je sousedem Žehuně obec Dobšice. V obci se nachází 261 čísel popisných (Tvrdíková, 2012, s. 33 – 34). Podle turistického značení Ministerstva pro místní rozvoj se tato oblast řadí do regionu Polabí (Žehuň, [2014]). K 1. lednu 2014 žilo v obci 438 obyvatel (Obec Žehuň, [2013]).

Žehuň má od roku 2012 svůj znak a vlajku. Bývalá kronikářka obce Ludmila Tvrdíková předložila návrh na vytvoření vlajky a znaku obce na setkání seniorů, která se pravidelně konají. Ti byli pro návrh, po menších diskusích byl pro i starosta obce a zastupitelstvo. Následně obec hledala vhodného heraldika, který by vlajku a znak pro obec zpracoval. Snaha se nakonec podařila uskutečnit a po veřejné diskusi, která intenzivně probíhala i na internetových stránkách, byla podoba znaku schválena dne 1. srpna 2011 (Jak slavila obec Žehuň 875 let svého trvání, 2012). Již v lednu 2012 se starosta obce Karel Horák společně s Ludmilou Tvrdíkovou účastnili slavnostního aktu, který se konal v Poslanecké sněmovně PČR. Na této slavnostní události přijal starosta od tehdejší předsedkyně Poslanecké sněmovny Miroslavy Němcové dekret o udělení znaku a vlajky obci Žehuni. Během Oslav 875 let trvání obce byly znak i vlajka vysvěceny v kostele (Jak slavila obec Žehuň 875 let svého trvání, 2012).

Obec je součástí MAS Zálabí, která *„sdrružuje aktivní občany, neziskové organizace, podnikatele a obce, které spolupracují na rozvoji regionu.“* Jejím hlavním cílem je zlepšení kvality života obyvatel v tomto regionu a také zkvalitňování zdejšího životního prostředí. MAS Zálabí sdrružuje celkem třicet obcí. MAS Zálabí zahrnuje obec Žehuň jakožto samostatnou obec (ta je součástí Mikroregionu Kolínské Zálabí), dále neziskovou organizaci SDH Žehuň a mezi zemědělce se řadí soukromý zemědělec a starosta obce Karel Horák (*Místní akční skupina Zálabí*, 2014). Mezi úspěšný projekt MAS Zálabí patří *„Autobusové zastávky jako venkovní expozice turistické destinace“*, který byl realizován i v Žehuni. Zde se během roku 2013 vybudovala nová autobusová zastávka a zároveň informační tabule, která informuje turisty o regionu Zálabí, obci samotné a v neposlední řadě o turistických zajímavostech. Tento projekt si kladl za cíle zvýšit

bezpečnost dopravy a zároveň informovanost občanů a turistů o celém regionu (Zápisy z jednání zastupitelstva, 2014).

8.3 Občanská vybavenost obce

V Žehuni je základní škola, jejíž dlouhou existenci dokládá dokument z roku 1620, který je uložen v archivu v nedalekém Kolíně. Tento dokument potvrzuje, že již v 17. stol. zde byla farní škola (Tvrdíková, 2012, s. 61). Počátkem roku 2003 byla základní škola administrativně spojena se školou mateřskou, jejich oficiální název je Základní škola a Mateřská škola Žehuň, okres Kolín. Obě se nachází v centru obce, přibližně 200 m od sebe. Součástí základní školy je také školní družina a jídelna. Místní základní škola funguje jako málotřídní (Kronika obce Žehuň 2013). Druhý stupeň základní školy byl pro nedostatek žáků zrušen v roce 2005. Děti, které druhý stupeň v té době navštěvovaly, tak musely odejít do okolních základních škol. Na prvním stupni zůstalo jen 33 žáků. Od této doby má škola trvale nízký počet žáků, například ve školním roce 2011/2012 nastoupili do první třídy pouze čtyři žáci (Tvrdíková, 2012, s. 66 – 67). V roce 2014 se k zápisu do prvních tříd dostavilo celkem sedm dětí (Žehuňský zpravodaj, roč. 2014, č. 30).

Obrázek 3 Základní škola v Žehuni

Zdroj: vlastní

Mateřská škola se v Žehuni otevírala v roce 1947, v současné době se zaměřuje na ekologickou výchovu dětí, při které se významně dbá na tradice, ochranu životního prostředí, apod. Ve školním roce 2011/2012 bylo ve školce zapsáno 27 dětí ze Žehuně a okolních obcí. Co se týká přespolních dětí, nejčastěji dojíždějí ze sousedních Choťovic, Dobšic a Hradčan (Tvrdíková, 2012, s. 66 – 67). Obě budovy prošly během posledního volebního období 2010 až 2014 rekonstrukcí, v budově základní školy došlo k výměně oken a na mateřské škole bylo provedeno zateplení budovy (Žehuňský zpravodaj, roč. 2014, č. 32). Starosta obce má představu, že v budoucnu by se základní škola přestěhovala do nově zrekonstruované budovy mateřské školy. Obě instituce by se z hlediska kapacity do budovy školky vešly, navíc má školka k dispozici hřiště. Došlo by k úspoře provozních nákladů, například v zimě by se nemusely vytápět obě budovy, ale jen jedna. Budova základní školy bude muset projít rovněž rekonstrukcí a starosta uvažuje, že by se zde mohl zařídit domov pro seniory. Těmito návrhy se zastupitelstvo zatím nezabývalo, jsou to zatím spíš představy některých zastupitelů včetně starosty, takže otázka budoucnosti školy v Žehuni je zatím otevřená (Rozhovor s Karlem Horákem).

V Žehuni se nachází také místní knihovna, o kterou se již dvacet let stará knihovnice Hana Eliášová. Konají se zde besedy pro děti, předvánoční prodeje knih, ale i jiných uměleckých předmětů a výrobků místních obyvatel (Tvrdíková, 2012, s. 59). Od roku 2003 byl v knihovně k dispozici internet, ten však nebyl příliš využíván a proto zastupitelstvo obce v roce 2013 jednomyslně rozhodlo, že bude internet zrušen. V případě zájmu mohou občané využít internetu na místním obecním úřadě, který se nachází v těsném sousedství knihovny (Zápisy z jednání zastupitelstva, 2014). Počet čtenářů, kteří místní knihovnu navštěvují, nepatrně roste. V roce 2005 evidovala knihovnice 94 čtenářů, o pět let později v roce 2010 jich bylo 102. Od roku 2006 knihovna spolupracuje se Středočeským krajem a také s Městskou knihovnou v Kutné Hoře. Spolupráce znamená hlavně poskytování školení pro knihovnici, ale také výměnný knižní fond (Tvrdíková, 2012, s. 59).

Velmi důležitá je v obci také pošta. Ta byla v Žehuni založena už v roce 1869. Původní pošta byla umístěna v domě č. p. 5, v roce 1999 zakoupila obec dům č. p. 11, kam se plánovalo poštu přemístit a zajistit tak nejen lepší pracovní podmínky pro zaměstnance pošty, ale také lepší umístění pošty samotné, protože nyní se pošta nachází přímo na návsi.

Pošta se do nového definitivně přestěhovala po stavebních úpravách v roce 2002. Tyto stavební úpravy a zakoupení moderního zařízení podpořila Česká pošta, která uvolnila 493 849 Kč, přičemž celková přestavba stála 625 404, 10 Kč. Na poště je dnes možné uzavřít havarijní pojistku motorových vozidel, dále penzijní připojištění nebo uzavřít stavební spoření (Tvrdíková, 2012, s. 94 – 97). Na konci roku 2013 začali občané podepisovat petici za záchranu pošty, protože se hovořilo o rušení menších poboček a to hrozilo i v Žehuni. Jedním z argumentů byl fakt, že pošta zde fungovala do té doby nepřetržitě 144 let. Do začátku roku petici podepsalo celkem 296 občanů a dále 86 obyvatel Chořovic a Hradčan, kteří poštu v Žehuni také využívají (Kronika obce Žehuň 2013). Podle slov starosty je tento problém v současnosti snad zažehnán, jak sám říká: „*Je v zájmu obce, aby v Žehuni pošta zůstala*“ (Rozhovor s Karlem Horákem).

Občané Žehuně mohou v obci využít služeb lékaře. V minulosti zde ordinoval zubní i dětský lékař, od roku 2011 se zde střídají čtyři praktičtí lékaři z Poděbrad (Tvrdíková, 2012, s. 98). Stejně jako mateřská škola i zdravotní středisko bylo během volebního období 2010 až 2014 nově zatepleno. Obec na tuto rekonstrukci získala dotaci ve výši 90% celkové investice, která činila 1 367 573 Kč (Žehuňský zpravodaj, roč. 2014, č. 32). Lékaři sem dojíždí a platí obci symbolický poplatek za pronájem prostor. Tím se obec snaží podpořit fungování zdravotního střediska, protože tuto službu starosta obce považuje za velmi významnou a to nejen pro obyvatele Žehuně, ale i občany sousedních vesnic (Rozhovor s Karlem Horákem).

Obrázek 4 Zdravotní středisko

Zdroj: vlastní

Zajímavostí je, že do roku 1950 bylo v Žehuni pět obchodů se smíšeným zbožím, dále dvě pekárny, řeznictví, uzenářství, cukrářství, prodejna obuvi Baťa, galanterie, čtyři hostince a drogerie. Na rozdíl od padesátých let je v obci dnes (březen 2015) jen jedna prodejna potravin. Samoobsluhu provozuje už od roku 1997 Veronika Malečková. V prodejně lze zakoupit nejen potraviny a uzeniny, ale také drogerii, tisk a drobný textil. Ve stejné budově se nachází květinářství. V obci se nachází také kadeřnictví, které od roku 1990 provozuje Ivetta Bednářová, dále jsou zde dva hostince. Hostinec U Volejníků nabízí svým hostům možnost posedět v příjemném prostředí zahrádky a donedávna se tady každoročně konaly letní zábavy. Hostinec u Kvasniček je nyní přes dva roky pronajat a i přes nízkou návštěvnost stále funguje. Jedním z velkých záporů tohoto zařízení je fakt, že nemá venkovní posezení jako první zmiňované, takže rodiny s dětmi i kolemjedoucí cyklisti dávají přednost spíše hostinci U Volejníků (Tvrdíková, 2012, s. 98 – 100).

V Žehuni je vodovod a kanalizace. S výstavbou vodovodu se začalo v roce 2003. Během následujícího roku 2004 se prováděly výkopové práce, se kterými obyvatelé obce nebyli spokojeni a svůj nesouhlas vyjádřili na veřejném zasedání zastupitelstva. Dalším rozporem byl počet přípojek u bytovek. Občanská nespokojenost během výstavby kanalizace narůstala a týkala se především kvality výkopových prací. V roce 2004 byl hotov přivaděč a hlavní řád a probíhaly tlakové zkoušky řádu. K zahájení výstavby

přípojek došlo v červenci 2004, přičemž na konci roku bylo vystavěno 111 přípojek z celkového počtu 136. Zbylé přípojky byly zhotoveny v roce 2005, kdy mělo také dojít ke kolaudaci vodovodních přípojek. Ta však byla z důvodu špatné dokumentace pozastavena. Dodnes mají někteří občané vodu zavedenou, ale nepřipojenou a používají ji jen na vaření (Kronika obce Žehuň 2003, 2004, 2005). Již v roce 2004 se začalo s přípravou podkladů pro žádost o dotaci z Fondu EU na veřejnou kanalizaci, nicméně představy o vystavění vakuové kanalizace zde byly již okolo roku 2000. Původní plán, kde bude stát čistička odpadních vod, byl přehodnocen, protože se jednalo o záplavovou oblast. Po nalezení vhodnější pozice se přepracovala projektová dokumentace. Původní záměr vystavět vakuovou kanalizaci byl přehodnocen na základě návrhu firmy VIS Hradec Králové, která se podílela na výstavbě kanalizace. Také z důvodu nezískání dotace od EU se obec rozhodla podat novou žádost a definitivně změnit systém kanalizace na tlakovou. K tomuto rozhodnutí došlo roku 2006, kdy byla započata výstavba celého projektu. Na výstavbě kanalizace se na základě výběrových řízení podílelo několik firem. Celkové náklady činily zhruba 41 mil Kč. Na financování projektu se podílely fondy ministerstev, Středočeský kraj, ale i obec a majitelé nemovitostí, kteří se na kanalizační řád připojili. Výstavba byla rozdělena na tři etapy, přičemž poslední část byla zkolaudována 18. prosince 2012, kdy bylo k hlavnímu řádu připojeno více než 75% domácností (Kronika obce Žehuň 2012). Podle starosty Žehuně byla v roce 2014 asi třetina domácností, která se stále na hlavní řád nenapojila. Zároveň dodává, že zastupitelstvo se bude v následujícím funkčním období snažit přimět je k připojení (Rozhovor s Karlem Horákem).

8.4 Kulturní a společenský život

Již v dávných dobách minulých byla Žehuň považována za kulturní a společenské centrum. Na začátku 20. stol. zde působil divadelní spolek. Po druhé světové válce se začínají pořádat zábavy a plesy. Postupem času se však tradice divadelnictví v obci vytrácí (Tvrdíková, 2012, s. 54 – 55). Do roku 1988 se promítaly filmy v Žehuňském biografu. Jeho provoz byl pro vážné problémy s elektroinstalací a také nevyhovujícím sociálním zařízením ukončen (Tvrdíková, 2012, s. 60).

Z minulých kulturních aktivit jich dodnes přetrvalo jen minimum. Divadlo se v Žehuni nehraje a kino je mimo provoz už téměř 30 let. Ani plesy se v Žehuni nekonají, protože chybí sál. Zábavy se pořádají nepravidelně a to buď v Hostinci u Volejníků, nebo na

místním fotbalovém hřišti, kde se nachází taneční parket. Zde se každoročně pálí Čarodějnice. Tuto akci doprovází zábavný program pro děti. Na hřišti se také každoročně pořádá Dětský den, kde jsou pro děti připraveny různé soutěže a hry. V roce 2012 se v obci poprvé konal Masopust. První adventní neděli obec pravidelně pořádá Zahájení adventu na návsi u vánočního stromu. Prodává se zde svažené víno, výborné domácí vánoční pečivo od místních kuchařek a drobné dárkové předměty. Kulturní akce se konají také v kostele sv. Gotharda, kde jsou čas od času koncerty. Společenské akce pořádá obec také pro své seniory a pro děti. Senioři mají posezení v kulturním domě č. p. 11 a jezdí na výlety. Pro nejmenší se dělá Mikulášská besídka, Lampionový průvod, Drakiáda nebo celodenní výprava po Cestě rytíře Prokopa (Žehuňský zpravodaj, roč. 2014, č. 30).

Po komunálních volbách v roce 2010 nebyla ustanovena kulturní komise. Všechny kulturní akce zajišťuje zastupitelka Jana Urbanová společně s Petrou Tomanovou (Kultura, 2014). Obec Žehuň se pro své občany snaží zajistit co nejvíce kulturních a společenských akcí, nezapomíná přitom ani na ty nejmenší, ani na seniory. Místní senioři jsou stále vitální a podílí se na zajímavých projektech, jako příklad je možné jmenovat jejich aktivitu na vytvoření znaku a vlajky obce. Nevýhodou obce je to, že zde chybí sál, v němž by se mohly pořádat plesy a taneční zábavy. Takový sál je jen v Hostinci u Kvasničků, ale dům je v soukromém vlastnictví. Aby se zde daly akce podobného typu pořádat, byla by nutná rozsáhlá rekonstrukce objektu. Kulturní dům č. p. 11 je na pořádání takových akcí příliš malý, slouží i jako tělocvična, pořádají se zde již zmiňovaná posezení seniorů nebo vítání občánků (Kultura, 2014).

8.5 Zájmové spolky a sdružení v obci

V Žehuni působí několik zájmových spolků. Jedná se o SDH Žehuň, Myslivecké sdružení Cidlina (dále jen „MS Cidlina“), Místní organizace Českého rybářského svazu Žehuň (dále jen „ČRS MO Žehuň“). Mezi sportovní spolky se pak řadí oddíl stolního tenisu TTC Žehuň, který má v Žehuni dlouholetou tradici a fotbalový oddíl Tělovýchovná jednota Žehuň (dále jen „TJ Žehuň“). Oddíl kopané v současné době nefunguje, jeho členové v loňském roce nepřihlásili tým do okresní soutěže (Tvrdíková, 2012, s. 98 – 99).

8.5.1 SDH Žehuň

SDH má v obci dlouholetou tradici. Místní spolek byl založen v roce 1882, avšak první písemnosti o hasičském sboru pocházejí až z roku 1922, kdy byla činnost obnovena. Spolek měl 36 členů a podílel se na bohatém kulturním životě obce. Činnost spolku nepřerušila ani druhá světová válka, ani po vítězném únoru v roce 1948 nebyla činnost hasičského sboru narušena, k tomu došlo až v průběhu let padesátých. Zlepšení situace přinesla rekonstrukce požární zbrojnice uskutečněná roku 1974. Hasiči se snažili navázat na prvorepublikovou tradici formou organizace kulturního a společenského života. Na přelomu 80. a 90. let se na činnosti spolku podílela i mládež. Spolek se podílel i na Oslavách 850. výročí založení obce Žehuně (Hasiči, 2014).

Přelom 20. a 21. století byl ve znamení opětovné stagnace hasičského sboru. Současný zástupce velitele jednotky Pavel Bořek uvedl, že období stagnace sdružení odráželo spory hasičů a obce. Tyto problémy však nejsou jen v Žehuni, ale v různých obcích. Někde zastupitelstvo SDH podporuje velmi aktivně, takže spolupráce je oboustranná. Pokud obec potřebuje v zimě odklidit sněh, či prořezat větve, dělají tuto práci hasiči. Naopak někde podpora není příliš velká, z tohoto důvodu zřejmě na přelomu století začala hasičská tradice upadat. Milníkem pro SDH Žehuň byl rok 2009, kdy se ke spolku přidali noví členové. Pavel Bořek je zástupcem velitele jednotky, členem SDH Žehuň se stal právě v roce 2009. Byl to nápad několika současných členů obnovit činnost hasičů v Žehuni. Bylo nutno zrekonstruovat požární zbrojnici, kde stále probíhají stavební práce. *„Předělali jsme tam společenskou místnost, sociální zařízení. Ted', pokud obec vydá nějaké peníze, budeme opravovat i garáže. Plus proběhlo nějaké dovybavení jednotky, koupili jsme, co bylo potřeba“* (Rozhovor s Pavlem Bořkem). Podle něj je největší problém, že se požární zbrojnice dlouho neudržovala. Pokud by se dělali průběžné udržovací práce, nebyla by v tak špatném stavu, jako v roce 2009, kdy začala celková rekonstrukce. Dalším problémem s tím souvisejícím je fakt, že Žehuň byla poměrně zadluženou obcí, kvůli projektu kanalizace, atp. Členové SDH Žehuň doufají, že během roku 2015 obec dluhy umoří a bude mít vyšší prostředky na investování do jejich uskupení. Už jen proto, že *„je to obecní majetek, jak budova, tak auto.“* Obec by tedy mohla mít větší zájem na rekonstrukci. Podle starosty je ale SDH Žehuň spolkem, který podporuje obec nejvíce, co se financí týká (Rozhovor s Karlem Horákem). Členové SDH Žehuň si na spolupráci

s obcí nestěžují, jen konstatují, že někdy je to běh na dlouhou trať. Přestože občas není jednoduché zastupitelstvo přesvědčit, aby vydalo peníze na nějaké vybavení, to nejnnutnější pro hasiče vždy pořídilo. Co se týká vybavení, bylo už hodně staré, proto se ho jednotka snaží postupně obnovit. *„Neříkám, že si kupujeme jen nové věci, teď těch peněz nebylo tolik, tak jsme kupovali starší věci. Ale starší věci už taky nejsou takové, jak by měly být. Třeba ty obleky mají svoji určitou trvanlivost, mají být maximálně deset let staré“* (Rozhovor s Pavlem Bořkem). *„Předtím, obleky co jsme měli, byly asi dvacet let staré, možná ještě víc, a na zádech měli ještě Hasiči Kolín“* (Rozhovor s Pavlem Bořkem). Levnější vybavení nakupuje sbor také proto, aby mohl nakoupit např. víc obleků, aby měl každý člen jednotky svůj oblek. Nové vybavení je velmi drahé a pořizovat jej je v současnosti velký luxus. S tímto však souvisí riziko, že pokud se něco stane ve starším vybavení, které nepodléhá normě, pojišťovna to neproplatí. Dá se tedy říci, že spolupráce s obcí závisí na vážnosti požadavku. Pokud je to zanedbatelná položka, obec hasiče podpoří, pokud se jedná o významnější investici, je to větší problém už kvůli jiným projektům, do kterých obec investovala a nemá tudíž moc peněz nazbyt. V současné době (březen 2015) probíhá jednání o koupi použitého požárního vozu z Německa (Rozhovor s Pavlem Bořkem).

SDH Žehuň má tři zdroje, kterými financuje svoji činnost. Mezi nejčastější aktivity v současnosti patří hlavně oprava požární zbrojnice, cílem hasičů je vybudovat zázemí, které dosud chybělo. Tyto aktivity financuje obec, která je zřizovatelem SDH, dále má jednotka zdroje z výjezdů (proplacení nafty, příspěvky na obnovení techniky) a významným zdrojem financování jsou dotace od Středočeského kraje (Rozhovor s Pavlem Bořkem).

Do budoucna mají hasiči v plánu navázat na starou tradici, kdy hasičský sbor byl pořadatelem kulturních akcí pro veřejnost. Dnes se SDH Žehuň účastní dětských dnů, program měli také na Oslavách 875 let od založení obce, kde se současně slavilo i 130 let od založení jejich dobrovolného spolku (Rozhovor s Pavlem Bořkem). Podle slov Ondřeje Heřmanského, který je členem SDH Žehuň, vždy tyto akce organizuje obec, nikdy ne hasiči sami. Právě to plánují změnit, chtějí sami uspořádat nějakou společenskou zábavu na místním hřišti (Rozhovor s Ondřejem Heřmanským).

Obrázek 5 Členové SDH Žehuň

Zdroj: archiv SDH Žehuň

K březnu 2015 má SDH Žehuň patnáct členů, z toho nejmladším je 18 let. Velitel jednotky je Petr Krause, který je hasič z povolání. Podle Pavla Bořka je nárůst členů způsoben tím, že v obci není příliš dalšího vyžití. Pro členy spolku je to záliba. Mají příležitost se shromažďovat za smysluplným účelem, samozřejmě důležitý je kolektiv, který je ve spolku prý velmi dobrý, což také vede k tomu, že se i mladší chtějí přidat k hasičům. Někteří členové spolku nejsou občany Žehuně, například Tomáš Bydžovský ze sousedních Hradčan. Pavel Bořek uvedl, že je jim jedno, odkud hasiči jsou, hlavně, že mají zájem něco dělat. Jedinou členkou SDH Žehuň je Jaroslava Krejčová (Rozhovor s Pavlem Bořkem).

8.5.2 Myslivecké sdružení Cidlina

První Lidový myslivecký svaz byl založen v roce 1946 a výměra jeho honitby se rozprostírala v katastru obce Žehuně. V 80. letech došlo ke sloučení Mysliveckého sdružení Žehuň, Dobšice, Choťovice a Sány a spolek se přejmenoval na Myslivecké sdružení Cidlina. Tento název používá dodnes. Výměra honitby tohoto sdružení se díky sloučení rozšířila a myslivci tedy hospodaří nejen v Žehuni, ale také v Sánech, Dobšicích, Choťovicích, Kolajích a na Hradčanech. Vlastníkem honitby je Honební společnost Žehuň (Myslivecké sdružení Cidlina, 2014).

Podle slov starosty obce se jedná o sdružení, které spíše pomáhá obci, než naopak (Rozhovor s Karlem Horákem). Nejčastěji se jedná o pomoc formou brigád. Sdružení má 33 členů (k březnu 2015). O dalším působení MS Cidlina rozhoduje jeho výbor, v jehož čele stojí předseda Jaroslav Tomášek, dále hospodář Zdeněk Ševčík a také členové výboru (Myslivecké sdružení Cidlina, 2014).

Hlavní činností spolku je celoroční péče o zvěř a pořádání honů. Pro členy pak pořádají myslivci posezení, zábavy a již tradičně pořádají koncem roku ples zvaný Poslední leč (Myslivecké sdružení Cidlina, 2014).

8.5.3 ČRS MO Žehuň

Tato místní organizace vznikla jako Rybářský klub pro Žehuň a okolí v roce 1929. Zakládajících členů bylo 17 a o tři roky později již Klub sdružoval více než 37 rybářů ze Žehuně a okolních vesnic, ale i z Hradce Králové či Prahy. V dřívějších dobách se spolek významně podílel na kulturním životě obce, zejména pak v období druhé světové války (Tvrdíková, Tvrdík, 1987, s. 60). Ve 21. stol. tato tradice spíše upadá, zatím poslední rybářský ples se konal v roce 2009 (Historie vzniku ČRS MO Žehuň, 2009). Rybářský spolek pečuje o okolí Cidliny, zejména se snaží co nejvíce vylepšit podmínky pro rybaření v příslušném katastrálním území na řece Cidlině. V roce 2010 byla na výroční schůzi odsouhlasena myšlenka revitalizace Dobšického a Libněveského ramene. V rámci revitalizace bylo naplánováno odbahnění těchto dvou ramen. ČRS MO Žehuň spolupracovala s občanským sdružením DOBŠANÉ, s jejichž pomocí byla podána žádost o dotaci, která byla přiznána na podzim 2012. Následující rok proběhlo výběrové řízení na dodavatele stavby. V srpnu 2014 začaly na Dobšickém rameni práce, kdy byl na základě speciální technologie vytěžen sediment z řeky a následně byl uložen na zemědělské pozemky. Zpracování sedimentu do zemědělské půdy bude probíhat i v průběhu roku 2015 (Žehuňský zpravodaj, roč. 2014, č. 30). Podle hospodáře Jedličky byla tato akce velmi užitečná a sám věří, že přispěje ke zkvalitnění rybolovu na tomto úseku řeky Cidliny (Rozhovor s Ondřejem Jedličkou).

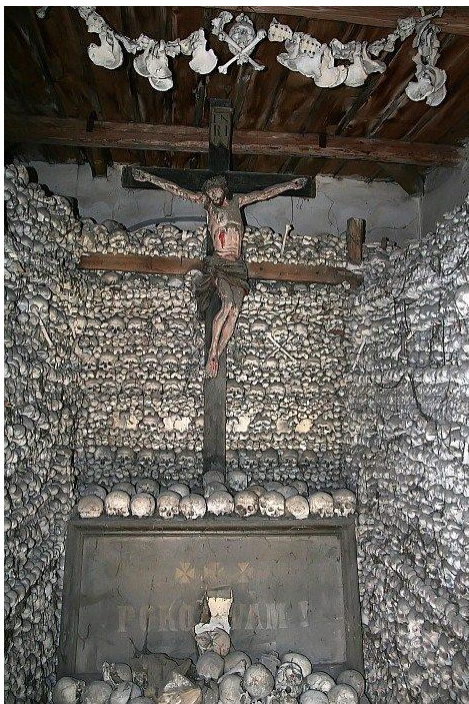
V současnosti je nejvíce aktivním spolkem SDH Žehuň, který aktivně rekonstruuje hasičskou zbrojnicí. Z pohledu starosty je spolek nejvíce podporován po finanční stránce. Spolupráce s ostatními spolky tak významná není, MS Cidlina není závislé na podpoře

od obce, stejně tak rybářský spolek. Obec Žehuň finančně podporuje místní včelaře a oddíl stolního tenisu. Spolky své zájmy hájí v rámci zastupitelstva, kde mají své zástupce. Za MS Cidlina je v zastupitelstvu Zdeněk Ševčík a Petr Krause, který je zároveň velitel SDH Žehuň. Milan Jiroudek je člen oddílu stolního tenisu v Žehuni a v zastupitelstvu se tak snaží získat další podporu pro sportovní spolek. Spolky ovlivňují místní samosprávu poměrně významnou měrou, kromě rybářů jsou v zastupitelstvu zástupci všech dobrovolných spolků a například SDH Žehuň zásadně těží z obecní spolupráce, kdy zpravidla získají, o co si zažádají.

8.6 Kulturní památky v Žehuni

Žehuňské kulturní památky jsou jedním z mnoha lákadél pro turisty a mohou přispět k růstu návštěvnosti této malebné obce. Jednou z dominant obce je kostel sv. Gotharda, ke kterému náleží významná kulturní nemovitá památka – kostnice. Kostnice byla zřejmě vystavěna mezi léty 1765 a 1766 na základě architektonických návrhů Františka Kermera, který zřejmě postavil i sousední kostel sv. Gotharda. Kostnice je skutečně významnou památkou. Její péče se dlouho zanedbávala. Kolem roku 2010 byla ve velmi špatném stavu a tehdy se bývalá kronikářka Ludmila Tvrdíková rozhodla pro zahájení projektu na obnovu této chátrající památky (Žehuň: Kostnice, [2014]). Rok poté požádal obecní úřad jménem Římskokatolické farnosti Žehuň o dotaci, kterou měl poskytnout Středočeský Fond kultury a obnovy památek. Tuto dotaci obec nezískala. Mezi zdroje financování žehuňské kostnice se řadí dobrovolné příspěvky, dary a výdělků z koncertů, které se pořádají například v kostele. Kostel sv. Gotharda je také ve velmi špatném stavu, proto se „*aktivisté pro záchranu kostnice*“, jak si skupina okolo bývalé kronikářky říká, snaží o zachování celého areálu kostela, nejen tedy kostnice. Starosta obce Karel Horák „*aktivistům*“ pomáhá, zejména s podáváním žádostí o dotace jak na revitalizaci kostnice, tak kostela (Tvrdíková, 2012, s. 39 – 41).

Obrázek 6 Interiér kostnice v Žehuni

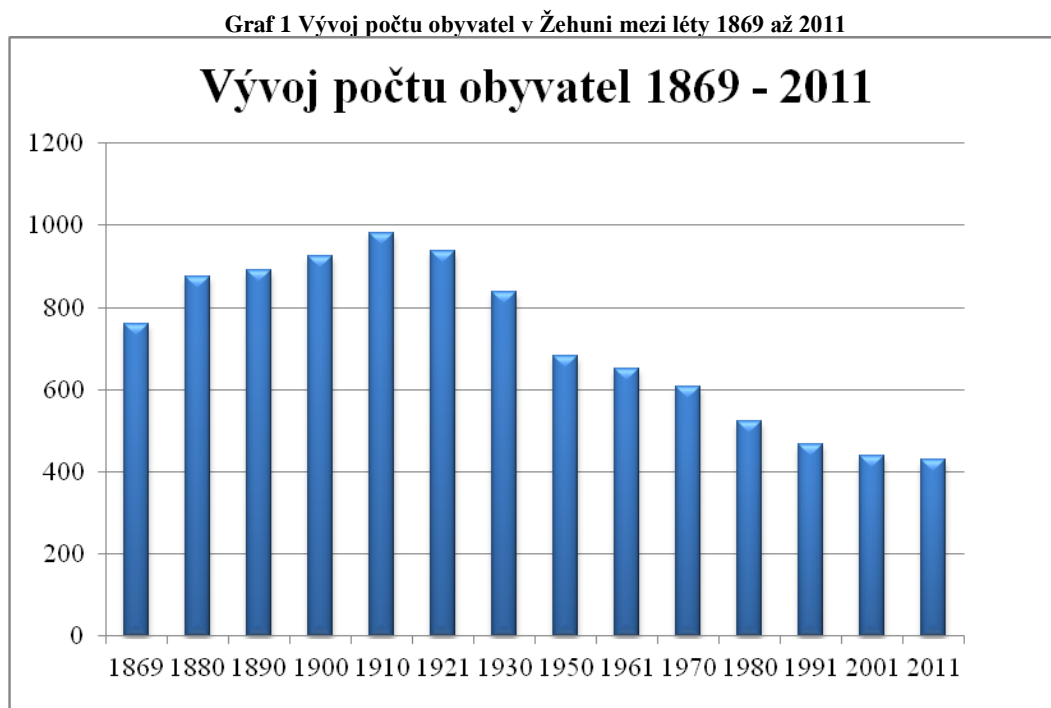
Zdroj: Žehuň: Kostnice. *Cesty a památky* [online]. [2014] [cit. 2014-10-12]. Dostupné z: <http://www.cestyapamatky.cz/kolinsko/zehun/kostnice>

Kulturní nemovitou památkou je také fara, která těsně sousedí s kostelem, dále budova motorového mlýna, secesní mlýnská vila a novorenesanční budova školy. V nejhorším stavu je budova motorového mlýna, kde byly dříve dokonce i učebny místní školy. Budova v současné době chátrá (Kulturní památky, sochy a památníky, 2014).

8.7 Socioekonomické charakteristiky obce

8.7.1 Vývoj počtu obyvatel

Následující graf 1 zobrazuje vývoj počtu obyvatel obce Žehuň mezi léty 1869 až 2011. Pro zachycení dlouhodobého trendu vývoje počtu obyvatel byla použita data ze všech novodobých Sčítání lidu, domů a bytů od roku 1896 do posledního dosud provedeného v roce 2011.

Zdroj: vlastní zpracování podle Historický lexikon obcí ČR 1869 – 2005 – 1. díl

Počet obyvatel Žehuně do roku 1910 rostl. Jedním z důvodů tohoto nárůstu bylo, že rodiny v těchto dobách byly početnější než dnes. Dle bývalé kronikářky Ludmily Tvrdíkové nebylo v Žehuni výjimečné, když měla rodina šest a více dětí. Počátkem 20. stol. měla obec Žehuň hodně obyvatel také proto, že její součástí byly Nová Bář a Stará Bář. Nová Bář se roku 1949 sloučila s obcí Hradčany, název Hradčany této obci zůstal dodnes. Ve Staré Báni býval velkostatek Josefa Marečka, v němž sloužilo hodně deputátníků. Ve Staré Báni dnes stojí rezidence rodiny Svobodových. V 60. letech 20. stol. byla osadou obce Žehuně sousední obec Choťovice, což platilo do roku 1990, kdy požádala o odtržení. Ludmila Tvrdíková uvedla, že „dnes Žehuň vymírá“. To dokazuje fakt, že v současné době vlastní asi třetinu domů chalupáři, kteří zde nejsou přihlášení k trvalému pobytu (Tvrdíková: Písemné sdělení, 2015).

8.7.2 Obyvatelstvo podle ekonomické aktivity

Tabulka 1 obsahuje údaje o ekonomicky aktivním a neaktivním obyvatelstvu v letech 2001 a 2011.

Tabulka 1 Ekonomicky aktivní a neaktivní obyvatelstvo

			Rok			
			2001		2011	
			absolutně	%	absolutně	%
Obyvatelstvo celkem			438	100%	430	100%
Ekonomicky aktivní celkem			195	44,52%	209	48,60%
z toho	zaměstnaní		185	94,87%	187	89,47%
	z toho	pracující důchodci	6	3,24%	7	3,74%
		ženy na mateřské	1	0,54%	3	1,60%
	nezaměstnaní		10	5,13%	22	10,53%
Ekonomicky neaktivní celkem			241	55,02%	214	49,76%
z toho	nepracující důchodci		130	53,94%	128	59,81%
	žáci, studenti, učni		77	31,95%	56	26,16%
Ekonomická aktivita nezjištěna			2	0,46%	7	1,64%

Zdroj: vlastní zpracování podle Sčítání lidu, domů a bytů 2001 a 2011

Struktura ekonomické aktivity obyvatelstva se během deseti let příliš nezměnila. Nepatrně se zvýšil počet ekonomicky aktivních obyvatel celkem, konkrétně o 4,08%, naopak počet ekonomicky neaktivního obyvatelstva se snížil o 5,26%. Lze konstatovat, že obyvatelstvo Žehuně je téměř rovnoměrně rozděleno na ekonomicky aktivní a neaktivní. V roce 2011 bylo více ekonomicky aktivních mužů než žen, naopak více žen bylo ekonomicky neaktivních (*Sčítání lidu, domů a bytů 2011*, 2014). Vzhledem k malému množství pracovních příležitostí v Žehuni vyjíždí někteří občané za prací mimo obec. Tabulka 2 ukazuje, kam obyvatelé v letech 2001 a 2011 vyjížděli za prací.

Tabulka 2 Výjezdy do zaměstnání

			Rok	
			2001	2011
Vyjíždějící do zaměstnání celkem			169	135
z toho	v rámci obce		36	17
	do jiné obce v rámci okresu		59	105
	do jiného okresu v rámci kraje		57	1
	do jiného kraje		16	9
Žáci vyjíždějící do škol mimo obec			26	56

Zdroj: vlastní zpracování podle Sčítání lidu, domů a bytů 2001 a 2011

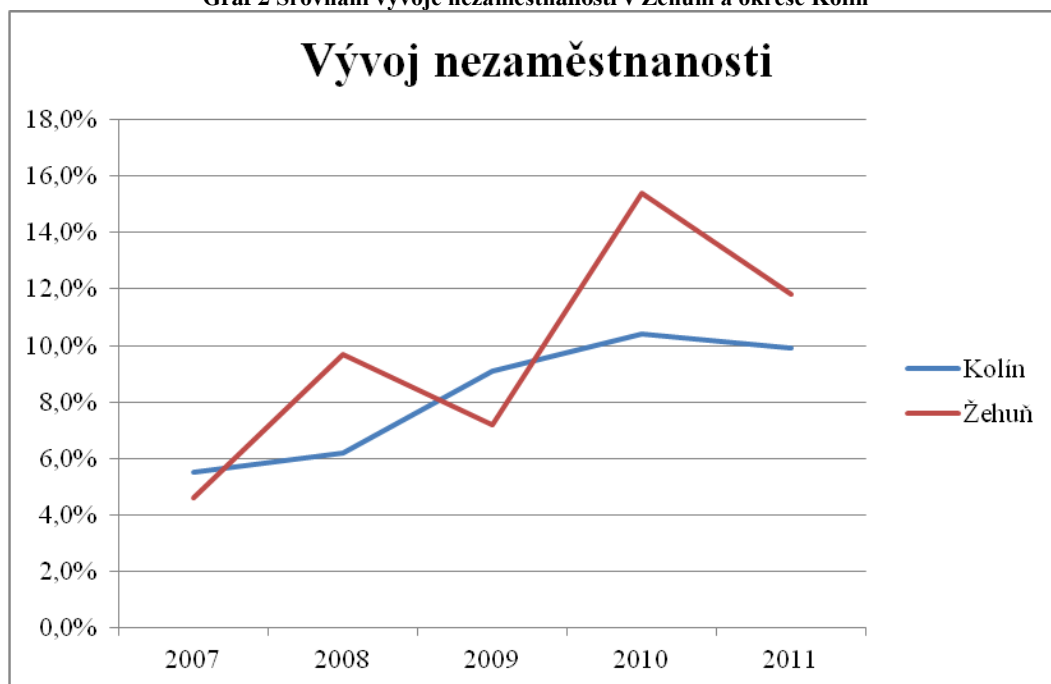
Mezi léty 2001 až 2011 došlo ke zvýšení počtu zaměstnaných ze 185 na 187. Počet vyjíždějících v rámci okresu a do jiného okresu v rámci kraje byl ovlivněn přeřazením obce Žehuň z okresu Nymburk do okresu Kolín v roce 2007 (Tvrdíková, 2012, s. 32 – 33). Během deseti let narostl počet žáků, kteří vyjíždějí do škol mimo obec, k čemuž přispělo zrušení druhého stupně základní školy v Žehuni. Mnozí rodiče už své děti nedávají ani na první stupeň do Žehuně, což rovněž ovlivňuje nárůst žáků, kteří jezdí do škol do okolních obcí např. do Libice nad Cidlinou, Kolína nebo Poděbrad. V roce 2011 vyjížděly pouze 3 děti do školy v rámci obce, zbytek navštěvuje školy v okolí (*Sčítání lidu, domů a bytů 2011*, 2014).

V rámci obce vyjíždělo v roce 2011 do zaměstnání méně občanů než před deseti lety. S tím souvisí například výše zmíněné zrušení druhého stupně základní školy a také fakt, že bylo v Žehuni na poště zrušeno automatizované balíkové doručování, které převzala pošta Nymburk 2, kam byly rovněž převeleny původní doručovatelky, jedna z toho byla obyvatelkou Žehuně. Motorizované doručování balíků zajišťuje nyní pošta Městec Králové (Podniky a služby, 2014). Obec Žehuň od roku 2007 spadá do okresu Kolín, předtím byla v nymburském okresu. Proto se změnil také počet obyvatel vyjíždějících za prací v rámci okresu. V roce 2001 jich do jiné obce v rámci okresu Nymburk vyjíždělo 59, o deset let později to bylo už 105 obyvatel. V rámci okresu Kolín, do kterého obec Žehuň spadá, vyjíždělo v roce 2001 57 obyvatel, v roce 2011 to byl jeden občan (*Sčítání lidu, domů a bytů 2001*, 2005).

8.7.3 Míra nezaměstnanosti

Žehuň spadá do kolínského okresu, proto je v následujícím grafu 2 zobrazena míra nezaměstnanosti ve správním obvodu obce s rozšířenou působností Kolín a míra nezaměstnanosti v obci Žehuni. Protože Žehuň byla do konce roku 2006 součástí okresu Nymburk, míry nezaměstnanosti jsou porovnány mezi léty 2007 a 2011.

Graf 2 Srovnání vývoje nezaměstnanosti v Žehuni a okrese Kolín

Zdroj: vlastní zpracování podle portal.mpsv.cz

V prosinci výchozího roku se míra nezaměstnanosti v obou sledovaných oblastech pohybovala poměrně nízko. Průměrná míra nezaměstnanosti v roce 2007 v ČR byla 6,6% (Analýza vývoje zaměstnanosti a nezaměstnanosti v roce 2007, [2007]). V kolínském okrese byla menší o více než 1% a v Žehuni o 2%. Vliv na nižší míru nezaměstnanosti mělo i otevření závodu TPCA v Ovčárech nedaleko Kolína, který nabídl mnoho pracovních míst. V Žehuni bylo v prosinci tohoto roku 9 nezaměstnaných. Další léta byla už patrně poznamenána ekonomickou krizí, která vedla k růstu nezaměstnanosti. Roku 2008 bylo v Žehuni o 10 nezaměstnaných více, než v roce předchozím. Počet nezaměstnaných se zvyšoval také v roce 2010, kdy zde bylo z celkového počtu 195 ekonomicky aktivního obyvatelstva 30 nezaměstnaných a míra nezaměstnanosti vzrostla na 15,4%. Míra nezaměstnanosti v kolínském okrese rostla pomalejším tempem. V tomtéž roce dosáhla výše 10,4%, což bylo o 0,8% více než průměrná míra nezaměstnanosti v ČR (Vývoj nezaměstnanosti od července 2004, [2014]). Od tohoto roku dochází k poklesu, v květnu 2014 byla míra nezaměstnanosti v Kolínském okrese 8,4% a v Žehuni 5,7% (Nezaměstnanost v ČR, [2014]).

Mezi větší zaměstnavatele v obci patří Agrodružstvo Žehuň a Žehuňská obchodní společnost, s. r. o. Činnost obou firem je zaměřena převážně na zemědělskou výrobu. Obec

má v oblasti řešení nezaměstnanosti možnost nabídnout nezaměstnaným pomocné práce, které se týkají zejména údržby místních chodníků, řezání stromů a sekání trávy. Uchazečům jsou nabízeny od jara do podzimu. Finance na mzdu pracovníků poskytuje obci Kolínský úřad práce, který zároveň obci poskytuje informace o nezaměstnaných z konkrétní lokality. Bývalý člen zastupitelstva Ondřej Jedlička sdělil, že v roce 2014 byla možnost práci nabídnout až pěti lidem. Zastupitelstvo však zaměstnalo pouze dva občany a dalším nezaměstnaným práce nabídnuta nebyla. Zároveň platí, že někteří místí nejsou s jejich prací příliš spokojeni, což v rozhovoru přiznal i Jedlička. Je tedy zřejmé, že obec otázku nezaměstnanosti svých občanů příliš neřeší. Pokud by práci nabídla více lidem, ti by udělali větší kus práce a spokojenost by byla na obou stranách (Rozhovor s Ondřejem Jedličkou).

8.8 Rozpočet obce

V následujících podkapitolách budou rozebrány výdaje a příjmy obecního rozpočtu v letech 2010 až 2014.

8.8.1 Výdaje

Tabulka 3 zobrazuje výdaje obecního rozpočtu od roku 2010 do roku 2014. Údaje jsou uvedeny v tis. Kč a znamenají celkové roční výdaje.

Tabulka 3 Rozpočtové výdaje mezi léty 2010 až 2014

Výdaje	Rok				
	2010	2011	2012	2013	2014
Běžné	3942	5145	4568	3947	3542
Kapitálové	5156	1539	4256	1860	6670
Celkem	9098	6684	8824	5807	10212

Zdroj: vlastní zpracování podle monitor.statnipokladna.cz

Kapitálové výdaje jsou v Žehuni v posledních čtyřech letech nižší než běžné. V roce 2010 se uskutečnily investice na odvádění a čištění odpadních vod ve výši 5 155 750 Kč, mimo jiné sem patřila výstavba kanalizace. Výdaje na průmysl, kam tato investice spadá, tvořily vyšší výdajovou položku ve srovnání s ostatními roky. Výdaje na veřejnou správu činily 2 008 970 Kč, tedy zhruba 22% z celkových výdajů obce. Sem patřily výdaje na činnost

místní správy, výdaje na komunální volby do zastupitelstva a volby do Parlamentu ČR. Celkové výdaje tvořily částku 9 097 380 Kč (*Monitor: Informační portál Ministerstva financí*, [2015]).

V následujícím roce 2011 se významně snížily výdaje na odvádění a čištění odpadních vod, díky tomu klesly celkové výdaje na průmysl na 1 457 650 Kč. Vyšší výdaje dohromady tvořily výdaje na státní správu a kulturu, církve a sdělovací prostředky. Tyto dva druhy výdajů tvořily téměř 50% z celkových výdajů. Co se týká kultury, na zachování a obnovu kulturních památek bylo v roce 2011 vynaloženo 1 273 860 Kč, což bylo způsobeno nutností rekonstrukce kostela sv. Gotharda a kostnice. V tomto roce převládaly běžné výdaje, protože kanalizace už byla téměř dostavěna a investice už nebyly tak značné. Výdaje celkem pro rok 2011 byly 1 538 700 Kč (*Monitor: Informační portál Ministerstva financí*, [2015]).

Roku 2012 došlo k dostavbě kanalizace. Vzrostly tedy kapitálové výdaje, v tomto roce byly téměř totožné s výší běžných výdajů. Roku 2012 bylo investováno na odvádění a čištění odpadních vod 3 942 240 Kč. Třetí část kanalizace byla zkolaudována 18. prosince 2012. V tomto roce naopak nebyly výdaje na zachování a obnovu památek, jako v minulém roce. Naopak oproti předchozím letům narostla položka ochrana životního prostředí, která činila 1 036 960 Kč. Z celkových výdajů to tvořilo 11,8%. Výdaje se týkaly zejména sběru a svozu komunálního a nebezpečného odpadu a dále vzrostly i výdaje na péči o veřejnou zeleň. To mohlo být způsobeno také s konáním oslav 875 let od založení obce Žehuně, kdy docházelo ke zvýšenému úklidu a zvelebování obce. Výdaje celkem za rok 2012 byly 8 824 430 Kč (*Monitor: Informační portál Ministerstva financí*, [2015]).

V roce 2013 je možné zaznamenat značné snížení výdajů na průmysl, což je způsobeno dostavbou kanalizace v předchozím roce. Naopak vzrostly investiční výdaje na komunální služby a územní rozvoj, ve kterých jsou zahrnuty i výdaje na územní plánování. Celkové investice tvořily 1 860 343 Kč. Dohromady tvořily provozní a investiční výdaje v roce 2013 částku 5 806 844 Kč (*Monitor: Informační portál Ministerstva financí*, [2015]).

Běžné výdaje v roce 2014 se oproti minulým rokům výrazně nezměnily. Kapitálové výdaje činily přibližně 6 670 000 Kč. Z hlediska odvětví největší výdajovou položkou byly služby

pro obyvatelstvo (tvořily necelých 80% všech výdajů obce) a výdaje na všeobecnou veřejnou správu a služby. Celkové výdaje v roce 2014 činily 10 212 000 Kč (*Monitor: Informační portál Ministerstva financí, [2015]*).

8.8.2 Příjmy

Tabulka 4 zobrazuje příjmy rozpočtu, které obec získala v letech 2010 až 2014. Údaje jsou stejně jako v předchozí výdajové tabulce v tis. Kč.

Tabulka 4 Rozpočtové příjmy mezi léty 2010 až 2014

Příjmy	Rok				
	2010	2011	2012	2013	2014
Daňové	3858	3985	4547	5671	5719
Kapitálové	171	1913	763	66	12
Nedaňové	1433	606	642	685	507
Přijaté transfery	469	3011	2993	388	5030
Příjmy celkem	5931	9515	8945	6810	11269

Zdroj: vlastní zpracování podle monitor.statnipokladna.cz

Příjmy obce v roce 2010 tvořily z 65% daňové příjmy. V rámci daňových příjmů tvořily nejvyšší položku obecné daně ze zboží a služeb v tuzemsku, konkrétně to byla daň z přidané hodnoty. Naopak nejnižší položkou v rámci daňových příjmů byl odvod výtěžku z provozování loterií, který v roce 2010 činil 3 680 Kč. Nedaňové příjmy činily 1 433 360 Kč. Nejvýznamnějším z nich byly příjmy z pronájmu majetku, konkrétně pak příjmy z pronájmu pozemků. Kapitálové příjmy tvořily přijaté příjmy na pořízení dlouhodobého majetku ve výši 170 940 Kč. Dotace tvořily necelých 8% z celkových příjmů, což činilo 469 280 Kč. Jednalo se o neinvestiční přijaté transfery od veřejných rozpočtů ústřední a územní úrovně. První zmiňované činily celkem částku 331 280 Kč a zahrnovaly neinvestiční přijaté transfery ze státního rozpočtu v rámci souhrnného dotačního vztahu, dále ostatní neinvestiční přijaté transfery ze státního rozpočtu a neinvestiční přijaté transfery z všeobecné pokladní správy státního rozpočtu. Neinvestiční přijaté transfery od veřejných rozpočtů územní úrovně nebyly tak významné, jako předchozí. Zahrnovaly neinvestiční přijaté transfery od krajů a obcí a jejich celková výše byla 138 000 Kč. Celkové příjmy za rok 2010 byly 5 931 140 Kč (*Monitor: Informační portál Ministerstva financí, [2015]*).

Příjmy v roce 2011 tvořily celkem částku 9 515 610 Kč. Nejvyšší byly opět příjmy daňové, ale oproti předchozímu roku se výrazně zvýšily dotace. Ty tvořily 31,6% z celkových příjmů. Velký nárůst zaznamenaly neinvestiční přijaté transfery od krajů a obcí, které v tomto roce tvořily 1 444 930 Kč, což bylo přibližně 10 krát více, než v předchozím roce. Dále obdržela obec investiční přijaté transfery ve výši 1 000 000 Kč od veřejných rozpočtů ústřední úrovně a neinvestiční v hodnotě 566 170 Kč (*Monitor: Informační portál Ministerstva financí, [2015]*).

Co se týče příjmů v roce 2012, dosáhly částky 8 944 400 Kč. Nejvýznamnějšími příjmy byly opět příjmy daňového charakteru a dotace. Oproti předchozímu roku vzrostly investiční přijaté transfery od veřejných rozpočtů ústřední úrovně o 719 000 Kč. Celková přijatá částka za rok 2012 byla tedy 1 719 000 Kč. Druhou významnou položkou byly investiční přijaté transfery od veřejných rozpočtů územní úrovně, konkrétně od krajů, kdy tato částka činila 680 000 Kč (*Monitor: Informační portál Ministerstva financí, [2015]*).

Vlivem dostavby kanalizace došlo roku 2013 ke snížení na straně příjmů, konkrétně pak u položky dotace. Nejvyšší byly daňové příjmy a druhé největší nedaňové. Dotace tvořily neinvestiční přijaté transfery od veřejných rozpočtů jak ústřední, tak územní úrovně a celkem tvořily 388 335 Kč, což z celkových příjmů činilo 5,7%. Příjmy celkem byly v roce 2013 6 810 665 Kč (*Monitor: Informační portál Ministerstva financí, [2015]*).

V roce 2014 klesly příjmy kapitálové a nedaňové, naopak k menšímu nárůstu došlo u příjmů daňových a k významnějšímu v případě přijatých transferů. Daňové příjmy tvořily v roce 2014 necelých 51% z celkových příjmů. Tento druh příjmů nejvíce ovlivnila položka daně z příjmů, zisku a kapitálových výnosů (ta tvořila 44% z daňových příjmů celkem). Obec získala investiční i neinvestiční přijaté transfery od veřejných rozpočtů ústřední úrovně a v případě neinvestičních transferů i od úrovně územní. Příjmy za rok 2014 tvořily celkem zhruba 11 269 000 Kč (*Monitor: Informační portál Ministerstva financí, [2015]*).

Rozpočet obce byl v posledních 5 letech ovlivněn mimo jiné i projektem výstavby kanalizace. Na tento projekt byly vyšší investiční výdaje, obec však dostávala na financování dotace. Po dokončení třetí etapy výstavby kanalizace v roce 2012 již výdaje

nebyly tak vysoké jako v předchozích letech. Zřejmě také vlivem místní samosprávy, jejímž cílem je oddlužení obce, byl výsledek hospodaření za poslední čtyři roky přebytkový. V roce 2013 činila výše přebytku 1 003 821 Kč, k čemuž opět přispělo úspěšné dokončení výstavby kanalizace. V roce 2014 měla obec opět přebytek ve výši 1 057 630 Kč.

8.9 Majetek obce

Obec Žehuň vlastní pozemky. Nejvýznamnější z hlediska výměry je zemědělská půda, které obec vlastní 526 ha. Druhá významná je orná půda, které obec vlastní 435 ha (Obec Žehuň, [2013]). Účetní cena celkem za všechny pozemky, které obec vlastní, činí 9 220 518,45 Kč (Inventurní soupis č. 5).

Mezi majetek obce Žehuně se řadí stavby. Obec vlastní nejen budovu základní a mateřské školy, ale také zdravotního střediska, budovu knihovny č. p. 11, dále budovu požární zbrojnice, márnici, sportovní kabiny na fotbalovém hřišti a od roku 2013 je obec majitelem budovy obecního úřadu. Mezi další majetek se řadí chodníky, čistička odpadních vod, kanalizace a také vodovodní řád. Účetní cena celkem za stavby činí 90 705 798,73 Kč (Inventurní soupis č. 2).

Obec vlastní poměrně významné stavby, které jiné obdobně veliké obce s podobným počtem obyvatel nemají. Jedná se například o čističku odpadních vod a kanalizaci, stejně tak vodovodní řád. Všechny stavby vyžadují pravidelnou údržbu, což ale donedávna neplatilo u požární zbrojnice. Dnes se však zejména SDH Žehuň přičinil, aby byla budova v lepším stavu. Rekonstruovány byly budovy školy a zdravotního střediska. Obec získala také dotaci na zateplení budovy obecního úřadu. Tato by se měla uskutečnit do dvou let (Rozhovor s Karlem Horákem).

Naopak ve volebním období 2010 až 2014 obec prodala budovu staré pošty a část lesa, který vlastnila. Podle starosty obec sice část svého majetku prodala, nicméně během čtyř let, kdy je na postu starosty, majetek obce vzrostl jak díky dokončení výstavby kanalizace, tak zateplení mateřské školy (Rozhovor s Karlem Horákem).

Shrnutí

Z hlediska občanské vybavenosti lze považovat Žehuň za velmi dobře vybavenou. Oproti sousedním obcím je zde mateřská škola a současně funguje první stupeň základní školy. Tyto instituce navštěvují děti z okolních vesnic, protože v sousedních Dobšicích, Choťovicích ani Hradčanech se žádná škola nenachází. Obec Žehuň nabízí občanům i přespolním také množství služeb. Jedná se o místní knihovnu, poštu, ordinaci praktického lékaře a také květinářství, kadeřnictví, obchod s potravinami a dvě hospody. Technická vybavenost obce je rovněž kvalitní, je zde vodovod a kanalizace včetně čističky odpadních vod. Co se týká kulturních památek, v Žehuni je jich hned několik. Jednou z významných památek je kostnice, o jejíž záchranu se starají místní aktivisté v čele s bývalou kronikářkou Ludmilou Tvrdíkovou. Zbývající kulturní život v obci v současné době zaostává. Naproti tomu sousední obec Dobšice pořádá kulturní a společenské akce v kratších intervalech. Kulturní život Žehuně chtějí oživit místní dobrovolní hasiči, kteří mají v plánu uspořádat zábavy nejen pro místní občany.

Rozpočet obce byl v posledních pěti letech ovlivněn výstavbou kanalizace. Výstavba byla zkolaudována roku 2012 a výdaje se tak snížily. Místní samospráva má za cíl co nejvíce obec oddlužit, nicméně pokud je možné realizovat výhodnou investici, zastupitelstvo v čele se starostou zažádá o dotaci. Tento cíl se promítá v rozpočtu obce, který byl poslední čtyři roky přebytkový.

Obec Žehuň vlastní 911 ha pozemků, dále stavby jako budovy mateřské a základní školy, zdravotního střediska. Vlastnictví těchto budov Žehuň odlišuje od sousedních vsí, které tyto budovy nevlastní a podobné služby občanům neposkytují.

9 Samospráva v obci Žehuň

9.1 Zastupitelé mezi léty 1994 – 2014

Zastupitelstvo v obci Žehuň má sedm členů. Následující tabulka (viz Tabulka 5) zobrazuje zvolené kandidáty v jednotlivých letech, kdy se konaly komunální volby. Protože v roce 1990 se konaly po dlouhé době „první“ komunální volby, které byly zakládací a určitým způsobem mimořádné, pro účely této diplomové práce jsou jako první hodnoceny komunální volby uskutečněné roku 1994. Tabulka 5 znázorňuje délku funkčního období,

ve kterém zastupitelé svou funkci vykonávali. V prvním sloupci jsou zastupitelé v letech 1994 až 1998 označeni značkou X, která byla zvolena pro výchozí rok. V dalších letech se objevují značky N (nováček) a BP (bezprostředně pokračující). Pokud je za značkou (S), znamená to, že v daném období dotyčný vykonával funkci starosty obce. V případě, že je za značkou (MS), zastupitel byl v období místostarosta. Ve druhém sloupci je uvedena strana, za kterou zvolení kandidáti v příslušném roce kandidovali. Jedná se o Českou stranu sociálně demokratickou (ČSSD), Občanskou demokratickou stranu (ODS), Komunistickou stranu Čech a Moravy (KSČM), Nezávislí kandidáti (NK), Za obec Žehuň (ZOŽ), Změna pro Žehuň (ZPŽ) a Občané pro Žehuň (OPŽ).

Tabulka 5 Zvolení zastupitelé mezi léty 1994 až 2014

Jméno	Rok											
	1994		1998		2002		2006		2010		2014	
Baloun P.					N	ČSSD	BP					
David J.							N	ZOŽ				
Dubský V.							N	ODS	BP	NK	BP	NK
Fiala J.			N	KSČM								
Fišer V.	X (S)	NK	BP (S)	NK	BP (S)	ČSSD	BP (S)	ZOŽ				
Heřmanský O.									N	ZPŽ		
Hlušička J.	X	KSČM	BP	NK								
Horák K.	X	NK	BP	NK	BP	ČSSD	BP	ZOŽ	BP (S)	NK	BP (S)	NK
Jedlička O.									N	ZPŽ	BP	ZPŽ
Konvalina J.	X		BP	NK								
Krause P.											N	OPŽ
Maleček V.	X	NK										
Neumann J.	X	KSČM	BP	KSČM								
Plaček J.					N	ČSSD						
Podval J.	X (MS)	NK	BP (MS)	NK	BP (MS)	ČSSD	BP (MS)	ZOŽ	BP (MS)	NK	BP (MS)	NK
Ševčík Z.									N	NK	BP	NK
Urbanová J.					N	KSČM	BP	ODS	BP	NK	BP	NK
Vondráčková V.					N	KSČM						

Zdroj: vlastní zpracování podle volby.cz

V roce 1994 se do zastupitelstva obce Žehuně dostalo pět nezávislých kandidátů a dva z kandidátky Komunistické strany Čech a Moravy (dále jen „KSČM“). Mezi nezávislé se řadil (dnes již bývalý) starosta obce Václav Fišer, Karel Horák, Jiří Podval, Josef

Konvalina a Václav Maleček. Zbývající Josef Neumann a Jan Hlušička byli navrženi KSČM (*Volby*, [2015]).

V následujících volbách v roce 1998 byl zvolen opět Jan Hlušička, který již kandidoval jako nezávislý. Do zastupitelstva nebyl znovu zvolen Václav Maleček, naopak nováčkem se stal Jaroslav Fiala z kandidátní listiny KSČM. Tato strana měla tedy opět dva zástupce v obecním zastupitelstvu (Neumann byl bezprostředně pokračujícím zastupitelem). Jiří Podval, Josef Konvalina, Karel Horák i Václav Fišer byli opět zvoleni. Václav Fišer pokračoval ve funkci starosty obce, kterou vykonával i v následujících letech jako uvolněný starosta (*Volby*, [2015]).

V roce 2002 se bývalí nezávislí kandidáti ucházeli o posty v zastupitelstvu na kandidátce České strany sociálně demokratické (dále jen „ČSSD“). Posty zastupitelů obce obhájil Karel Horák, Jiří Podval a Václav Fišer. Dále se do zastupitelstva dostali jako nováčci Petr Baloun a Jiří Plaček, kandidující též za ČSSD. Úspěšné kandidátky navržené KSČM byly Jana Urbanová a Věra Vondráčková, které se staly prvními ženami, které se po roce 1994 dostaly do zastupitelstva (*Volby*, [2015]).

O čtyři roky později, v roce 2006, došlo opět k proměně kandidátních listin. Z kandidátní listiny Za obec Žehuň se do zastupitelstva dostal Václav Fišer, Jiří Podval, Karel Horák, Petr Baloun a jako nováček Jiří David. Z kandidátní listiny Občanské demokratické strany (dále jen „ODS“) byli pak zvoleni Jana Urbanová jako bezprostředně pokračující ve funkci zastupitele a Vlastimil Dubský jako nováček (*Volby*, [2015]).

Komunální volby roku 2010 byly jak pro uchazeče o posty zastupitelů, tak pro voliče v něčem jiné. Po dlouhých letech z funkce starosty odcházel Václav Fišer. Voliči měli na výběr dvě kandidátní listiny stejně jako před čtyřmi lety. V roce 2010 však oproti minulým dobám panovala mezi kandidátními listinami rivalita. První kandidující stranou byli Nezávislí kandidáti pro Žehuň, kde se sdružili bývalí zastupitelé z minulých let. Druhou listinou byla Změna pro Žehuň, hnutí, které vzniklo mezi mladými občany Žehuně. Ti chtěli vyjádřit nespokojenost s dosavadním řízením obce. Přestože měli v plánu přinést do zastupitelstva změnu a oživit je, voliči dali přednost spíše zavedeným jménům a funkci v zastupitelstvu obhájil Jiří Podval, Vlastimil Dubský, Karel Horák, Jana Urbanová a nově také Zdeněk Ševčík. Za Změnu pro Žehuň se do zastupitelstva dostali Ondřej Heřmanský a

Ondřej Jedlička (Kronika obce Žehuň 2010). Nově zvoleným starostou se stal nakonec Karel Horák, který však oproti předchozímu starostovi svou funkci vykonává jako neuvolněný. Nově zvolený starosta však přiznává, že nekandidoval s cílem stát se starostou obce. „*Já jsem o to v této fázi také nestál, chtěl jsem být členem zastupitelstva, ale všichni ostatní zastupitelé měli dobré zaměstnání nebo to z nějakého jiného důvodu dělat nechtěli*“. Následovala tedy diskuse, kdo usedne na křeslo starosty obce. Nakonec se Horák uvolil, že starostou bude on. Přestože ambice na starostu obce skutečně neměl, chtěl se podílet na jejím rozvoji jen jako člen zastupitelstva. Sám toto považuje za „*nouzové řešení*“, přenechat pozici starosty druhému uskupení, z něhož se dostali do zastupitelstva dva členové, nepřipadalo v úvahu (Rozhovor s Karlem Horákem). Na ustavujícím zasedání zastupitelstva na funkční období 2010 až 2014, které se konalo v listopadu roku 2010, byla ustavena komise životního prostředí, finanční výbor, kontrolní výbor a inventarizační komise. Předsedou komise životního prostředí byl zvolen Zdeněk Ševčík, předsedkyní finančního výboru se stala Jana Urbanová a předsedou kontrolního výboru byl Vlastimil Dubský. Členy inventarizační komise se stali Ondřej Heřmanský, Vlastimil Dubský a Václav Fišer (Kronika obce Žehuň 2010).

Vzhledem k výrazné převaze Nezávislých se mladí ze Změny pro Žehuň spojili s místním SDH Žehuň a vytvořili před volbami na podzim 2014 rovnou dvě kandidátní listiny, Změna pro Žehuň a Občané pro Žehuň. Jejich cílem bylo získat převahu v zastupitelstvu. To se však opět nestalo, z obou stran se zastupiteli stali Ondřej Jedlička²¹ a Petr Krause²². Zbývajících 5 mandátů obhájili Nezávislí kandidáti obce Žehuň, tedy Karel Horák²³, Vlastimil Dubský²⁴, Jiří Podval²⁵, Jana Urbanová²⁶ a Zdeněk Ševčík²⁷. Vzhledem k výsledku voleb se Ondřej Jedlička vzdal svého mandátu, protože „*to pro něj nebyla žádná změna*“. To, že se do zastupitelstva dostala téměř stejná skupina lidí, ho zklamalo a nadále s nimi odmítl spolupracovat. Jak sám dodal, toto rozhodnutí deklaroval již před volbami. Mandát po Jedličkově převzal Milan Jiroudek²⁸, který projevil zájem

²¹ 27 let, referent státní správy lesů a myslivosti, bez politické příslušnosti

²² 29 let, hasič, bez politické příslušnosti

²³ 58 let, OSVČ, bez politické příslušnosti

²⁴ 44 let, vedoucí technolog, bez politické příslušnosti

²⁵ 52 let, technik, bez politické příslušnosti

²⁶ 46 let, vedoucí pošty, bez politické příslušnosti

²⁷ 61 let, dělník, bez politické příslušnosti

²⁸ 28 let, ošetřovatel zvířat, bez politické příslušnosti

o práci zastupitele. Dle Jedličky to pro něj bude jistě obohacující, získá nové zkušenosti a nahlédne na problémy z jiného úhlu (Rozhovor s Ondřejem Jedličkou).

Nejčastěji zvolenými do zastupitelstva byli v období od roku 1994 do 2014 Karel Horák a Jiří Podval. Jiří Podval vykonává funkci místostarosty od roku 1994 do současnosti (březen 2015). Lidé ho volí a věří mu, což nasvědčuje tomu, že je v obci oblíbený. Karel Horák se stal v roce 2010 starostou obce, předtím byl členem zastupitelstva a předsedou finančního výboru. Sám starosta je toho dojmu, že občané nevolí konkrétně jeho, ale celou stranu. Když ho zvolí, vědí, co od něho mohou čekat, protože se v obci zná téměř každý s každým. Oba bývalí zastupitelé, Ondřej Jedlička i Ondřej Heřmanský si myslí, že lidé volí jména, která znají a která mají svým způsobem rádi a preferují je. Naopak někteří zastupitelé svou funkci dlouho nezastávali, například Jiří David, Jaroslav Fiala nebo Věra Vondráčková. Tito bývalí zastupitelé nebyli v následujících volbách úspěšní nebo již neměli ambice pracovat v zastupitelstvu. To byl také důvod, proč se ve volbách v roce 2014 o post zastupitele neucházel Ondřej Heřmanský. Jako hlavní důvod uvedl nedostatek času, který je pro tuto práci zapotřebí (Rozhovor s Ondřejem Heřmanským).

9.1.1 Kandidátní listiny

Všem volbám předchází tvorba kandidátních listin. V obci Žehuň kandidují téměř stejní lidé, stejně tak se složení zastupitelstva mezi léty výrazně nemění. Nezávislý kandidát a starosta v jedné osobě Karel Horák přiznává, že tvorba kandidátních listin je vždy velmi složitá fáze předvolebních aktivit. Jak sám říká, je nutné, aby „*lidé byli ochotni pracovat*“. Na kandidátních listinách není třeba mít ty, kdo nemají zájem podílet se na rozvoji obce. Na listině mají obvykle zhruba pět až šest lidí, kteří mají skutečný zájem o práci zastupitele. Zbývající místa na listině doplní jmény těch, kteří jsou ochotni kandidovat, ale příliš velké ambice v komunální politice nemají (Rozhovor s Karlem Horákem). V komunálních volbách v roce 2010 byl na prvním místě kandidátní listiny Nezávislých místostarosta Jiří Podval, Horák byl druhý (*Volby*, [2015]). Ostatní kandidáti se po domluvě seřadili na zbývající místa. O 4 roky později už Karel Horák kandidoval na první pozici s tím, že pokud by byl znovu zvolen do zastupitelstva a nastala stejná situace jako v roce 2010, pokračoval by ve funkci starosty. Hnutí Změna pro Žehuň sestavovala svou kandidátní listinu ve jménu vzdoru proti stávajícím pořádkům. Jedním

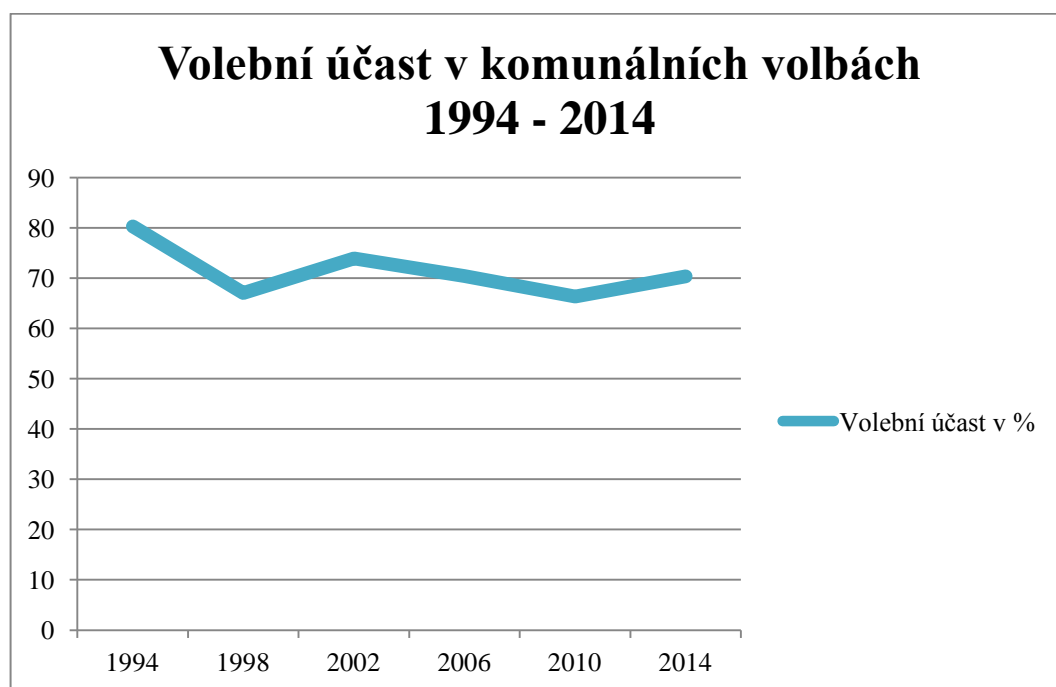
z hlavních iniciátorů byl také Ondřej Jedlička: „*My mladí jsme si řekli, že by bylo potřeba trochu zvířit tu vodu, tak jsme dali dohromady šest lidí, mladých, hodně mladých. Podali jsme to s tím, že je do zastupitelstva potřeba vnést nový impuls pro nějakou práci.*“ Rovněž podotýká, že chtěli vidět, jak to v zastupitelstvu opravdu funguje. „*Vždycky jsme byli jen v roli toho diváka, ale nikdy ne herce*“ (Rozhovor s Ondřejem Jedličkou).

Obě hnutí se shodují v tom, že na prvních místech kandidátních listin byli vždy ti lidé, kteří o práci v zastupitelstvu skutečně stáli, chtěli něco změnit nebo v něčem pokračovat. Na zbývající místa se pak doplnili lidé, kteří byli ochotni kandidátní listinu podpořit, ovšem velký zájem o post zastupitele neměli.

9.1.2 Volební účast

Aktivní volební účast je v Žehuni vysoká. Ve sledovaném období nikdy neklesla pod 65%. Znamená to tedy, že občanům Žehuně není lhostejné, kdo se dostane do zastupitelstva.

Graf 3 Volební účast v komunálních volbách v Žehuni mezi léty 1994 až 2014

Zdroj: vlastní zpracování podle volby.cz

Graf 3 zobrazuje volební účast v komunálních volbách do obecního zastupitelstva v Žehuni. Vůbec nejvyšší byla v roce 1994, kdy lidé měli možnost přijít ke svobodným volbám a projevit svůj názor, koho chtějí mít v zastupitelstvu. Při dalších volbách volební účast mírně klesla, ovšem stále byla poměrně vysoká. Celkem zapsaných voličů bylo 355, volební komise vydala 238 obálek, odevzdáno jich bylo 237. O čtyři roky později v roce 2002 byla volební účast 73,88%. V roce 2006 účast nepatrně klesla. Výrazněji klesla v roce 2010, kdy dosáhla 66,3%. Tento výsledek je poněkud překvapivý, protože se dlouho dopředu vědělo, že stávající starosta Václav Fišer bude odcházet z této funkce. Dalo by se tedy očekávat, že lidé budou chtít ovlivnit členy zastupitelstva, ze kterých se bude volit starosta. Na podzim 2014 volební účast opět o něco vzrostla, přesněji na 70,37%. Ze zmíněné volební účasti plyne, že občanům Žehuně není lhostejné, kdo bude členem místní samosprávy a komunálních voleb se hojně účastní (Volby, [2015]).

9.2 Jednání zastupitelstva

Jednání žehuňského zastupitelstva v období 2010 až 2014 se odehrávala ve dvou rovinách. Jedním typem byly neoficiální porady, které probíhaly na obecním úřadě ve starostově kanceláři. Zpočátku se odehrávaly každý týden, po nějaké době jednou za dva týdny a podle slov zastupitele Ondřeje Heřmanského to došlo tak daleko, že se tyto schůze konaly zhruba jednou ročně. Nejvíce docházelo ke schůzím tohoto typu během první poloviny funkčního období zastupitelstva. Během neoficiálních schůzí se diskutovaly aktuální problémy, které se nejprve během týdne, následně dvou týdnů, nahromadily a bylo nutno je řešit. Velmi často se zastupitelé z obou hnutí scházeli v roce 2012, kdy se plánoval velký projekt Oslavy 875 let od založení obce, které se v obci pravidelně konají každé čtvrt století. V této době byla četnost neoficiálních porad nejvyšší a poté se schůze konaly čím dál méně. Před Oslavami se zastupitelé scházeli i dvakrát za týden a to zejména proto, že oslavy byly poměrně nízkonákladové a bylo třeba naplánovat každý detail (Rozhovor s Ondřejem Heřmanským). Ondřej Jedlička přiznal, že během plánování Oslav docházelo k neshodám, protože se s přípravami na akci začalo příliš pozdě. Dodal, že tato neveřejná zasedání byla mnohem divočejší než veřejná. Zde došlo i ke značnějším výměnám názorů, nicméně obvykle následovala domluva mezi všemi stranami (Rozhovor s Ondřejem Jedličkou). Hlavním důvodem, proč se tato jednání konala, bylo předejít dohadování se před občany. Starostovou vizí bylo podle zastupitele Heřmanského to, aby se vše vyjasnilo

předem a na veřejném zasedání zastupitelstvo působilo jednotně. Na těchto jednáních se probíral celý program. Všichni se k jeho jednotlivým bodům mohli vyjádřit a diskutovat o tom. Po těchto neveřejných jednáních se koná veřejné zasedání, „kam občas i někdo z veřejnosti přišel“ (Rozhovor s Ondřejem Heřmanským).

Veřejná zasedání zastupitelstva se konají přibližně každé dva až tři měsíce (Zápisy z jednání zastupitelstva, 2014). Na jednání mohou přijít také občané a přednést své návrhy nebo připomínky. Podnětů od občanů Žehuně však není mnoho. Podle slov starosty se snaží vyhovět zejména těm, „které jsou podnětné a v řádu haléřů“. Některé jsou sice podnětné, ale příliš nákladné. Např. na opravu silnic v současné době nejsou peníze. Zastupitelstvo je však nezahazuje, spíš si na jejich řešení nechává víc času (Rozhovor s Karlem Horákem). Všichni dotazovaní členové zastupitelstva se shodli, že na zasedání chodí v průměru čtyři občané. Dle Jedličky je jedním možným důvodem fakt, že se obecním rozhlasem hlásí pouze informace o konání veřejného zasedání. Pokud by se hlásil i program zasedání, lidé by věděli, která témata se budou projednávat a pokud by se jich některé dotýkalo, přimělo by je to přijít na zasedání. Sám navrhoval, aby se program hlásil. Nicméně jeho požadavku nebylo vyhověno, s čímž vyjádřil značný nesouhlas (Rozhovor s Ondřejem Jedličkou). Oba, dnes již bývalí zastupitelé ze Změny pro Žehuň, měli také ideu prezentací pomocí dataprojektoru na veřejných zasedáních. Nicméně tomuto návrhu taktéž nebylo vyhověno z důvodu nízké účasti občanů. Ondřej Heřmanský přiznal, že ho nezájem občanů o účast na zasedáních zastupitelstva zklamal (Rozhovor s Ondřejem Heřmanským).

Přestože si Nezávislí kandidáti obce Žehuně nejsou vědomi, že by docházelo k zásadním neshodám, Ondřej Jedlička je jiného názoru. Uvedl, že úplně první nedorozumění nastalo při volbě starosty. Když se na neveřejném zasedání domlouvaly jednotlivé posty, řešilo se, kdo bude místostarosta, předseda komise či výboru. Jedlička uvedl, že o tom, kdo bude starosta, bylo v podstatě dopředu rozhodnuto, aniž by on nebo jeho kolega Heřmanský mohli mít nějaké námitky. Z tohoto důvodu pak na veřejném zasedání pro Horáka nehlasovali. Jako hlavní důvod, proč současného starostu nechtěli podpořit, bylo jeho avízo, že bude neuvolněným starostou (Rozhovor s Ondřejem Jedličkou).

Další neshoda, ke které na jednání došlo, bylo zpoplatnění Žehuňského zpravodaje v roce 2013. Podle Jedličky by měl být k dispozici všem občanům zdarma, aby sloužil

jako zdroj informací. Protistrana argumentovala tím, že občané Zpravodaj nechtou a že jsou na něj vysoké náklady. Při hlasování byl Ondřej Jedlička podle jeho slov jediný, kdo zvedl ruku pro poskytování Žehuňského zpravodaje zdarma. Vzhledem k silné převaze byla odsouhlasena cena 5 Kč za čtvrtletník. Jedlička soudí, že to není příliš vhodné, jelikož se Zpravodaj prodává jen na poště a na obecním úřadě. Mnoho občanů za prací vyjíždí mimo Žehuň a otevírací doba pošty, ani úřední hodiny obecního úřadu jim neposkytují možnost si jej zakoupit. Faktem je, že by měla být k dispozici elektronická verze čtvrtletníku na webových stránkách obce. Jedlička míní, že elektronická verze je k dispozici až po čtvrt roce a to proto, aby se prodaly papírové výtisky (Rozhovor s Ondřejem Jedličkou).

Dle názoru starosty obce nedochází k žádným závažným neshodám při jednání. Za poslední čtyři roky pamatuje asi tři významnější neshody mezi zastupiteli, kdy došlo k ostřejší výměně názorů. Starosta však dodává, že se v podstatě jednalo o malichernosti, které nebyly z jeho pohledu významné. Co se týká podstatných věcí, například rozhodování o investicích, nikdy k výrazné neshodě nedošlo. „*Nikdy se nestalo, že by někdo byl tvrdě proti*“ (rozhovor s Karlem Horákem). S tímto názorem se rozchází tvrzení Jedličky, například v případě hlasování o zpoplatnění čtvrtletníku Žehuňský zpravodaj, kdy byl jako jediný výrazně proti jeho zpoplatnění (Rozhovor s Ondřejem Jedličkou). Ondřej Heřmanský se vyjádřil v podstatě stejně jako starosta, jen dodal, že je konsensus na veřejných zasedáních způsoben jednáními, která mu předcházela. Pokud byl někdo proti, jen se nevyjádřil pro návrh, ale k žádným zásadním debatám už nedocházelo (Rozhovor s Ondřejem Heřmanským). „*Oba zastupitelé měli možnost cokoli navrhnout, jejich návrhy jsme nikdy vyloženě nezařídli. Věci se zavrhovaly spíše v kolektivní rovině, ať to navrhl kdokoli*“ (Rozhovor s Karlem Horákem).

Starosta nepocítil mezi Nezávislými kandidáty a zastupiteli ze Změny pro Žehuň pnutí či nevraživost. Jsou znatelné osobní antipatie, ale není zde souboj mezi dvěma sdruženími (Rozhovor s Karlem Horákem). S tímto názorem se ztotožňuje i Ondřej Heřmanský, který se snažil přiklánět k názorům, které považoval za rozumné. Z jeho slov je ale zřejmé, že osobní antipatie v zastupitelstvu obce fungují. Nedá se ovšem konstatovat, že by se jednalo o konflikt mezi členy dvou hnutí (Rozhovor s Ondřejem Heřmanským). Rovněž podle Ondřeje Jedličky se zastupitelé mezi sebou příliš nemuseli. Z jeho slov je však patrné, že on určitý konflikt mezi dvěma hnutími pocítil. Jako velký problém

považoval to, že s některými věcmi nebyli s Ondřejem Heřmanským vůbec seznámeni a byli postaveni před hotovou věc (Rozhovor s Ondřejem Jedličkou).

V roce 2013 se zastupitelstvo sešlo celkem sedmkrát. Na prvním zasedání tohoto roku se řešila kupní smlouva, kterou předložili Kinští. Obec byla ze zákona povinna vydat jim majetek, který jim byl navrácen v restituci. Jednalo se o budovu, ve které sídlí obecní úřad. Zastupitelstvo tak muselo vyřešit, zda zůstane obecní úřad v nájmu, přestěhuje se do jiné budovy a bývalou budovu obecního úřadu přenechá majitelům, nebo ji koupí. Jako jediné možné řešení nakonec vyplynula koupě budovy. Právě při řešení této komplikace starosta uvedl, že zastupitelé nebyli jednotní. Názory byly odlišné i mezi Nezávislími. S názorem starosty, tedy budovu odkoupit, rozhodně souhlasil Jedlička. I zde se tedy projevuje fakt, že v zásadních otázkách se zastupitelstvo bylo schopno domluvit. V roce 2013 skončila platnost smlouvy mezi obcí a společností Telefonica CR, s.r.o. a Ministerstvem kultury, která zajišťovala internet v místní knihovně. Vzhledem k nízkému zájmu o tuto službu se zastupitelstvo usneslo smlouvu již neprodlužovat. Občané mají v současné době možnost využít internet na obecním úřadě. Obecní zastupitelstvo poskytlo pomoc Olze Sobotkové, jejíž dům v lednu vyhořel. Bylo jí umožněno využít po dobu nezbytně nutnou byt na zdravotním středisku, a to zdarma po dobu šesti měsíců, než uvede svůj dům do obyvatelného stavu. Obě záležitosti zastupitelstvo odhlasovalo jednomyslně, nikdo nebyl proti ani ne se nezdržel hlasování. Během roku 2013 bylo také rozhodnuto, že obec získá dotaci od Ministerstva životního prostředí na zateplení budovy mateřské školy a zdravotního střediska. Bylo vypsáno výběrové řízení, na něž byla vytvořena speciální komise pro výběrové řízení. Dotace na zateplení základní a mateřské školy i zdravotního střediska byla poskytnuta z Operačního programu ŽP. Pro oba projekty byly zvoleny hodnotící komise, které se zabývaly výběrem vhodných kandidátů na provedení zateplovacích prací (Zápisy z jednání zastupitelstva, 2014).

V roce 2014 zastupitelstvo vydalo územní plán Žehuň, který byl jednomyslně odhlasován. Dále bylo schváleno například uzavření smlouvy s firmou Revenge, a.s., na základě které byl v obci umístěn a je provozován kontejner na textil, obuv a oděvy (Zápisy z jednání zastupitelstva, 2014).

9.3 Starosta

Starostou obce Žehuň ve volebním období 2014 až 2018 je Karel Horák. Horák se stal starostou poprvé v roce 2010, kdy po téměř dvaceti letech končil ve funkci bývalý starosta Václav Fišer. Karel Horák v předchozích letech působil jako zastupitel obce, kde vykonával pozici předsedy finančního výboru. Starosta je občanem Žehuně, kandidoval za hnutí Nezávislých kandidátů. V komunálních volbách v roce 2014 jeho seskupení Nezávislých opět získalo nejvíce mandátů a on tedy pokračuje ve výkonu funkce starosty (Rozhovor s Karlem Horákem).

Karel Horák se podílí na samosprávě obce Žehuň proto, že zde bydlí a není mu lhostejné, co se zde děje. Dalším důvodem, proč pracuje v samosprávě, je fakt, že chce pozitivně ovlivňovat dění v obci, a to nejen proto, že v Žehuni sám podniká. Jak sám uvedl: „*Chci žít v prostředí, které je funkční, není zadlužené, je tam kanalizace, vodovod a kde se konají kulturní akce*“ (Rozhovor s Karlem Horákem).

Do komunální politiky šel Karel Horák se dvěma jasnými cíli. Společně s ostatními členy sdružení Nezávislých kandidátů obce Žehuň chtěli dokončit třetí etapu výstavby kanalizace a oddlužit obec. Podle starosty byly jeho největší starostí právě obecní dluhy. Obával se, že pokud se do zastupitelstva dostane někdo, kdo těmto věcem příliš nerozumí, nedopadne to dobře a obec bude zadlužena čím dál víc. Předsevzal si dofinancovat kanalizaci během svého funkčního období a zbavit obec dluhů. Podle jeho slov byl tento cíl splněn. Kanalizace je dokončena a zkolaudována. Do úplného splacení úvěrů a půjček, které vznikly s výstavbou vodovodu a kanalizace, zbývá přibližně ještě rok. Starosta uvedl, že byla možnost předčasně splatit dluhy a neinvestovat, nebo získat dotaci na zateplení dvou obecních budov a dluhy splatit podle původního plánu. Společně na zasedání zastupitelstva bylo rozhodnuto, že druhá varianta je pro rozvoj obce příznivější. Tento úkol tedy nebyl úplně splněn, ale na druhou stranu obec mohla zateplit zdravotní středisko a mateřskou školu. Druhý cíl starosty bude pravděpodobně naplněn během dalšího funkčního období (Rozhovor s Karlem Horákem).

O svém zvolení si nemyslí, že by ho lidé na kandidátní listině kroužkovali. Je spíše toho názoru, že lidé volí jejich stranu Nezávislých kandidátů obce Žehuň. Na druhé straně přiznává, že díky tomu, že je obec poměrně malá, ho lidé znají a vědí, co od něho mohou

čekat. V komunálních volbách v roce 2010 měli občané na výběr ze dvou seskupení, přičemž ve „Změně pro Žehuň“ byli sami mladí občané. Ti dle slov starosty neměli žádné zkušenosti, a proto získali jen dva mandáty. Od Nezávislých pak už věděli, co očekávat, navíc jsou to lidé, kteří se na samosprávě podílí už mnoho let (Rozhovor s Karlem Horákem).

Pozici starosty, kterou zastává, považuje za „*nouzové řešení*“. Mezi jeho ambice prý starostování rozhodně nepatřilo, chtěl se na chodu obce podílet jen jako člen zastupitelstva. Na rozdíl od bývalého starosty však nemůže tuto funkci vykonávat jako uvolněný, protože je kromě jiného také podnikatelem a má spoustu dalších aktivit (např. v Agrární komoře). Z toho vyplývá, že je dlouhodobě neuvolněným starostou, což bylo problémem již při ustavujícím zasedání zastupitelstva v roce 2010. Podle starosty by jinak nebylo reálné, aby tuto pozici zastával. Protože je dlouhodobě neuvolněný, rozdělila se část jeho práce mezi zbývající zastupitele. Další část starostovy agendy převzala účetní Marcela Ševčíková, o které sám říká, že je „*jako ředitel firmy, všechno zná a ovládá*“. Dodal také, že pokud by na jejím místě byl někdo jiný, jen stěží by mohl být starostou. Na obecním úřadě stráví Horák průměrně hodinu denně. Celkem mu starostování zabere asi čtyři hodiny denně. Většina jeho práce se odehrává mimo obecní úřad a to např. na stavebních úřadech, apod. „*Je to rok od roku horší a horší, byrokracie spíš přibývá, než aby tomu bylo naopak*“ (Rozhovor s Karlem Horákem).

Před komunálními volbami na podzim 2014 starosta přiznal, že pokud by někdo jiný chtěl být starostou, osobně by ho v tom podpořil. Vzhledem k tomu, že kandidovali téměř ti samí, jako v předchozích letech, se však dalo čekat, že bude-li zvolen, bude opět starostou on. Tyto předpoklady se potvrdily, Horák je starostou i v období 2014 až 2018 (Rozhovor s Karlem Horákem).

Shrnutí

Bývalé žehuňské zastupitelstvo se navenek jeví jako jednotné. Na zásadních otázkách se zastupitelé shodli, ať už na koupi budovy obecního úřadu nebo zateplení základní a mateřské školy. Z názorů dotazovaných zastupitelů je však zřejmé, že jisté napětí a nesváry v zastupitelstvu byly. Jedlička hovořil o osobních antipatiích, které mnohdy vedly k neshodám. Nevýhodou pro zastupitele Změny pro Žehuň byl fakt, že byli

v menšině a také to, že ani oni dva nebyli zcela jednotní. Jedlička byl spíše opozicí, Ondřej Heřmanský působil v zastupitelstvu spíše sám za sebe a rozhodoval se podle svého nejlepšího vědomí. Rovněž ze slov starosty je taktéž patrné, že nebyl příliš spokojen se zastupiteli Změny pro Žehuň. V rozhovoru uvedl, že za celé funkční období nic, co slibovali, nesplnili. To však zřejmě souviselo s výše zmiňovaným početním oslabením v zastupitelstvu. Změny zřejmě nastanou ve volebním období 2014 až 2018, kdy bývalí zastupitelé Ondřej Heřmanský ani Jedlička nepokračují ve funkci zastupitelů. Jejich pozice nahradili Milan Jiroudek a Petr Krause.

10 Významné investiční projekty

V Žehuni bylo během posledních čtyř let realizováno několik významných investic. Jednalo se o výměnu oken na základní škole a koupi domu, ve kterém sídlí obecní úřad. Obě investice převýšily částku 500 000 Kč. Mezi další investiční projekty se řadí vybudování kanalizace a zateplení mateřské školy a zdravotního střediska. Zateplení budov se uskutečnilo během volebního období 2010 až 2014 a v tomtéž období byla dobudována také třetí etapa výstavby kanalizace (Žehuňský zpravodaj, roč. 2014, č. 32). Právě zateplování budov a dostavba kanalizace jsou více popsány v následujících podkapitolách.

10.1 Zateplení MŠ a zdravotního střediska

Budovy MŠ a zdravotního střediska prošly během minulého volebního období rekonstrukcí, která nebyla dlouhodobě plánována. „*Věděli jsme s předstihem, že stát bude uvolňovat peníze na zateplování státních budov*“ (Rozhovor s Karlem Horákem). Zastupitelstvo mělo tak dost času rozhodnout, zda vědomě nesplnit své cíle a zateplit budovy, nebo umořit stávající dluhy v termínu, ale bez rekonstrukce mateřské školy a zdravotního střediska. Členové se shodli, že bude výhodné pokusit se získat dotaci na zateplení obou budov a díky včasné přípravě byla dotace získána (Rozhovor s Karlem Horákem). Zbytek byl dofinancován z peněz obce (Hejtman Miloš Petera navštívil nově modernizovanou mateřskou školu v obci Žehuň, 2014).

Zateplení mateřské školy

- Celková investice: 4 302 352 Kč
- Dotace od Ministerstva životního prostředí tvořila 90% z celkové investice, tj. 3 872 117 Kč

Zateplení zdravotního střediska

- Celková investice: 1 367 573 Kč
- Dotace tvořila 90% z celkové investice, tj. 1 230 816 Kč (Žehuňský zpravodaj, roč. 2014, č. 32)

K zateplení MŠ v Žehuni se vyjádřil i hejtman Středočeského kraje Miloš Petera, který je spokojen s hospodařením obce Žehuň i přes její velmi omezený rozpočet. Také dodal, že by mohla být Žehuň příkladem pro ostatní obce v tom, že její představitelé jsou schopni připravit projekt, který následně uspěje (Hejtman Miloš Petera navštívil nově modernizovanou mateřskou školu v obci Žehuň, 2014).

10.2 Kanalizace – třetí etapa

Výstavba kanalizace se v Žehuni projednávala už před rokem 2000, samotná realizace začala v roce 2006. Do té doby se připravovala projektová dokumentace, žádalo se o stavební povolení a o dotace (Kronika obce Žehuň, 2000). Rok před zahájením stavebních prací se navíc změnil typ plánované kanalizace. Podle původních návrhů se mělo jednat o vakuovou, na návrh firmy VIS Hradec Králové, která se podílela na projektování a stavbě kanalizace, byl původní plán přehodnocen a začala se plánovat výstavba kanalizace tlakové (Kronika obce Žehuň 2005). Počínaje rokem 2006 se začalo intenzivněji pracovat na projektech pro stavební povolení k výstavbě kanalizace a čističky odpadních vod a již na podzim se začalo se stavebními pracemi. Bylo naplánováno vystavět kanalizaci v obci ve třech etapách. Stávající kanalizace, která již v obci byla vystavěna, byla zkontrolována a funguje jako gravitační kanalizace (Kronika obce Žehuň 2006). Tato část byla posléze doplněna kanalizací tlakovou. Čistička odpadních vod byla zkolaudována v roce 2008 a jejím správcem je Pavel Šebrle ze Žehuně. Poslední část kanalizace, byla zkolaudována dne 18. prosince 2012 (Kronika obce Žehuň 2012).

Obrázek 7 Čistička odpadních vod

Zdroj: vlastní

Celkové náklady na výstavbu kanalizace: zhruba 41 000 000 Kč.

Třetí etapa kanalizace

- Celková investice: 5 706 297 Kč
- Dotace činila 60% z celkové investice, tj. 3 399 000 Kč (Žehuňský zpravodaj, roč. 2014, č. 32)

10.3 Budoucnost

Do budoucna plánuje obec další investiční projekty. Jako první proběhne rekonstrukce budovy obecního úřadu, která byla zakoupena během minulého funkčního období. Dále má starosta v plánu rekonstruovat budovu č. p. 11, která funguje jako společenská místnost a tělocvična v jednom. Obec by měla získat dotaci na tuto akci na jaře roku 2015. Během následujícího funkčního období musí zastupitelstvo rozhodnout také o budoucnosti budovy základní školy, ve které v současné době probíhá výuka žáků prvního stupně. V plánu má obec opravu místních komunikací a výstavbu parkovacích míst na návsi, která by měla projít poměrně radikální změnou. Starosta by rád vybudoval multifunkční hřiště, tedy nejen pro děti, ale i pro dospělé, kteří by zde mohli sportovat. Většina těchto plánů byla součástí volebního programu strany Nezávislých kandidátů obce Žehuň.

Ti tvoří opět většinu v zastupitelstvu a je tedy pravděpodobné, že tato předsevzetí a plány budou realizovány (Rozhovor s Karlem Horákem).

Obrázek 8 Budova obecního úřadu před plánovanou rekonstrukcí

Zdroj: vlastní

11 Vliv samosprávy na rozvoj obce

Podle starosty a dvou bývalých zastupitelů má samospráva obce velký vliv na její rozvoj. Všichni tři se shodují, že je potřeba, aby v zastupitelstvu byli schopní lidé, kteří budou své práci věnovat čas a budou jednat ve prospěch celé obce. *„Když samospráva funguje špatně a jsou tam lidé, co tomu moc nerozumí, tak to může mít špatné dopady“* (Rozhovor s Karlem Horákem). Podle jeho názoru lidé, co pracují v místním zastupitelstvu, musí chtít a také své práci rozumět. Příkladem je sousední vesnice, ve které funguje velmi starý vodovod a kde v nedávné době vynaložili hodně peněz na projekt výstavby kanalizace, ale protože si s tím sami neuměli příliš poradit, dodnes kanalizaci nemají. Z toho vyplývá, že je nutné tyto zásadní investice konzultovat s odborníky, pokud sami zastupitelé nejsou příliš znalí (Rozhovor s Karlem Horákem). Ondřej Heřmanský je stejného názoru: *„Jakmile je potřeba něco udělat, zastupitelstvo je vždycky ten, kdo jedná.“* Už z toho je patrné, že zastupitelé musejí být schopní a pracovat s vysokým úsilím. Podle Heřmanského by se *„zastupitelstvo mělo starat o vyšší cíle, ale v Žehuni má samospráva vliv i na ten kulturní život“*. Podle bývalého zastupitele zde spolky nefungují tak, aby zajišťovaly kulturní život jako v minulosti, a tak se o to stará

obec. Její vliv je tedy významný i v této oblasti (Rozhovor s Ondřejem Heřmanským). Starosta Horák zdůrazňuje také hospodaření s finančními prostředky. Sám potvrzuje, že obec omezila kulturní akce v porovnání se sousedními vesnicemi. Důvodem byla kanalizace, ta měla vysokou prioritu, a proto bylo nutné realizovat úsporná opatření (Rozhovor s Karlem Horákem).

11.1 Modely vzájemných vztahů

Obec Žehuň patří do proaktivního teoretického modelu vzájemných vztahů mezi fungováním samosprávy a rozvojem obce. Jak je patrné z aktivit místního zastupitelstva, obec se snaží přispívat co nejvíce k rozvoji obce ať už z hlediska rekonstrukce budov, tak organizace kulturního a společenského života. Význam místní samosprávy je zde značný a rozvoj obce je důsledkem jejích aktivit.

11.2 Kategorie sídel

Podle kategorie sídel dle Bernarda se Žehuň řadí mezi samosprávná sídla. Jedná se o jedinou část obce, ve které má své sídlo obecní úřad. Protože obecní úřad zde sídlil již před rokem 1990, platí, že je Žehuň tradičně samosprávnou obcí.

Shrnutí

Místní samospráva klade důraz zejména na schopné lidi, kteří jsou zároveň ochotni obětovat svůj čas pro rozvoj obce. Pro zastupitelstvo je důležité nejen realizovat plánované projekty, ale zároveň rozumně hospodařit s finančními prostředky, aby se obec kvůli rozvojovým aktivitám nezadlužovala více, než je třeba. S tímto souvisí také aktivita místní samosprávy spojená se získáváním dotací. Obec je v tomto velmi úspěšná a díky tomu může realizovat víc investic, než pokud by dotace nezískala. Činnosti samosprávy jsou tedy klíčové pro rozvoj Žehuně. Zejména díky poslednímu zastupitelstvu dochází k úspěšně realizovaným rekonstrukcím.

12 Závěr

Obec Žehuň se rozkládá v kolínském okrese ve Středočeském kraji. Na přelomu let 2013 a 2014 zde žilo 438 obyvatel. Počet obyvatel se za posledních více než sto let snížil. Kolem roku 1910 dosahoval počet obyvatel Žehuně téměř tisíce, zejména díky trendu početných rodin. Počet obyvatel ovlivnil i fakt, že k Žehuni patřila Stará a Nová Bář, což již od poloviny 20. stol. neplatí. Počátkem 90. let 20. stol. se oddělila také další osada, Choťovice, která je dnes sousední obcí Žehuně. K celkovému úbytku obyvatelstva přispívá, že rodiny jsou dnes méně četné a nemají zpravidla více než tři potomky. Žehuňské obyvatelstvo je téměř rovnoměrně rozděleno na ekonomicky aktivní a neaktivní. V obci není tolik pracovních příležitostí, aby zde mohli pracovat všichni ekonomicky aktivní. Zaměstnaní v obci Žehuň nabízí Agrodružstvo Žehuň a Žehuňská obchodní společnost, s. r. o., které se orientují převážně na zemědělskou výrobu. Menším zaměstnavatelem je Veronika Malečková, která v Žehuni provozuje od roku 1997 obchod se smíšeným zbožím. Nezaměstnaní mají možnost pracovat pod obcí od jara do podzimu. Tyto práce zahrnují údržbu veřejných prostranství. Přestože zastupitelstvo mělo v roce 2014 možnost takto zaměstnat až pět lidí, tzv. „*pod obcí*“ pracují jen dva místní nezaměstnaní. Pokud obec má možnost zaměstnat tímto způsobem víc svých nezaměstnaných občanů, bylo by vhodné toho využít a přispět nejen k vyšší zaměstnanosti, ale i k čistějšímu a udržovanějšímu prostředí obce. Zaměstnaní občané Žehuně vyjíždí za prací mimo obec nejčastěji do jiných obcí v okrese Kolín.

V obci funguje mateřská škola a první stupeň základní školy, zdravotní středisko, pošta, obecní knihovna, dále služby jako kadeřnictví a květinářství. V obci jsou dva hostince. Občané Žehuně jsou připojeni na vodovodní síť a v obci je vybudována kanalizace, která byla zkolaudována v roce 2012. Kanalizační přípojky však ještě nemá celá obec. Zbývá necelá třetina domů, jejichž majitelé jsou povinni připojit se na hlavní řád. Pokud tak neučiní, budou muset doložit způsob, jakým odpad likvidují. Cílem zastupitelstva ve volebním období 2014 až 2018 je přimět zbývajících obyvatele k připojení se na hlavní kanalizační řád. V Žehuni je občanská vybavenost na velmi dobré úrovni. Tím se obec odlišuje od sousedních, jejichž obyvatelé využívají služby, které jsou poskytovány v Žehuni.

Rozpočet obce Žehuň byl v letech 2011 až 2014 přebytkový. Cílem místní samosprávy je oddlužení obce, což byl také jeden z důvodů, proč současný starosta Karel Horák kandidoval v roce 2010 v komunálních volbách. Obec je velmi úspěšná v získávání dotací na své projekty. Jako příklad lze uvést kanalizaci nebo zateplení mateřské školy a zdravotního střediska. Co se majetku týká, vlastní obec výše zmíněné budovy jako je mateřská a základní škola, dále vlastní zdravotní středisko a budovu obecního úřadu. Zejména tyto budovy jsou předmětem realizovaných investic, jejichž rekonstrukci se zastupitelé věnovali ve funkčním období 2010 až 2014.

Vliv na politické dění v Žehuni má hlavně zastupitelstvo v čele se starostou, ale i zájmové spolky. Nejaktivnějším zájmovým sdružením je SDH Žehuň. Jeho členové se podílejí na rekonstrukci požární zbrojnice a snaží se modernizovat veškeré vybavení, které ke své dobrovolné činnosti potřebují. Spolek si klade i další cíle, např. pozvednout upadající kulturní život v obci. Většinu kulturních akcí v Žehuni zajišťuje zastupitelstvo, které v této funkci zastupuje zájmové spolky. Z pohledu zastupitelstva je SDH Žehuň v současnosti (březen 2015) nejvíce finančně podporován. Podpora ze strany zastupitelstva směřuje také ke včelařům a TTC Žehuň. Další spolky finančně podporovány nejsou, svou činnost zabezpečují svépomocí. Spolky prosazují své zájmy prostřednictvím svých členů v zastupitelstvu. Svě zástupce v řadách zastupitelů má myslivecký spolek, oddíl stolního tenisu i SDH Žehuň, jehož velitel Petr Krause je zastupitelem od podzimu 2014. Místní podnikatelé do chodu obce a jejího rozvoje příliš nezasahují. Obec je podporuje tím způsobem, že jim neklade žádné překážky v jejich činnosti.

Zastupitelstvo obce Žehuň má sedm členů. Funkci místostarosty vykonává už od roku 1994 Jiří Podval. Starostou obce je od roku 2010 Karel Horák. Horák v tomto roce nekandidoval s cílem stát se starostou obce, ale chtěl se podílet na pozitivním ovlivňování dění v Žehuni. Současný starosta a místostarosta jsou členy zastupitelstva nejdéle. Při volbách do obecního zastupitelstva mezi léty 1994 až 2006 nepanovala mezi kandidátními listinami rivalita. Zlomový rok byl 2010, kdy po mnoha letech z pozice starosty odcházel Václav Fišer. Druhou novinou bylo založení hnutí Změna pro Žehuň, na němž se podíleli mladší občané Žehuně. Hnutí mělo narušit zavedené pořádky a vnést do zastupitelstva nový impuls pro práci ve službách obce. Na kandidátních listinách obou hnutí (Nezávislých i Změna pro Žehuň) byli na prvním místě lidé, kteří měli zájem

pracovat v zastupitelstvu. Zbylá místa byla doplněna kandidáty, kteří otevřeně konkrétní kandidátní listinu podporovali, ale ambice na práci v zastupitelstvu neměli. Do zastupitelstva byli nakonec zvoleni dva kandidáti ze Změny pro Žehuň a zbývajících pět z řad Nezávislých kandidátů.

Jednání zastupitelstva ve volebním období probíhalo v rovině neoficiálních porad a veřejných zasedání. Na zasedáních nedocházelo k významným neshodám, podle starosty nebyla mezi zastupiteli z konkurenčních stran nevraživost. Ondřej Jedlička, zastupitel ze Změny pro Žehuň, naopak pnutí v zastupitelstvu pozoroval. Podle něj také docházelo k neshodám, například při volbě starosty po komunálních volbách na podzim 2010 a také v otázce zpoplatnění Žehuňského zpravodaje, kdy byl jako jediný výrazně pro poskytování čtvrtletníku zdarma. Starosta diplomaticky zamítá, že by na zasedání docházelo k neshodám nebo je považuje za méně prioritní. Bývalí zastupitelé Ondřejové Jedlička a Heřmanský přiznali, že v zásadních otázkách (např. zateplení mateřské školy a budovy zdravotního střediska) bylo zastupitelstvo schopno se domluvit.

Z výše zmíněného lze konstatovat, že zastupitelstvo v Žehuni ve funkčním období 2010 až 2014 fungovalo na „*principu vlády a opozice*“. Vládu představovali Nezávislí kandidáti pro Žehuň v čele se starostou Horákem. Ondřej Heřmanský byl nestranný, rozhodoval se podle sebe a podporoval návrhy, které měly podle jeho mínění smysl. Opozici v tomto případě tvořil Ondřej Jedlička, který byl často výrazně proti nějakému rozhodnutí. V zásadních otázkách však byli zastupitelé schopni se domluvit na nejlepším řešení.

Přesto, že kandidáti ze Změny pro Žehuň a Občanů pro Žehuň vytvořili v roce 2014 dvě kandidátní listiny, aby zvýšili šance na zvolení svých členů, z každého hnutí se do zastupitelstva dostal jen jeden uchazeč o post zastupitele. Jedním z nich byl i Jedlička, který však mandát přenechal Milanu Jiroudkovi, protože už v tomto složení nechtěl dál pokračovat. V následujícím čtyřletém období se dá očekávat, že zastupitelé budou jednat spíše jako „*velká rodina*“. Petr Krause ani Milan Jiroudek, kteří jsou nově v zastupitelstvu, zřejmě budou hledat spíš kompromis, než nesouhlasit a být v opozici. Krause i Jiroudek jsou zástupci dvou zájmových spolků, které obec podporuje a budou se tedy snažit získat pro SDH Žehuň i TTC Žehuň co největší podporu.

13 Seznam použitých zdrojů

Literatura:

BALÍK, Stanislav. *Komunální politika: Obce, aktéři a cíle místní politiky*. 1. vyd. Praha: Grada, 2009. 250 s. ISBN 978-80-247-2908-4.

BALÍK, Stanislav. Metodologie výzkumu komunální politiky. In: FIALA, Petr, STRMISKA, Maxmilián. *Víceúrovňové vládnutí: teorie, přístupy, metody*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2005, 163 - 175. ISBN 80-7325-074-8.

BERNARD, Josef, ed. *Endogenní rozvojové potenciály malých obcí a místní samospráva*. 1. vyd. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2010. 126 s. ISBN 978-80-7330-187-3.

BINEK, Jan. *Rozvojové možnosti obcí*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2010. 50 s. ISBN 978-80-87147-29-0.

BRODSKÁ, Simona, KUŠ, Petr. *Obecní zřízení*. 1. vyd. Praha: Institut pro místní správu, 2008. 99 s. ISBN 978-80-86976-15-0.

BROKL, Lubomír. *Reprezentace zájmů v politickém systému České republiky*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 1997. 210 s. ISBN 80-85850-48-6.

ČMEJREK, Jaroslav. *Obce a regiony*. 1. vyd. Praha: Alfa Nakladatelství, 2008. 165 s. ISBN 978-80-87197-00-4.

ČMEJREK, Jaroslav, BUBENÍČEK, Václav, ČOPÍK, Jan. *Demokracie v lokálním politickém prostoru: [specifika politického života v obcích ČR]*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010. 224 s. ISBN 978-80-247-3061-5.

DRULÁK, Petr a kol. *Jak zkoumat politiku: kvalitativní metodologie v politologii a mezinárodních vztazích*. 1. vyd. Praha: Portál, 2008. 255 s. ISBN 978-80-7367-385-7.

Historický lexikon obcí České republiky: 1869-2005 – 1. díl. Praha: Český statistický úřad, 2006. ISBN 80-250-1277-8.

KALA, Tomáš a kol. *Management malé obce: právní aspekty řízení obce a manažerské funkce starosty*. 1. vyd. Hradec Králové: Gaudeamus, 2006. 179 s. ISBN 80-7041-644-0.

KALA, Tomáš a kol. Vítězslav. *Management malé obce. Management a marketing v podmínkách malých obcí*. 1. vyd. Hradec Králové: Gaudeamus, 2007. 83 s. ISBN 978-80-7041-957-1.

KOČÍ, Roman. *Obecní samospráva v České republice: praktická příručka s judikaturou*. 1. vyd. Praha: Leges, 2012. 240 s. Praktik. ISBN 978-80-87576-28-1.

KOUDELKA, Zdeněk. *Obce a kraje: podle reformy veřejné správy v roce 2001 (včetně textu zákona o obcích, zákona o krajích a zákona o okresních úřadech*. 2. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Linde, 2001. 423 s. ISBN 80-7201-272-X.

MARKOVÁ, Hana. *Finance obcí, měst a krajů*. 1. vyd.. Praha: Orac, 2000. 190 s. ISBN 80-86199-23-1.

PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. 587 s. ISBN 978-80-7357-614-1.

PROVAZNÍKOVÁ, Romana, SEDLÁČKOVÁ, Olga. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2009. 304 s. ISBN 978-80-247-2789-9.

REKTOŘÍK, Jaroslav a kol. *Strategie rozvoje měst, obcí, regionů a jejich organizací: (ROPO, O.P.S., S.R.O., A.S., Sdružení obcí)*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1999. 140 s. ISBN 80-210-2126-8.

ŘÍCHOVÁ, Blanka. *Úvod do současné politologie*. 1. vyd. Praha: Portál, 2002. 208 s. ISBN 80-7178-628-4.

Internetové zdroje:

Analyza vývoje zaměstnanosti a nezaměstnanosti v roce 2007 [online]. [2007][cit. 2014-11-27]. Dostupné z:

http://www.mpsv.cz/files/clanky/5366/Analyza_nezamestnanost.pdf

Hasiči. *Obec Žehuň* [online]. 2014 [cit. 2014-10-28]. Dostupné z: <http://www.zehun.cz/spolky-sdruzeni/hasici/>

Historie obce. *Obec Žehuň* [online]. 2014 [cit. 2014-09-24]. Dostupné z: <http://www.zehun.cz/informace-o-obci/historie/>

Historie vzniku ČRS MO Žehuň. *ČRS - MO Žehuň* [online]. 2009 [cit. 2015-02-09]. Dostupné z: <http://mo-crszehun.webnode.cz/histori-vzniku-crs-mo-zehun/>

Hejtmán Miloš Petera navštívil nově modernizovanou mateřskou školu v obci Žehuň. *PARLAMENTNÍ LISTY.cz* [online]. 2014 [cit. 2015-02-09]. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/profily/kraj-Stredocesky-373/clanek/Hejtmán-Milós-Petera-navstivil-nove-modernizovanou-materskou-skolu-v-obci-Zehun-35586>

Kultura. *Obec Žehuň* [online]. 2014 [cit. 2014-10-12]. Dostupné z: <http://www.zehun.cz/informace-o-obci/kultura/>

Kulturní památky, sochy a památníky. *Obec Žehuň* [online]. 2014 [cit. 2014-10-12]. Dostupné z: <http://www.zehun.cz/informace-o-obci/kulturni-pamatky-sochy-a-pamatniky/>

Místní akční skupina Zálabí [online]. 2014 [cit. 2014-10-09]. Dostupné z: <http://maszalabi.eu/>

Monitor: Informační portál Ministerstva financí [online]. [2015] [cit. 2014-11-28]. Dostupné z: <http://monitor.statnipokladna.cz/2014/>

Myslivecké sdružení Cidlina. *Obec Žehuň* [online]. 2014 [cit. 2014-11-27]. Dostupné z: <http://www.zehun.cz/spolky-sdruzeni/myslivecke-sdruzeni-cidlina/>

Nezaměstnanost v ČR. *Kurzy.cz* [online]. [2014] [cit. 2014-11-27]. Dostupné z: <http://www.kurzy.cz/makroekonomika/nezamestnanost/?G=4&A=2&page=3>

Obec Žehuň. *RISY.cz* [online]. [2013] [cit. 2014-12-05]. Dostupné z: http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/obce/detail?Zuj=538035#hospodarske_prostredi

Podniky a služby. *Obec Žehuň* [online]. 2014 [cit. 2014-11-28]. Dostupné z: <http://www.zehun.cz/informace-o-obci/podniky-a-sluzby/>

Sčítání lidu, domů a bytů 2001 [online]. 2005 [cit. 2014-12-02]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/sldb/sldb2001.nsf/index>

Sčítání lidu, domů a bytů 2011 [online]. 2014 [cit. 2014-12-05]. Dostupné z: <http://www.scitani.cz/>

Volby [online]. [2015] [cit. 2015-02-05]. Dostupné z: <http://volby.cz/>

Vývoj nezaměstnanosti od července 2004. *Integrovaný portál MPSV* [online]. [2014] [cit. 2014-11-27]. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/>

Zápisy z jednání zastupitelstva. *Obec Žehuň* [online]. 2014 [cit. 2014-10-23]. Dostupné z: <http://www.zehun.cz/urad-obce/zastupitelstvo-obce/zapisy-z-jednani/>

Žehuň: Kostnice. *Cesty a památky* [online]. [2014] [cit. 2014-10-12]. Dostupné z: <http://www.cestyapamatky.cz/kolinsko/zehun/kostnice>

Žehuň. *Města, obce a vesnice v ČR* [online]. [2014] [cit. 2014-09-26]. Dostupné z: <http://www.obce-mesta.info/obec.php?id=Zehun-538035>

Zákony:

Česká republika. Zákon o obcích. In: *128/2000*. 2000. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakon.jsp?page=0&nr=128~2F2000&rpp=15#seznam>

Česká republika. Zákon o volbách do obecních zastupitelstev. In: *491/2001*. 2001. Dostupné z: <http://www.podnikatel.cz/zakony/zakon-o-volbach-do-zastupitelstev-obci-a-o-zmene-nekterych-zakonu/>

Periodika:

COHEN, Gary B. Nationalist Politics and the Dynamics of State and Civil Society in the Habsburg Monarchy, 1867-1914. *Central European history* [online]. 2007, roč. 40, č. 2, s. 241-278 [cit. 2015-03-18]. Dostupné z: databáze EBSCO

JÜPTNER, Petr. Komunální koalice a politické modely. *Politologická revue*. 2004, č. 2, 80 - 101.

OUTLÝ, Jan. Volby do zastupitelstev - vývoj a souvislosti. *Politologická revue*. 2003, č. 2, 17 - 44.

Ostatní zdroje:

Inventurní soupisy majetku obce Žehuň č. 2 a 5

Jak slavila obec Žehuň 875 let svého trvání, 2012.

Kronika obce Žehuň 2000, 2003, 2004, 2005, 2006, 2010, 2012, 2013

TVRDÍKOVÁ, Ludmila, TVRDÍK, Antonín. *Žehuň a okolí*. Žehuň, 1987.

TVRDÍKOVÁ, Ludmila. *Pohled na Žehuň a okolí v průběhu věků*. Žehuň, 2012.

TVRDÍKOVÁ, Ludmila: Písemné sdělení. Žehuň. 10. února 2015.

Žehuňský zpravodaj, roč. 2014, č. 30.

Žehuňský zpravodaj, roč. 2014, č. 32.

Seznam rozhovorů:

Rozhovor s Karlem Horákem

Rozhovor s Ondřejem Jedličkou

Rozhovor s Ondřejem Heřmanským

Rozhovor s Pavlem Bořkem

14 Přílohy

14.1 Příloha č. 1 – Rozhovory

14.1.1 Rozhovor s Pavlem Bořkem

Rozhovor se zástupcem velitele SDH Žehuň se uskutečnil dne 25. října 2014 v Žehuni.

Jaká je Vaše funkce v SDH Žehuň?

Zástupce velitele jednotky.

Jak dlouho jste členem SDH Žehuň?

Pět let.

Kolik hodin týdně věnujete dobrovolnému spolku?

Kolik je potřeba. V průměru jsou to tři až čtyři hodiny týdně. Ostatní členové se podílí podle svého pracovního vytížení.

Můžete říct něco k historii spolku?

Tak my to teď děláme pět let, předtím to tady tak nějak stagnovalo asi deset let. Jinak SDH Žehuň byl založen v roce 1882. Těch předchozích 10 let to tu stagnovalo, vůbec nic se nedělo, žádné změny, žádné peníze do toho nechodily. Takže my jsme se před těmi pěti lety víceméně rozhodli, že to znovu obnovíme.

Proč fungování spolku deset let stagnovalo?

Nebylo to úplně, že by se nikomu to nechtělo dělat. Hlavním důvodem byly spory s obcí. Ale to není problém jen u nás, to je skoro všude. Někde zastupitelstvo hasiče intenzivně podporuje, protože vědí, že jim pak pomůžou se spoustou věcí v obci, kdyby potřebovali něco ořezat nebo tak, to můžou udělat hasiči. Nebo odklizení sněhu, hasiči to pro tu obec udělají, protože mají dobré vztahy, obec je podporuje, tak proč by jí oni nepomohli. Dřív to fungovalo tak, že byli hasiči kulturní složkou obce, pořádali akce, zábavy, dělali něco pro lidi. Někde to naopak obec nepodporuje.

Jaká je současná situace spolku podle Vás?

V současnosti probíhají stavební úpravy v „hasičárně“, předělali jsme tam společenskou místnost, sociální zařízení. Teď, pokud obec vydá nějaké peníze, tak budeme opravovat i garáže. Plus proběhlo nějaké dovybavení jednotky, koupili jsme, co bylo potřeba. Doufáme, že vyjde koupě nového hasičského auta. To záleží na zastupitelstvu v Německu, odkud bychom to auto měli mít. Jsou dvě možnosti, buď auto půjde do dražby, nebo nám ho prodají. Ještě to není jisté, to jejich zastupitelstvo teď tlačí na to, aby šlo auto do dražby, takže uvidíme. Kdyby to nevyšlo, máme ještě vyhlídnuté Volvo v Nizozemsku.

Kolik členů má SDH Žehuň?

Patnáct členů.

Roste počet členů spolku během posledních pěti let?

Roste.

Čím myslíte, že je nárůst členů způsoben?

Myslím, že v Žehuni není moc jiného vyžití, tak je to pro nás záliba. Je to taky příležitost, při které se můžeme shromažďovat, máme taky dobrý kolektiv, takže spolu rádi trávíme čas.

Kolik je nejmladším členům?

Je jim 18 let.

Jsou členy pouze občané nebo i přespolní? Preferujete spíš občany Žehuně?

Členy SDH jsou i občané jiných vesnic. Nám nezáleží, odkud ti lidé jsou. Když o to mají zájem, něco rozvíjet, něco dělat, tak proč by nemohli být v našem spolku. Třeba Tomáš Bydžovský (člen SDH Žehuň) není ze Žehuně, ale je tady u nás hasičem.

Jaké jsou nejčastější aktivity SDH Žehuň?

Nejčastější činnost byla oprava požární zbrojnice, abychom vytvořili nějaké zázemí, které tam předtím nebylo. Do budoucna plánujeme zábavy, udělat něco pro lidi. Účastníme se také dětských dnů, když si nás někdo vyžádá. Tam dětem děláme pěnu a stříkáme vodu.

Kolik zásahů máte ročně?

Záleží jak se něco děje. Letos jsme vyjeli asi čtyřikrát, pětkrát a minulý rok jsme vyjeli asi dvanáctkrát. Záleží, jestli je sucho a tak. Nedávno jsme přijeli na místo jako první, byl to požár sadu v sousední vesnici.

Jak SDH financuje svou činnost?

Zřizovatelem jednotky je obec, takže hasiči jsou vlastně zaměstnanci obce, pokud to tak můžu říct. Celou složku podporuje obec plus z výjezdů a z toho, že něco děláme, se odvádí zprávy o zásahu na Kolín, kde nám proplácují naftu a náklady s tím spojené a také nám dávají peníze na obnovení techniky. A ještě dostáváme dotace od Středočeského kraje, dostává je tedy obec, ale jsou přímo určené nám. To tedy znamená, že jsou tři druhy financování, z vlastní kasy, z Kolína a Středočeského kraje.

Pořádáte nějaké kulturní akce pro veřejnost?

Plánujeme uspořádat zábavu v Žehuni na hřišti.

Jak jste spokojeni se spoluprací obce?

Jak kdy. Domluva někdy není úplně jednoduchá, ale samozřejmě to není úplně nejhorší. Problém je, že je obec zadlužená kanalizací, že nemá přebytečný peněz, což by příští rok už mělo být zapláceno. Doufáme, že příští rok by už mohlo přitéct víc peněz. Je to obecní majetek, jak auto, tak budova, tak když do toho nebudeš dávat peníze, tak pak to bude mnohem větší investice, než kdyby se to udržovalo. Což ale někteří nechápou. U těch hasičů jsou to poměrně drahé věci, nestojí to zrovna málo a nám ty věci chybí. Třeba z hlediska ochrany hasiči u nás nemají takové vybavení, jaké by měli mít. To se musí dokoupit, je to sice poměrně velká jednorázová investice, třeba 100 000 až 200 000 Kč, ale nedáváš to každý rok. Když to koupíš, ty věci nějakou dobu vydrží, navíc když se to pravidelně udržuje, může to mít ještě delší trvanlivost.

Když potřebujete peníze, poskytne Vám je obec, nebo ne?

Záleží na vážnosti toho požadavku. Teď co jsme po nich chtěli, to byly nutnosti, na to jsme peníze dostali. Někdy to s nimi ale je běh na delší trať.

Můžete to nějak upřesnit?

Třeba gumy na naše hasičské auto, čekali jsme dva měsíce, než nám je proplatili. Technická byla propadlá měsíc. Tak jsme tlačili, aby koupili gumy, sháněli nějaké ojeté a nakonec to stejně dospělo k tomu, že se kupovaly nové.

Dá se tedy říct, že nakonec všechno je, jen to trvá delší dobu?

Ne všechno. Tam je potřeba hodně věcí. Neříkám, že si kupujeme jen nové věci, teď těch peněz nebylo tolik, tak jsme kupovali starší věci. Ale starší věci už taky nejsou takové, jak by měly být. Třeba ty obleky mají svoji určitou trvanlivost, mají být maximálně deset let staré, mají mít reflexní pruhy, my máme třeba reflexní pruhy tlusté 5 cm, teď mají mít 7,5 cm podle nové normy. Takže zase, když se něco stane, tak pojišťovna řekne: jemu nic nedáme, protože na sobě neměl odpovídající vybavení. Kdyby byla opravená zbrojnice, byly tam nakoupené věci, tak není potřeba tolik peněz, pak se dokupují už jen ty drobnosti. Jenže my jsme museli vydat teď hodně peněz na tu opravu hasičské zbrojnice. Takže my teď kupujeme spíš starší vybavení, abychom toho mohli koupit víc. Třeba nedávno jsem sháněl helmy. Tak jedna helma vyšla zhruba na 3000 Kč a nová stojí 10 000 Kč. Tak nebudeme teď kupovat novou helmu, když za to mají tři lidi použitelné, dobré helmy. U helem není třeba mít ty nové a jde tam hlavně o tu funkčnost. S obleky je to trochu horší. To jsme teď koupili ty levnější a starší, abychom trochu vypadali. Předtím ty co jsme měli tak byly asi dvacet let staré, možná ještě víc, a na zádech měli ještě Hasiči Kolín. (smích)

Co máte v úmyslu dělat se starým autem, pokud koupíte novější?

Necháme ho tady. Bude normálně zařazené ve výjezdu. Je to veterán, je to rok výroby 1962, použijeme ho na akce. Bude v záloze, kdyby to první nejelo. Ono to, co chceme kupovat, také není nejmladší. To auto tu bylo i těch deset let, co se tu v podstatě nic nedělo. Jen pan Konvalina ho občas projel a jednou ročně s ním zajel na technickou.

Spolupracujete s okolními SDH?

Jsmo v kontaktu se všemi z okolí. Víceméně se zveme na nějaké hasičské akce, na kulturní akce se zvou okolní sbory. Co se týče zásahů, tak to hodnotí Kladno, operační středisko. To rozhoduje, co ty budeš dělat, kam pojedíš, co se tam bude dít. Dřív to byl Kolín a tam to zrušili a dneska to je v Kladně.

14.1.2 Rozhovor s Ondřejem Heřmanským

Rozhovor s bývalým zastupitelem Ondřejem Heřmanským se konal dne 8. listopadu 2014 v Žehuňi.

Za jaké hnutí jste kandidoval a proč?

Tak to hnutí se jmenovalo Změna pro Žehuň a tenkrát jsme ho dali dohromady právě proto, že nám připadalo, že vesnice stárne, že se stává takovou šedou, ošklivou, že se tady nic nemění, nezlepšuje, prostě že stagnuje a chtěli jsme to trochu změnit, rozhýbat a hlavně přinést trochu mladší pohled na věc, proto jsme se tam soustředili jen mladí lidé. Chtěli jsme to omladit.

Proč si myslíte, že Vás lidé volili?

Tak to je otázka, na kterou jsem za čtyři roky nenašel odpověď. Každopádně jsem v pořadí přeskočil preferenčními hlasy dva lidi, takže si myslím, že mě mají asi rádi. Jiné vysvětlení pro to nemá. Nebo je ještě druhá možnost a to ta, že si mě spletli s tátou (Pavel Heřmanský kandidoval za Nezávislé).

Jak jste sestavovali kandidátní listinu?

Úplně původně byli tři lidi, kteří tu kandidátku začali dávat dohromady. Já jsem se k nim pak přidal jako čtvrtý. Pak tedy dva z nich jsem přeskočil, jak už jsem říkal předtím, já byl na kandidátce na čtvrtém místě. A pak jsme ještě pár lidí dodali, aby bylo na kandidátce stejně lidí, jako je v zastupitelstvu. V podstatě já nebyl úplně u toho prvopočátku, takže ten první nápad neznám. Mohu říct, že to byla skupina, která vznikla u jednoho stolu, taková kavárenská skupina.

Podle čeho jste pak řadili kandidáty?

Na prvním místě byl ten, kterého to napadlo, tedy Ondřej Jedlička, potom dva, kteří se přidali jako první, to byl Pavel Bořek a Václav Psota, pak jsem se přidal já a potom ještě další dva.

Jaké cíle mělo Vaše hnutí?

Cíle jsme si vytyčili poměrně jasně, napsali jsme je na, řekl bych, dost populistický leták a ten rozeslali po vesnici, a ten nám starosta pak celé čtyři roky omlacoval o hlavu, takže si cíle pamatují velmi dobře. Chtěli jsme tu vesnici trochu rozhýbat, trochu zkrášlit, nechtěli jsme, aby byly zarostlé chodníky a byla tu špína. Prostě jsme to trochu chtěli dát do „pucu“. Zároveň jsme si tam napsali trochu populistickou větu: Přinést jiný pohled na věc. Jiný pohled na věc to určitě byl, ale v poměru 5:2 byl náš názor málokdy vyslyšen.

Myslíte si tedy, že se Vaše cíle nepovedlo naplnit?

No, já vždycky říkám, že můj osobní cíl, který jsem si do toho programu napsal, tedy lepší informovanost občanů o dění v obci. Tady můj největší úspěch byly nové obecní webové stránky a trochu změna formy Zpravodaje, na kterou jsem taky tlačil, takže v tomto směru mohu být alespoň trochu spokojen. Jinak musím říct, že ty čtyři roky byl v podstatě debakl.

Budete kandidovat v následujících volbách?

Ne, kandidovat určitě nebudu, protože si myslím, že by tam měl být někdo, kdo na to bude mít čas. Čas a hlavně energii na to se tam s nimi hádat a prosadit si svoje. A já dnes nemám ani jedno, ani druhé.

Jaké byly největší investice během uplynulých čtyřech letech?

První větší investice byla dostavba kanalizace. To byl v podstatě jediný cíl protistrany, vlastně byly dva: dodělat kanalizaci a oddlužit obec. To se jim povedlo, kanalizace se dostavěla. A druhá významná investice byla teď nedávno a byla to revitalizace a zateplení školky a zdravotního střediska, to se obojí povedlo a myslím, že to dopadlo velice dobře. U této poslední investice, tedy zateplení mateřské školy a střediska byla 95% dotace.

Jaký má podle Vás samospráva vliv na rozvoj obce?

Vliv na to má podstatný. Jakmile je potřeba něco udělat, dám příklad: dopravní obslužnost. Tak zastupitelstvo je vždycky ten, kdo jedná. Třeba dotáhnout novou autobusovou linku do

obce, to mohou jen zastupitelé, starosta. Na druhou stranu to kulturní dění, to by měli zajišťovat spíš spolky v té obci. I když u nás tomu tak není, u nás spolky víceméně nefungují. Zastupitelstvo by se mělo starat o ty vyšší cíle, ale v Žehuni má samospráva vliv i na ten kulturní život.

Proč spolky nefungují jako pořadatelé kulturních akcí?

U nás v podstatě fungují tři spolky. Tělovýchovná jednota, která nemá už co hrát, protože už se tady nesejdou ani na fotbal, ti neudělali žádnou pořádnou zábavu, dalším spolkem jsou hasiči. Ti jsou tak nějak spolkem pro sebe, účastní se sice dětských dnů a Oslav, ale vždycky to bylo něco, co za ně pořádala obec. Myslivci pořádají ples Poslední leč jednou za rok. Už jsem nad tím mockrát přemýšlel, proč to tady nefunguje, a nevím.

Může na to mít vliv i absence prostoru, kde by se kulturní akce pořádaly?

To je taky určitě jeden z důvodů. Jediný sál, který je tady použitelný, tak je v soukromé, polorozpadlé hospodě, která je nyní v pronájmu pochybných existencí. (smích) Je to jediný prostor na pořádání zábav v zimě. Letní parket na fotbalovém hřišti tu je a ten je parádní, to je naprosto nevyužitý, skvěle uzpůsobený prostor. Dnes se tam v podstatě dělá jedna zábava ročně. Druhá, Anenská, se pořádá v hospodě, a ta už se vlastně ani nedělá. V té druhé hospodě je použitelné posezení na léto, ale na zimu nic. Takže jediný použitelný prostor by byla tělocvična v č. p. 11, ale to je zas hrozně malé. Tam je to spíš na rodinnou oslavu. Není tady prostor. Také jeden z neoficiálních nápadů byl, že by se postavil kulturní dům. V tuto chvíli je demoliční výměr na starou školní jídelnu, takže ta by se zbourala a tam že by se mohl postavit „kulturák“. Ale brzy jsme od toho upustili, protože to vidíme například na Hradčanech, tam mají kulturák, ale v dnešní době je to naprosto nevyužitelné, je to spíš taková černá díra na peníze. Docela na to vyzrály nedaleké Sány, které mají multifunkční budovu. Tam mají tělocvičnu, hernu pro děti, tam to obecní úřad udělal docela dobře.

Nedaly by se využít prostory školy pro konání kulturních akcí?

Tak škola je kapitola sama pro sebe. Ta se bude v nejbližších dvou letech pravděpodobně rušit a přesouvat do budovy MŠ, protože vytápíme obrovskou budovu kvůli dvaceti dětem. Tak tam s tím se bude muset něco provést, zatím převládá snad názor, že by se z toho udělala diakonie.

Jak probíhají zasedání zastupitelstva?

V podstatě jsou dva typy zasedání. Jedno je taková schůzka zastupitelů, jak jsme tomu říkali, což byly neoficiální porady, které se konaly u starosty v kanceláři nejdřív každý týden, pak jednou za dva týdny a pak když se to starostovi hodilo, takže jednou za rok. Těch schůzek jsme se účastnili i my, jako ta druhá strana. Byly to takové porady, řešili jsme věci, co se během týdne nahromadily, nebo jsme řešili nějaké významné projekty, třeba před Oslavami 875 let od založení obce v roce 2012 jsme měli radu třeba i dvakrát týdně. To se hodně plánovalo. Pak druhý typ porad se konal těsně před zasedáním zastupitelstva, tedy tím veřejným. Tam se v podstatě probral celý program. Vize starosty byla taková, pokud se nám něco nebude líbit, ať se pohádáme předtím a pak před lidmi vystupujeme jednohlasně. Ať si to prostě vyříkáme předem, ať pak třeba nehlasujeme pro, ale před lidmi abychom se nehádali. Pak se tedy koná veřejné zastupitelstvo, kam občas i někdo z veřejnosti přišel. Nejčastěji paní kronikářka Tvrdíková. V průměru tam přišli tak čtyři lidé a to pan Rydel, paní Eliášová (knihovnice), kronikářka a paní Lebedová. Když

někdo podal žádost na obec a ta se měla na zasedání projednávat, tak pokud to nebyl někdo aktivní, tak nepřišel a nechal to vyplynout. Těm lidem to je jedno, úplně na to kašlou a to mě docela mrzelo. Můj původní nápad byl, že bych na ta veřejná zasedání půjčoval projektor a že bychom třeba připravili nějaké prezentace, ale když jsem viděl, že tam chodí lidé, kteří by na projektor a PowerPoint koukali jako na něco, co jsem někde ukradl ve „výzkumáku“, tak jsem od toho radši rychle upustil.

Bylo znát, že jsou v zastupitelstvu zastupitelé ze dvou hnutí?

Přiznám se, že celé čtyři roky jsem se snažil nevystupovat jako opozice, ale vystupovat sám za sebe. Pokud ti ostatní měli něco, s čím jsem souhlasil, tak s tím jsem jim pomáhal. Pokud tomu bylo naopak, tak jsem s tím prostě nesouhlasil, ale řekl jsem k tomu svůj názor. Naopak pan kolega Jedlička byl vždy v opozici, i kdyby měl vypadat jako blbec. Na veřejném zastupitelstvu byla v podstatě vždy shoda, když někdo s něčím nesouhlasil, tak prostě jen nezvedl ruku a dál se to neřešilo. Když jsme se hádali, tak nikdy ne před lidmi.

Jaký názor máte na nezávislé zastupitele?

Jejich problém je, že to je v podstatě zemědělsko – myslivecké lobby. To tady ve vesnici vládne už dlouho. Někteří členové, nechci je jmenovat, názorově zatvrdli v dobách hluboké normalizace a podle toho to bohužel vypadá. A to souvisí s tím, že jsme vlastně chtěli nabídnout jiný pohled. Což se ve finále moc nepodařilo, protože jejich pohled na věc je poměrně pevně vymezen a nedají si do něj moc mluvit. Samozřejmě, jsou tam výjimky, konkrétně jedna. Opět nebudu konkrétní. To je člověk, který je na svém místě, má otevřenou hlavu a dělá pro tu vesnici hodně rozumných věcí. Jsou tam ale jedinci, kteří mají na věc svůj pevný názor, který je naprosto nekompatibilní se současnou dobou a poměry.

Významné projekty, které se povedlo uskutečnit?

Dodělání kanalizace a zateplení školky a střediska. A velkým projektem, i když v uvozovkách, byly Oslavy. Tenhle projekt byl myšlen dost nízkonákladově, vybíralo se to nejlevnější, což se pak projevilo na muzice, co tam hrála, ta jedna hudební skupina byla dost nízkonákladová. Jestli ty třídní Oslavy vyšly na 100 000 Kč, tak to je dobré, sháněli jsme na to dotace i u Středočeského kraje.

Jaký je Váš vztah k dobrovolným spolkům? Podporujete je nějak?

Vzhledem k tomu, že jsem zároveň členem SDH Žehuň a jsem jediný zastupitel, který v tomto spolku je, takže jsem se vždycky snažil kopat za ně. Díky tomu, že teď se tam sešla parta lidí, kteří měli chuť něco dělat, po deseti až patnácti letech, kdy se tam nic nedělo, se začala předělávat aspoň ta hasičárna. Teď se vyjednává o novém autě, takže tam si myslím, že byl velký úspěch. Jestli na něm mám zásluhy i já, to se neodvážím posuzovat.

Vy se staráte o pořízení nového auta, v jaké je to fázi?

Auto ještě není jisté. V současnosti se v Německu láme chleba. Vypadá to, že současné zastupitelstvo by se nebránilo ani tomu, dát auto do dražby a to by bylo v pytlí, protože poroste cena. Zhruba na podzim roku 2014 se dozvíme, jak to dopadne, pokud by to dopadlo dobře, auto by bylo k odběru na jaře roku 2015. Pokud to dobře dopadne a cena bude tak jak říkali, tedy do 10 000 EUR, tak budeme rádi, protože pokud bychom ho

kupovali tady, tak ta cena by byla třikrát vyšší. A to je skoro třicet let staré auto. Ale zase to současné je staré asi šedesát let. (smích)

Spolupracuje zastupitelstvo nějak s místními podnikateli?

Vzhledem k tomu, že když je Ples obcí, tak místní podnikatelé nejsou většinou schopni dát ani flašku do tomboly, takže podpora tomu byla úměrná. Nicméně zástupci dvou největších podniků agrodružstev, jeden je starosta a druhý má v zastupitelstvu manželku, tak tam nechci říct, že je podpora, to by bylo lobby, ale spíš tam nějaká spolupráce byla v pořádku. Pak ještě dobrá spolupráce byla s květinářstvím. Ale co se týká místního obchodu, nebo truhlářství, tak tam v podstatě nebyla žádná spolupráce. I když obec mnohokrát chtěla, z jejich strany nebyla žádná protihodnota. Takže spolupráce s nimi byla na bázi, že se třeba v obchodu vyvěsila reklama nebo leták. Na druhou stranu když měli nějakou novinku, tak my jsme se nebránili dát to na webové stránky obce, ale to se stalo jen jednou. Pak o to ztratili zájem. Nezájem je prostě z jejich strany a z toho pak pramení oboustranný nezájem. Jako vstřícná vůle tady je, ale oni nemají zájem.

14.1.3 Rozhovor s Karlem Horákem

V případě rozhovoru se starostou Karlem Horákem nebylo povoleno jeho zveřejnění. V této příloze je seznam otázek, které byly starostovi obce položeny a na něž odpovídal. Rozhovor se uskutečnil 19. července 2014 v Žehuni.

Otázky:

Proč pracujete v samosprávě?

Proč si myslíte, že Vás lidé zvolili?

Je možné, že toho podle Vás příliš neudělali, protože byli v zastupitelstvu v menšině?

Jak jste sestavovali kandidátní listinu? Jak jste sháněli lidi na kandidátní listinu?

Jak často tedy jste v kanceláři na obecním úřadě?

Budete kandidovat i v komunálních volbách na podzim 2014?

Pokud byste zase měli v zastupitelstvu převahu, byl byste opět starostou?

Co říkáte na konkurenty v komunálních volbách 2014?

S jakými cíli jste se ucházel o pozici starosty?

Povedlo se Vám to, co jste si předsevzali?

Jaký má podle Vás samospráva vliv na rozvoj obce?

Dochází na zasedání zastupitelstva k nějakým neshodám?

Je mezi dvěma uskupeními v zastupitelstvu nějaké pnutí?

Jaké projekty se během Vašeho funkčního období povedlo realizovat?

Nezapadlo Vás, že by se obecní úřad mohl přestěhovat do budovy školy?

Je dle Vás budova školy adekvátně využívána?

Nepovedené projekty?

Dlouhodobé plány obce?

Jak to vypadá s výstavbou nových stavebních parcel?

Z jakých zdrojů financuje obec svoji činnost?

Jaký majetek obec vlastní?

Podporujete dobrovolné spolky a sdružení? Jak?

Jak podporuje obec místní podnikatele?

Myslíte si, že v obci nějaká služba chybí?

Jak to vypadá s poštou?
Dostáváte nějaké podněty od občanů?

14.1.4 Rozhovor s Ondřejem Jedličkou

Ondřej Jedlička si nepřál, aby byl zveřejněn přepis rozhovoru v této diplomové práci. V této příloze je seznam otázek, na které odpovídal. Rozhovor se uskutečnil 17. listopadu 2014 v Žehuni.

Otázky – zastupitelstvo:

Za jaké hnutí jste kandidoval a proč?
Proč myslíte, že Vás lidé volili?
Jak probíhala zasedání zastupitelstva (2010 – 2014)?
Vzpomenete si ještě na nějakou neshodu mezi zastupiteli?
Jaký je Váš názor na druhou stranu v zastupitelstvu?
Chodili občané na veřejná zasedání zastupitelstva?
Ve volbách v říjnu 2014 jste kandidoval opět. Proč?
Myslíte, že má samospráva vliv na rozvoj obce?

Otázky – ČRS MO Žehuň:

Jaká je Vaše funkce v dobrovolném spolku?
Jak dlouho jste členem spolku?
Kolik času tomu spolku věnujete týdně?
Jaká je současná situace spolku?
Kolik má členů?
Počet členů spíše klesá, nebo stoupá? Čím to je způsobeno?
Jsou členy jen občané Žehuně nebo i jiní?
Preferujete obyvatele Žehuně, nebo je vám jedno, kdo je členem?
Jaké jsou aktivity vašeho spolku? Nejvýznamnější aktivity za posledních pár let?
Pořádají rybáři akce pro veřejnost?
Odkud získává spolek peníze na svoji činnost?
Jaká je Vaše představa o spolku do budoucnosti?
Jste spokojeni se spoluprací s obcí?
Podporuje obec váš spolek nějak?

14.2 Příloha č. 2 – Seznam grafů, obrázků a tabulek

Seznam grafů

Graf 1 Vývoj počtu obyvatel v Žehuni mezi léty 1869 až 2011	50
Graf 2 Srovnání vývoje nezaměstnanosti v Žehuni a okrese Kolín.....	53
Graf 3 Volební účast v komunálních volbách v Žehuni mezi léty 1994 až 2014.....	64

Seznam obrázků

Obrázek 1 Kostel sv. Gotharda	34
Obrázek 2 Žehuňský rybník.....	36
Obrázek 3 Základní škola v Žehuni	38
Obrázek 4 Zdravotní středisko.....	41
Obrázek 5 Členové SDH Žehuň	46
Obrázek 6 Interiér kostnice v Žehuni	49
Obrázek 7 Čistička odpadních vod	73
Obrázek 8 Budova obecního úřadu před plánovanou rekonstrukcí.....	74

Seznam tabulek

Tabulka 1 Ekonomicky aktivní a neaktivní obyvatelstvo.....	51
Tabulka 2 Výjezdy do zaměstnání.....	51
Tabulka 3 Rozpočtové výdaje mezi léty 2010 až 2014	54
Tabulka 4 Rozpočtové příjmy mezi léty 2010 až 2014	56
Tabulka 5 Zvolení zastupitelé mezi léty 1994 až 2014	60

14.3 Příloha č. 3 – Seznam použitých zkratk

ČR – Česká republika

ČRS MO Žehuň – Český rybářský svaz – místní organizace Žehuň

ČSSD – Česká strana sociálně demokratická

KSČM – Komunistická strana Čech a Moravy

MS Cidlina – Myslivecké sdružení Cidlina

ODS – Občanská demokratická strana

SDH Žehuň – Sbor dobrovolných hasičů Žehuň

ŽP – Životní prostředí